

ONDERZOEK NAAR HET PROFIEL VAN DE DOELGROEP ELEKTRONISCH TOEZICHT (ET) MET VOORSTEL TOT VERBETERTRAJECTEN

dr. Emma Jaspaert

dr. Marijke Roosen

Prof. dr. Toine Spapens

Met dank aan de stuurgroep, bestaande uit de volgende leden:

Philippe Van Linthout, Esther Vanderstraeten, Ann Vandewalle, Dirk Thys, Hilde Verhoeven, Luc Havet, Kristel Beyens, Antonia Le Roy, Sandra Pascariello, Jef Verlinden, Tamara Küpper, en Hans Dominicus

Met dank aan de opdrachtgever, vertegenwoordigd door:

Niki Dheedene en Hanne Imre

Inhoud

VERKLARENDE WOORDENLIJST	5
LIJST MET AFKORTINGEN	7
LIJST MET FIGUREN	8
LIJST MET TABELLEN	8
1 ALGEMENE INLEIDING	9
1.1 ACHTERGRONDSCHETS	9
1.2 ONDERZOEKSVRAGEN	9
1.3 DATAVERZAMELING EN -ANALYSE	10
1.3.1 KWANTITATIEF LUIK	10
1.3.2 KWALITATIEF LUIK	11
1.4 LEESWIJZER	12
2 HET ELEKTRONISCH TOEZICHT IN VLAANDEREN	13
2.1 DE OPKOMST VAN HET ET	13
2.2 DE DOELSTELLINGEN VAN HET ET	15
2.3 SOORTEN ET-MODALITEITEN	15
2.3.1 ET ALS STRAFUITVOERINGSMODALITEIT	15
2.3.1.1 ET -3 jaar	16
2.3.1.2 ET +3 jaar (ETSURB)	17
2.3.2 ET ALS AUTONOME STRAF (ETAS)	18
2.3.3 ET IN DE FASE VAN DE VOORLOPIGE HECHTENIS (ETVH)	18
3 RESULTATEN VAN HET KWANTITATIEVE LUIK	20
3.1 AANSLUITINGEN, SEININGEN EN AFSLUITINGEN VAN ET	20
3.1.1 OVERZICHT VAN HET ALGEMEEN TRAJECT VAN ET 2015-2021	20
3.1.2 ANNULATIES VAN ET VOOR ACTIVATIE	21
3.1.3 NIEUWE AANSLUITINGEN VAN ET	24
3.1.3.1 Nieuwe aansluitingen per ET-modaliteit	25
3.1.3.2 Nieuwe aansluitingen per opdrachtgever	26
3.1.3.3 Gevangenen en justitiehuzen betrokken bij nieuwe ET-mandaten	27
3.1.3.4 Duur tot aansluiting van ET	29
3.1.3.5 Duurtijd onder ET	30
3.1.4 VERZOEKEN TOT SEINING TIJDENS ET-MANDATEN	31
3.1.4.1 Aantal verzoeken tot seining in de periode 2015-2021	31
3.1.4.2 Verzoeken tot seining per ET-modaliteit	32
3.1.4.3 Verzoeken tot seining per opdrachtgever	33

3.1.4.4	Redenen voor verzoeken tot seining	34
3.1.5	AFSLUITINGEN VAN ET-MANDATEN	36
3.1.5.1	Resultaat van de afsluitingen per ET-modaliteit	37
3.1.5.2	Herroeping of positieve afsluiting in mandaten met of zonder verzoek tot seining	37
3.2	PROFIEL VAN PERSONEN ONDER ET	38
3.2.1	ALGEMEEN PROFIEL VAN PERSONEN ONDER ET	38
3.2.1.1	Leeftijd van personen onder ET	39
3.2.1.2	Geslacht van personen onder ET	39
3.2.1.3	Woonplaats (provincie) van personen onder ET	39
3.2.1.4	Nationaliteit van personen onder ET	40
3.2.1.5	Wettelijke status van personen onder ET	40
3.2.2	PROFIEL VAN PERSONEN WAARBIJ EEN VERZOEK TOT SEINING WERD UITGESTUURD	42
3.2.2.1	Leeftijd van personen die geseind werden	42
3.2.2.2	Geslacht van de personen die geseind werden	43
3.2.2.3	Woonplaats (provincie) van personen die geseind werden	43
3.2.2.4	Nationaliteit van personen die geseind werden	44
3.2.2.5	Wettelijke status van personen die geseind werden	44
3.2.2.6	Koppeling van achtergrondkenmerken aan redenen voor seining	45
3.3	GEPLEEGDE FEITEN GEKOPPELD AAN MANDATEN MET INTENTIONELE DEGRADATIE VAN HET MATERIAAL OF EEN VERMOEDEN VAN ONTVLUCHTING	46
3.3.1	ALGEMENE ANALYSE PER MISDRIJFCATEGORIE ALS HOOFDFEIT	47
3.3.2	SUBCATEGORIEËN BINNEN DE ZES MISDRIJFCATEGORIEËN ALS HOOFDFEIT	48
3.3.3	COMBINATIES VAN MISDRIJFCATEGORIEËN	50
3.4	PROFIEL VAN PERSONEN WIENS ET WERD HERROEPEN	51
3.5	GECOMBINEERD OVERZICHT PER ET-MODALITEIT	52
3.5.1	ETAS	52
3.5.2	ETDDB	52
3.5.3	ETDIRG	52
3.5.4	ETINT	53
3.5.5	ETSURB	53
3.5.6	TBSURB	53
3.5.7	TD	54
3.5.8	ETVH	54
3.5.9	SAMENVATTENDE TABEL	55

4 KVALITATIEF LUIK **56**

4.1	RESULTATEN INTERVIEWS MET PROFESSIONELE ACTOREN	56
4.1.1	OPVATTINGEN OVER ET	56
4.1.1.1	De 'weg der geleidelijkheid'	56
4.1.1.2	Het doel van ET	56
4.1.1.3	ET versus andere strafuitvoeringsmodaliteiten of maatregelen	57
4.1.2	DOELGROEP VAN ET	58
4.1.2.1	De gepleegde feiten	58
4.1.2.2	Persoonskenmerken	59
4.1.2.3	Situationele elementen	60
4.1.3	POSITIEVE ELEMENTEN IN DE HUIDIGE WERKING BIJ ET-MANDATEN	61

4.1.3.1	Duidelijke professionalisering van het VCET	61
4.1.3.2	Het Siset-systeem en andere informatie-uitwisseling tussen actoren	62
4.1.4	VERBETERPUNTEN IN DE HUIDIGE WERKING BIJ ET-MANDATEN	62
4.1.4.1	Gebrek aan coherentie in het beleid binnen de verschillende SURBs	62
4.1.4.2	Onverwachte aanpassingen aan het reclasseringsplan bij ET +3 jaar	62
4.1.4.3	Beperkt gezamenlijk beleid over ET actoren heen	63
4.1.4.4	Overbevolking in de gevangenissen	63
4.1.4.5	Achterstand op gebied van digitalisering en automatisering	64
4.1.4.6	Onduidelijke taakinvoering VCET	64
4.1.4.7	Beperkte mogelijkheden om ET te koppelen aan voorwaarden of een behandeling	64
4.1.4.8	Moeilijkheden in contactname van justitiabelen met het VCET	65
4.1.4.9	Infodex 17bis	65
4.1.4.10	Te lage leefvergoeding voor personen onder ET	65
4.1.4.11	Twee procedures bij intentionele degradatie of onttrekking in het kader van ETVH	65
4.1.4.12	Beperkte bewijswaarde van het beknopt rapport van het VCET bij vermoedelijke intentionele degradatie van het materiaal	66
4.2	RESULTATEN INTERVIEWS MET PERSONEN ONDER ET	66
4.3	RESULTATEN FOCUSGROEP MET LEDEN VAN DE STUURGROEP	68
4.3.1	CRITERIA VOOR DE TOEKENNING VAN ET	68
4.3.2	HET KANSENBELEID TIJDENS ET	70
4.3.3	INTENTIONELE MANIPULATIE VAN HET MATERIAAL EN ONTVLUCHTINGEN TIJDENS ET	74
4.3.4	COMMUNICATIE EN INFORMATIE-UITWISSELING	78
5	<u>BEANTWOORDEN VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN</u>	<u>82</u>
5.1	WAT ZIJN DE VERHOUDINGEN TUSSEN DE VERSCHILLENDE UITKOMSTEN VAN HET ET?	82
5.1.1	WAT IS DE VERHOUDING TUSSEN HET AANTAL ANNULATIES BIJ ACTIVATIE EN HET AANTAL EFFECTIEF OPGESTARTE ET-MANDATEN?	82
5.1.2	HOE VAAK WORDT ER IN ET-MANDATEN EEN VERZOEK TOT SEINING GEDAAN EN OM WELKE REDENEN?	83
5.1.3	WAT IS DE VERHOUDING TUSSEN HET AANTAL SUCCESVOLLE BEËINDIGINGEN EN HET AANTAL HERROEPINGEN VAN ET-MANDATEN, EN IN WELKE MATE LEIDT EEN VERZOEK TOT SEINING EFFECTIEF TOT EEN HERROEPING?	83
5.2	WAT IS HET PROFIEL VAN PERSONEN ONDER ET DIE IN DE PERIODE 2015-2021 WERDEN AANGESLOTEN?	84
5.2.1	WAT IS HET ALGEMEEN PROFIEL VAN PERSONEN ONDER ET?	84
5.2.2	WAT IS HET PROFIEL VAN PERSONEN ONDER ET WAARBIJ ER EEN VERZOEK TOT SEINING GEBEURDE?	85
5.2.2.1	Vergelijking tussen ET-mandaten met of zonder verzoek tot seining	85
5.2.2.2	Profiel van personen onder ET met seining omwille van een intentionele degradatie van het materiaal of een vermoeden tot ontvluchting	85
5.2.3	WAT IS HET PROFIEL VAN PERSONEN ONDER ET T.A.V. WIE DE OPDRACHTGEVER BESLISTE TOT HERROEPING VAN HET ET?	86
5.3	WELKE VERBETERINGEN KUNNEN WORDEN GEÏMPLEMENTEERD OM DE OPVOLGING VAN PERSONEN ONDER ET VERDER TE STROOMLIJNEN?	87
6	<u>BESLUIT</u>	<u>93</u>
7	<u>REFERENTIES</u>	<u>95</u>

Verklarende woordenlijst

Elektronisch Toezicht (ET)

Elektronisch toezicht (ET) is de verzamelnaam voor de opvolging van in verdenking gestelden, veroordeelden en geïnterneerden met behulp van elektronische middelen. Dit kan door middel van een klassieke enkelband met radiofrequentie (RF) of met een GPS-tracker.

Personen onder ET

In dit onderzoek wordt gesproken over “personen onder ET” om te verwijzen naar de doelgroep die een maatregel of sanctie uitzit onder ET. Het kan hier zowel gaan over verdachten als over veroordeelden en geïnterneerden. Wanneer iemand veroordeeld is, spreken we over het ET als straf. Wanneer iemand nog niet veroordeeld is, maar zich nog bevindt in de fase van de voorlopige hechtenis, of wanneer het ET onderdeel is van de internering, spreken we over het ET als veiligheidsmaatregel.

Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht (VCET)

Het Vlaams Centrum voor Elektronisch Toezicht (VCET) is verantwoordelijk voor het opvolgen van het ET. In sommige gevallen is dit een gedeelde verantwoordelijkheid met het Justitiehuis, in andere gevallen is het VCET de enige actor betrokken bij de opvolging van het ET. Het VCET bestaat uit de mobiele eenheid, die verantwoordelijk is voor het installeren en ophalen van het materiaal en voor de uitvoering van tussentijdse technische interventies. Daarnaast is er de dienst monitoring, die vanuit een kantoor in Brussel de alarmen opvolgt. De dienst administratie zorgt voor het ingeven van de uurroosters van de personen onder ET in een softwaresysteem, alsook voor andere administratieve taken. De justitieassistenten verbonden aan het VCET (JA VCET) zijn verantwoordelijk voor de ruimere begeleiding en praktische ondersteuning tijdens het ET. Deze justitieassistenten zijn niet te verwarren met de justitieassistenten verbonden aan de Justitiehuisen (JA JH), die in sommige dossiers van ET ook betrokken zijn.

Software en hardware

De opvolging van het ET gebeurt aan de hand van een combinatie van hardware en software. Met hardware worden de enkelbanden, de GPS-toestellen (indien van toepassing) en de *receiver box* verstaan. De enkelband staat voortdurend in contact met de *receiver box*, een toestel dat idealiter centraal in de woning wordt geplaatst en van daaruit de radiogolven die worden uitgezonden door de enkelband opvangt. De *receiver box* staat via Wifi in contact met het softwaresysteem dat wordt gebruikt door de dienst monitoring van het VCET. Daar wordt de *range* vastgelegd, de perimeter waarbinnen de *receiver box* de door de enkelband uitgezonden golven kan opvangen. De perimeter is vastgelegd in een beperkt aantal vaste categorieën afhankelijk van de grootte van de verblijfplaats van de persoon onder ET. Daarnaast wordt ook gewerkt met zogenoemde Siset software, waar de uurroosters van de personen onder ET in worden geregistreerd, alsook enkele andere gegevens van de justitiabelen.

Uurrooster

Met uitzondering van het ETVH (waar een persoon onder ET steeds thuis moet blijven), gaat het ET bij alle andere modaliteiten steeds gepaard met een uurrooster. Daarin wordt vastgelegd op welke uren iemand thuis moet zijn, op welke uren iemand buiten mag zijn en op welke uren iemand buiten moet

zijn. Deze uurroosters worden opgesteld door het VCET zelf of door een JA JH, afhankelijk van het type ET-modaliteit. De naleving ervan wordt steeds gecontroleerd door het VCET.

Voorwaarden

In de uitvoering van het ET moeten de personen onder ET een aantal restricties naleven en in een aantal gevallen ook bijzondere inspanningen leveren. Ten eerste is er het naleven van het uurrooster. Dit is een belangrijke beperking van de vrijheid die eigen is aan het ET. Daarnaast is het mogelijk, afhankelijk van het soort ET, dat de personen onder ET geïndividualiseerde voorwaarden moeten naleven. Dat zijn voorwaarden die zijn toegespitst op de persoonlijke problematiek van de betrokkene die heeft geleid tot het plegen van de feiten. Het doel is om op termijn recidive te voorkomen en het welzijn van de personen onder ET te verbeteren.

Overtreding en herroeping

Indien de persoon onder ET gedrag vertoont dat niet in overeenstemming is met de opgelegde voorwaarden, is hij of zij in overtreding. Deze overtredingen worden geregistreerd en kunnen leiden tot een herroeping van het ET. In dat geval moet de persoon (in theorie) het resterende deel van de straf uitzitten in de gevangenis. Wanneer een persoon onder ET een overtreding begaat tegenover het naleven van het uurrooster of het materiaal manipuleert (bv. de enkelband proberen los te maken), wordt een alarm gegenereerd bij de dienst monitoring van het VCET. Een alarm is een code die aangeeft over welke overtreding het gaat. Twee voorbeelden van een dergelijk alarm zijn het alarm *LDC*, wat staat voor '*Left During Curfew*' (de persoon heeft de woning verlaten tijdens de gecontroleerde uren), of '*Returned Early*' (de persoon is eerder dan voorzien teruggekeerd en is bijgevolg in de woning tijdens de ongecontroleerde uren). Bij ernstige overtredingen kan de directie van het VCET een verzoek tot seining uitsturen. Hierin meldt het VCET de overtreding aan de opdrachtgever, met als gevolg een eventuele herroeping van het ET. Bij minder ernstige overtredingen stelt de directie van het VCET een verslag op dat wordt verstuurd naar de opdrachtgever, conform de regelgeving en richtlijnen in de toepasselijke omzendbrieven.

Interventies

Techniekers van de mobiele eenheid voeren interventies uit bij de personen onder ET in hun woning. Daar installeren ze het materiaal en halen ze het weer op aan het einde van het ET. Het is mogelijk dat er tijdens de ET zelf soms ook technische interventies moeten worden uitgevoerd. Dan kan er bijvoorbeeld een technicus van de mobiele eenheid bij de persoon onder ET ter plaatste gaan om technische problemen aan de enkelband of de *receiver box* na te kijken en desgevallend op te lossen.

Lijst met afkortingen

AJH	Agentschap Justitie en Handhaving
DDB	Directie Detentiebeheer
DG EPI	Directoraat-Generaal Penitentiaire Inrichtingen (dirG)
ET	Elektronisch toezicht
ETAS	Elektronisch toezicht als autonome straf
ETINT	Elektronisch toezicht bij internering
ETVH	Elektronisch toezicht in de fase van de voorlopige hechtenis
JA	Justitieassistent
JA JH	Justitieassistent verbonden aan het Justitiehuis
JA VCET	Justitieassistent verbonden aan het VCET
JH	Justitiehuis
KI	Kamer van Inbeschuldigingstelling
NICC	Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie
OM	Openbaar Ministerie
OR	Onderzoeksrechter
PSD	Psychosociale Dienst
PV	Proces-verbaal
RK	Raadkamer
SURB	Strafuitvoeringsrechtbank
TD	Thuisdetentie
VCET	Vlaams Centrum voor Elektronisch Toezicht
VI	Voorwaardelijke invrijheidstelling
VOV	Vrijheid onder voorwaarden

Lijst met figuren

FIGUUR 1: CUFERS TRAJECT ET (2015-2021).....	21
FIGUUR 3: AANTAL ANNULATIES VAN ET VOOR ACTIVATIE PER JAAR.....	21
FIGUUR 2: VERHOUDING AANGESLOTEN MANDATEN EN MANDATEN GEANNULEERD VOOR ACTIVATIE PER JAAR.....	22
FIGUUR 4: VERHOUDING ANNULATIES VOOR ACTIVATIE VERSUS AANSLUITING BINNEN ALLE TOEGEKENDE MANDATEN.....	23
FIGUUR 5: AANTAL ANNULATIES VOOR ACTIVATIE OMWILLE VAN REACTIE OP DISCIPLINAIRE INFO VERSUS ANDERE REDEN.....	24
FIGUUR 6: NIEUWE AANSLUITINGEN PER JAAR.....	25
FIGUUR 7: AANTAL NIEUWE MANDATEN PER TYPE ET (2015-2022).....	25
FIGUUR 8: OPDRACHTGEVER IN OPGESTARTE ET-MANDATEN (PERIODE 2015-2022).....	27
FIGUUR 9: AANTAL ET-MANDATEN PER VLAAMSE GEVANGENIS.....	28
FIGUUR 10: AANTAL ET-MANDATEN PER JUSTITIEHUIS.....	28
FIGUUR 11: GEMIDDELTE DUUR TOT AANSLUITING PER JAAR.....	29
FIGUUR 12: GEMIDDELTE DUUR TOT AANSLUITING PER TYPE ET (2015-2021).....	30
FIGUUR 13: GEMIDDELTE DUURTIJD ONDER ET.....	30
FIGUUR 14: GEMIDDELTE DUURTIJD IN DAGEN ONDER ET PER ET-MODALITEIT (2015-2021).....	31
FIGUUR 15: VERHOUDING TUSSEN ET-MANDATEN MET EN DOSSIERS ZONDER VERZOEK TOT SEINING (2015-2021).....	32
FIGUUR 16: AANTAL SEININGEN (LOS VAN ET-MANDAAT) PER JAAR (2015-2021).....	32
FIGUUR 17: REDENEN VOOR VERZOEK TOT SEINING.....	35
FIGUUR 18: RESULTAAT VAN ALLE AFSLUITINGEN IN DE PERIODE 2015-2021 (EXCLUSIEF ANNULATIES VOOR ACTIVATIE).....	37
FIGUUR 19: PROVINCIE WAARIN PERSONEN ONDER ET WONEN.....	39
FIGUUR 20: AANTAL SEININGEN VERSUS NIET-SEININGEN PER LEEFTIJDSCATEGORIE.....	43

Lijst met tabellen

TABEL 1: OVERZICHT REDENEN VOOR ANNULATIE VOOR ACTIVATIE (TOTAAL/PER JAAR).....	23
TABEL 2: AANTAL EN RELATIEF AANDEEL VAN ELK TYPE ET PER JAAR WAT BETREFT NIEUWE AANSLUITINGEN.....	26
TABEL 3: AANTAL EN RELATIEF AANDEEL VAN OPDRACHTGEVERS VOOR ET PER JAAR.....	27
TABEL 4: VERHOUDING MANDATEN MET EN ZONDER VERZOEK TOT SEINING PER ET-MODALITEIT.....	33
TABEL 5: VERHOUDING MANDATEN MET EN ZONDER VERZOEK TOT SEINING PER OPDRACHTGEVER.....	34
TABEL 6: VERHOUDING MANDATEN MET OF ZONDER SEINING BIJ DE VERSCHILLENDE VLAAMSE GEVANGENISSEN.....	34
TABEL 7: REDENEN VOOR VERZOEK TOT SEINING PER ET-MODALITEIT.....	36
TABEL 8: RESULTAAT AFSLUITINGEN PER ET-MODALITEIT.....	37
TABEL 9: AFSLUITINGSRESULTAAT IN MANDATEN MET OF ZONDER VERZOEK TOT SEINING.....	38
TABEL 10: AFSLUITINGSRESULTAAT IN MANDATEN MET OF ZONDER VERZOEK TOT SEINING PER ET-MODALITEIT.....	38
TABEL 11: WETTELIJKE STATUS VAN PERSONEN ONDER ET.....	40
TABEL 12: WETTELIJKE STATUS VAN PERSONEN ONDER ET PER TYPE ET-MODALITEIT.....	41
TABEL 13: WETTELIJKE STATUS VAN PERSONEN ONDER ET MET OF ZONDER VERZOEK TOT SEINING.....	45
TABEL 14: SUBTYPES BINNEN ALLE MANDATEN MET EEN DRUGSMISDRUIF ALS HOOFDFEIT.....	48
TABEL 15: SUBTYPES BINNEN ALLE MANDATEN MET EEN MISDRUIF T.A.V. PERSONEN ALS HOOFDFEIT.....	48
TABEL 16: SUBTYPES BINNEN ALLE MANDATEN MET EEN MISDRUIF T.A.V. GOEDEREN ALS HOOFDFEIT.....	49
TABEL 17: SUBTYPES BINNEN ALLE MANDATEN MET EEN MISDRUIF TEGEN DE OPENBARE ORDE ALS HOOFDFEIT.....	49
TABEL 18: SUBTYPES BINNEN ALLE MANDATEN MET EEN VERKEERSMISDRUIF ALS HOOFDFEIT.....	49
TABEL 19: SUBTYPES BINNEN ALLE MANDATEN MET EEN SEKSUEEL MISDRUIF ALS HOOFDFEIT.....	50

1 Algemene inleiding

1.1 Achtergrondschemen

Het Elektronisch Toezicht (ET) is een sanctie of maatregel die in 2000 in België werd geïntroduceerd en sindsdien steeds in belang is toegenomen (Beyens & Kaminski, 2013; Beyens & Roosen, 2016). Samen met de beleidsmatige belangstelling groeide ook de feitelijke kennis erover. Onderzoekspitste zich onder andere toe op de beleving van personen onder ET (Vanhaelemeesch, 2015), de kans op recidive na het uitzitten van het ET (Renzema & Mayo-Wilson, 2005; Bonta et al., 2000) en de internationale vergelijking van goede partijen inzake ET (Hucklesby et al., 2016).

Het Vlaams Centrum voor Elektronisch Toezicht (VCET) constateert een aantal aandachtspunten met betrekking tot het ET. Zo is er onvoldoende zicht op het profiel van de personen die onder ET worden geplaatst. Er is derhalve behoefte aan nader inzicht in de achtergrondkenmerken van de personen onder ET. Daarnaast constateert het VCET een aantal problemen bij de opstart van een ET, zoals een annulatie van het ET-mandaat omdat personen niet konden worden aangesloten omdat zij niet aanwezig waren op het moment dat het technische materiaal geïnstalleerd zou worden en om die reden geseind werden. Ook het traject zelf loopt bij een deel van de personen die ET ondergaan, moeizaam. Nader inzicht in seiningen, waarom deze plaatsvonden en welk type personen het betreft, is dan ook gewenst. Tot slot ligt de vraag voor op welke manieren het VCET haar werking verder kan optimaliseren door enerzijds rekening te houden – in de mate van het mogelijke – met de belevingen van personen onder ET, en anderzijds haar samenwerking met andere professionele actoren die betrokken zijn bij het ET verder te stroomlijnen.

Het onderhavige rapport vormt de weerslag van een onderzoek waarin deze vraagpunten aan de orde zijn gesteld. De populatie van personen onder ET is daartoe in kaart gebracht, met bijzondere aandacht voor personen bij wie de maatregel niet succesvol verloopt, mede met het oog op een snelle, kordate en consequente opvolging en responsabiliserende begeleiding van daders en verdachten door het Vlaams Centrum voor Elektronisch Toezicht (VCET). Daarnaast zijn de inzichten van professionals die betrokken zijn bij ET-trajecten binnen verschillende ET-modaliteiten verzameld in individuele interviews en een focusgroep. Op basis van deze bevindingen worden voorstellen tot verbeteringen geformuleerd om het aantal seiningen, inbreuken en recidieven te doen dalen en de opvolging van personen onder ET verder te stroomlijnen en te optimaliseren.

Het voorliggend onderzoek is door Tilburg University uitgevoerd in opdracht van het kabinet van de Vlaams Minister van Justitie en Handhaving, vertegenwoordigd door het Agentschap justitie en handhaving. Het onderzoek is gestart in het voorjaar 2021 en afgerond in het voorjaar 2023.

1.2 Onderzoeksvragen

Dit onderzoek tracht tegemoet te komen aan de vragen die leven vanuit de praktijk en het beleid. Centraal staan de volgende onderzoeksvragen:

1) Wat zijn de verhoudingen tussen de verschillende uitkomsten van het ET?

- a. Wat is de verhouding tussen het aantal annulaties bij activatie en het aantal effectief opgestarte mandaten van ET?
- b. Wat is de verhouding tussen het aantal succesvolle beëindigingen en het aantal herroepingen van ET-mandaten?
- c. In welke mate leidt een verzoek tot seining door het VCET tijdens een ET daadwerkelijk tot een herroeping?

Hierbij wordt vooral gekeken naar de algemene cijfers waarbij we ook zullen nagaan of er bepaalde evoluties waargenomen kunnen worden over de jaren heen en of hier verschillen zichtbaar zijn tussen de verschillende ET-modaliteiten.

2) Wat is het profiel van personen onder ET die in de periode 2015-2021 werden aangesloten?

- a. Wat is het algemeen profiel van personen onder ET?
- b. Wat is het profiel van personen onder ET waarbij er een verzoek tot seining gebeurde, met tevens specifieke aandacht voor de personen die intentioneel het materiaal trachtten te manipuleren en/of waarbij er een vermoeden van ontvluchting bestond?
- c. Wat is het profiel van personen onder ET ten aanzien van wie de opdrachtgever besliste tot herroeping van het ET?

In het opstellen van deze profielen wordt enerzijds gekeken naar kenmerken van het ET zelf (bv. ET-modaliteit, opdrachtgever, doorlooptijd) en naar kenmerken van de persoon onder ET (bv. geslacht, leeftijd, woonplaats, nationaliteit, en wettelijke status). Specifiek voor onderzoeksvraag 2b wordt voor de personen waarbij de reden voor het verzoek tot seining de intentionele degradatie van het materiaal of een vermoeden van ontvluchting betrof, ook een dossieranalyse uitgevoerd teneinde ook de door de persoon gepleegde feiten mee in het profiel op te nemen. Tevens wordt in de mate van het mogelijke nagegaan of er significante verschillen zijn tussen deze profielen, die mogelijke enkele risicofactoren voor een niet-succesvol verloop van ET kunnen blootleggen.

3) Welke verbeteringen kunnen worden geïmplementeerd om het aantal seiningen, zowel bij installatie als tijdens het ET, verder te doen dalen en de opvolging van personen onder ET verder te stroomlijnen?

Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden, wordt enerzijds de analyse van de eerste twee onderzoeksvragen mee in rekening genomen, maar anderzijds ook de bevraging van personen onder ET en professionele actoren, met als doel de op dit ogenblik ervaren moeilijkheden in de praktijk te kunnen identificeren en deze centraal te stellen in het formuleren van mogelijke verbeteringen.

1.3 Dataverzameling en -analyse

Dit onderzoek hanteert een mixed-method design, waarbij kwantitatieve gegevens worden gecombineerd met kwalitatieve gegevens.

1.3.1 Kwantitatief luik

In een eerste luik zijn kwantitatieve gegevens verzameld en geanalyseerd. Deze kwantitatieve gegevens werden verzameld op basis van twee bronnen.

Databestanden van het VCET

Het VCET houdt systematisch gegevens bij over alle aansluitingen, afsluitingen, verzoeken tot seining, en doorlooptijden. Deze databestanden werden verkregen van het VCET voor de periode 2015-2021. In deze bestanden werd gewerkt met ET-mandaatnummers. De analyses van deze databestanden werden uitgevoerd in SPSS.

Dossieranalyse met betrekking tot de gepleegde feiten

Op basis van de databestanden werd de groep personen onder ET die geseind werden omwille van intentionele manipulatie van het materiaal en vermoeden van ontvluchting geïsoleerd. Uit deze populatie werd vervolgens een enkelvoudige aselechte steekproef getrokken van mandaatnummers. Voor deze steekproef werden de dossiers van de personen onder ET opgevraagd via SIDIS Suite en

werd de informatie betreffende de gepleegde feiten van deze personen verzameld, geanalyseerd en gecategoriseerd. In totaal werden 322 dossiers uit deze populatie geanalyseerd. Specifiek voor de personen die geseind werden voor intentionele degradatie van het materiaal betreft de aselechte steekproef tevens een representatieve steekproef (n = 271), waardoor we (voorzichtig) uitspraken kunnen doen over het soort delicten die door deze groep worden gepleegd. Daarnaast werden ook 195 dossiers ad random geselecteerd uit de groep personen onder ET bij wie de maatregel zonder een verzoek tot seining is verlopen, teneinde na te gaan of er bepaalde delict types meer of minder aanwezig zijn in de steekproef van personen die werden geseind.

1.3.2 Kwalitatief luik

In een tweede fase werd ook kwalitatieve informatie verzameld op basis van twee kwalitatieve dataverzamelingmethoden.

Interviews

In totaal werden 25 kwalitatieve semigestructureerd interviews afgenomen met 31 professionele actoren die betrokken zijn bij de verschillende ET-modaliteiten. Interviews werden afgenomen van 11 justitieassistenten werkzaam binnen de Afdeling Justitiehuisen, 3 personen werkzaam op beleidsniveau binnen de Afdeling Justitiehuisen, 3 personen bij DG EPI, 2 personen werkzaam in een specifieke gevangenis, 4 substituten-procureurs bij het Openbaar Ministerie, 2 voorzitters van Strafvueroeringsrechtbanken, 1 voorzitter van een Kamer van Inbeschuldigingstelling, 2 onderzoeksrechters, 2 directieleden van het VCET, en 1 persoon werkzaam op de Afdeling Beleid van het Agentschap Justitie en Handhaving. Veel van deze interviews werden afgenomen tijdens de coronapandemie en moesten daarom digitaal plaatsvinden. Van elk interview werd een verslag opgesteld.

Daarnaast werden ook 8 interviews afgenomen van personen onder ET, om de *lived experience* in kaart te brengen. Deze rekrutering gebeurde in twee fases: in een eerste fase werden 85 personen gecontacteerd door de justitieassistenten bij het VCET waarbij er het voorbije jaar een herroeping of een seining bij activatie was geweest. De justitieassistenten lichtten het onderzoek kort toe en vroegen toestemming aan de personen om gecontacteerd te worden door de onderzoeker. 15 personen gingen akkoord met een interview, waarvan uiteindelijk 8 interviews werden afgenomen. Deze interviews werden telefonisch afgenomen.

Focusgroep

Tot slot werd ook een focusgroep georganiseerd met de leden van de stuurgroep van dit onderzoek. In totaal namen negen professionals deel aan de focusgroep. Onder hen een voorzitter van de Strafvueroeringsrechtbank, een onderzoeksrechter, een voorzitter van een Kamer van Inbeschuldigingstelling, een vertegenwoordiger van de Afdeling Justitiehuisen, een vertegenwoordiger van het Directoraat-Generaal Penitentiaire Inrichtingen, een vertegenwoordiger van het Agentschap Justitie en Handhaving, en drie directieleden van het VCET. Ook het kabinet was als opdrachtgever vertegenwoordigd door twee medewerkers, in een observerende rol. Het gesprek werd gemodereerd door de onderzoekers.

De deelnemers aan de focusgroep kregen vooraf een korte samenvatting van de (voorlopige) resultaten van het onderzoek, alsook een beschrijving van vier kernthema's die besproken zouden worden tijdens de focusgroep. Deze kernthema's werden in overleg met de opdrachtgever en het VCET vastgelegd en handelden over: a) de criteria voor de toekenning van ET en kwetsbare groepen, b) het kansenbeleid tijdens ET, c) de problematiek van de intentionele manipulatie van het materiaal

en ontvluchtingen tijdens ET, en d) de versterking van de communicatielijnen tussen de partners. Elk thema kwam aan bod, waarbij eerst getracht werd om de verbeterpunten te identificeren, om vervolgens te brainstormen over concrete verbetermogelijkheden. Een audio-opname werd gemaakt van de besprekingen tijdens de focusgroep. Deze opname werd daarna getranscribeerd en geanonimiseerd.

1.4 Leeswijzer

Navolgend wordt in **hoofdstuk 2** kort ingegaan op het ontstaan van het Elektronisch Toezicht in Vlaanderen, de doelstellingen van ET en de verschillende soorten ET-modaliteiten. Vervolgens worden in **hoofdstuk 3** de resultaten van de kwantitatieve analyse gepresenteerd. In **hoofdstuk 4** wordt ingegaan op de resultaten uit de kwalitatieve analyse van de interviews met professionals en de focusgroep. Tot slot worden de onderzoeksvragen beantwoord in **hoofdstuk 5** en worden enkele aanbevelingen geformuleerd, en wordt een kort algemeen besluit gegeven in **hoofdstuk 6**.

Voor de lezer die graag een snel overzicht krijgt van het gevoerde onderzoek en de onderzoeksresultaten, maar niet de tijd heeft om het gehele rapport te lezen, volstaat het om zich te beperken tot het lezen van hoofdstuk 5, waarin het onderzoek wordt samengevat en de onderzoeksvragen worden beantwoord.

2 Het Elektronisch Toezicht in Vlaanderen

In dit hoofdstuk wordt een beknopt overzicht gegeven van de evolutie en de doelstellingen van het Elektronisch Toezicht (ET) in België, de soorten modaliteiten binnen het ET en de belangrijkste actoren in de procedure van het ET.

2.1 De opkomst van het ET

De ontstaansgeschiedenis van het ET in België valt terug te voeren naar 1988, wanneer de maatregel voor het eerst ter sprake kwam als mogelijk alternatief voor de voorlopige hechtenis (Beyens, 1996). In 1995 kwam het ET op de politieke agenda te staan, wanneer de toenmalige Minister van Justitie Stefaan De Clerck een literatuurstudie naar de wenselijkheid van ET liet uitvoeren door het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC; Daems, De Decker, Robert & Verbruggen, 2009; Beyens & Roosen, 2016). Hoewel de onderzoekers terughoudend waren over het ET¹, werd in 1998 toch gestart met een pilootproject in de gevangenis van Sint-Gillis, waar 72 gedetineerden met een gevangenisstraf tot 18 maanden een enkelband kregen. Op dat ogenblik werd ET toegepast als *achterdeurstrategie*: gedetineerden moesten een deel van hun straf hebben ondergaan in de gevangenis vooraleer ze in aanmerking kwamen voor ET. Om in aanmerking te komen voor ET moest men daarnaast ook een zinvolle dagbesteding hebben (bv. een professionele activiteit of een opleiding).

Niet lang na de start van het pilootproject werd het ET reeds op ruimere schaal toegepast. In 2000 werd het Nationaal Centrum voor Elektronisch Toezicht (NCET) opgericht. Voor gevangenisstraffen tot drie jaar bleef ET behouden en werd de *voordeurstrategie* toegepast. Personen die een gevangenisstraf tot en met drie jaar opgelegd kregen, moesten bijgevolg niet meer eerst een deel van de straf in de gevangenis ondergaan, maar konden meteen onder ET worden geplaatst.²

Tot 2006 werd het ET voornamelijk via omzendbrieven gereguleerd. In 2006 werd het ET wettelijk verankerd als een door de strafuitvoeringsrechter en de strafuitvoeringsrechtbank (SURB) toe te kennen strafmodaliteit.³ ET kan aan een veroordeelde worden toegekend vanaf zes maanden voordat hij of zij zich in de tijdsvoorwaarden bevindt voor de toekenning van de voorwaardelijke invrijheidstelling (VI). In 2012 werd ook aan de onderzoeksrechter (OR) en de onderzoeksgerechten de mogelijkheid geboden om ET op te leggen als modaliteit van het aanhoudingsbevel.⁴ In 2014 werd ook de Wet tot invoering van het ET als autonome straf⁵ van kracht, dat ET toevoegde als een mogelijke autonome hoofdstraf in correctionele en politiezaken, wanneer het feit van die aard is dat het gestraft wordt met een gevangenisstraf van ten hoogste een jaar. De straf onder ET moet dan van dezelfde duur zijn als de gevangenisstraf die men anders zou opleggen. Recent, op 1 september 2022, trad ook de nieuwe Wet Externe Rechtspositie (WERP), althans gedeeltelijk, effectief in werking⁶.

¹ De redenen voor de terughoudendheid waren de vrees dat ET zou leiden tot meer controle ten koste van psychosociale ondersteuning en dat ET als een erg intrusieve maatregel beschouwd werd.

² Het onderscheid tussen gevangenisstraffen tot en met drie jaar en die van meer dan drie jaar, ligt in lijn met het Belgische bifurcatiebeleid in de strafuitvoering en berust voornamelijk op pragmatische redenen.

³ Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, *BS* 15 juni 2006, 30.455.

⁴ Wet 27 december 2012 houdende diverse bepalingen inzake justitie, *BS* 31 januari 2013.

⁵ Wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014, gewijzigd door de Wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *BS* 19 februari 2019.

⁶ Wet 5 mei 2019 tot wijziging van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de

Waar voordien door het gevangeniswezen beslist werd ET toe te kennen bij gevangenisstraffen van maximaal drie jaar, moet vanaf nu steeds een strafuitvoeringsrechter beslissen over de toekenning van ET bij gevangenisstraffen van meer dan twee jaar en maximaal drie jaar. Deze bevoegdheid zal vervolgens verder uitgebreid worden naar de toekenning van ET bij gevangenisstraffen van twee jaar of minder op 1 september 2023.

Tijdens de beginjaren van het ET werden strikte toelatingscriteria gehanteerd, waarbij bepaalde categorieën veroordeelden werden uitgesloten voor ET. Het ging hierbij om personen die veroordeeld waren voor seksuele misdrijven met minderjarige slachtoffers of voor het handelen in verdovende middelen of hormonen, en problematische veroordeelden, onder wie personen met familiale en relationele problemen en zij die een dreiging vormden voor de publieke veiligheid. Door de spanning tussen deze toelaatbaarheidsvereisten en de ambitie om zoveel mogelijk personen hun gevangenisstraf onder ET te laten uitzitten, werden deze vereisten in de loop der tijd steeds verder versoepeld. Uiteindelijk kwam iedereen in principe in aanmerking voor ET, zij het dat er een aparte procedure diende te worden gevolgd voor seksuele delinquenten met minderjarige slachtoffers. Intussen zijn terrorismedossiers echter uitgesloten voor bepaalde ET-modaliteiten (het kan nog wel in het kader van ETVH of ETSURB). Ook heeft het nieuwe seksueel strafrecht⁷ een aantal seksuele delicten uitgesloten voor een toekenning van ETAS.

Tot 1 januari 2015 was het centrum voor elektronisch toezicht nationaal ingebed in het Nationaal Centrum voor Elektronisch Toezicht (NCET). Als gevolg van de zesde staats hervorming werd het NCET geregionaliseerd en ontstond het Vlaams Centrum voor Elektronisch Toezicht (VCET). Het VCET bestaat uit diverse operationele teams, waaronder a) een mobiele eenheid, die het materiaal installeert, technische interventies uitvoert en het materiaal opnieuw ophaalt aan het einde van het ET, b) een dienst monitoring, die instaat voor het alarmbeheer van personen onder ET, en c) justitieassistenten (JA VCET), die onder andere de volgende taken op zich neemt: het behandelen van ETAS-dossiers (verslaggeving, contacten met justitiabelen, parket, ...), het opvolgen van knelpuntdossiers waarvoor intensiever contact vereist is met justitiabelen, het opvolgen, dispatchen en behandelen van inkomende vragen, het opnemen van de rol als ondersteunend expert radicalisering binnen het VCET, en het gericht doorverwijzen van justitiabelen naar de reguliere hulp- en dienstverlening.

Deze justitieassistenten bij het VCET (JA VCET) zijn niet te verwarren met de justitieassistenten bij de Justitiehuisen (JA JH). Tot 2007 waren sociaal werkers verbonden aan het NCET (Beyens, 2000). In 2007 werd de psychosociale ondersteuning van personen onder ET echter overgedragen naar de justitieassistenten bij de Justitiehuisen. In 2021 werd vervolgens een nieuwe functie van justitieassistent bij het VCET (JA VCET) geïntroduceerd. Tot recent was de betrokkenheid van de JA JH's verschillend naargelang de duur van het strafrestant van de justitiabele: bij thuisdetentie (strafrestant minder dan 3 maanden) was de JA JH niet betrokken, bij ET-3 jaar (strafrestant meer dan 3 maanden) had de JA JH tot voor kort een informerende rol. Sinds 1 januari 2023 wordt de JA JH echter ook niet meer betrokken in dit soort dossiers, en is het de JA VCET die deze rol overneemt. In gevallen van ET bij gevangenisstraffen van meer dan drie jaar, is het nog steeds de JA JH die aan het

strafuitvoeringsmodaliteiten tot aanpassing van de procedure voor de strafuitvoeringsrechter voor de vrijheidsstraffen van drie jaar of minder. *BS 14 juni 2019; Wet 29 juni 2021 tot operationalisering van de procedure voor de uitvoering van vrijheidsstraffen van drie jaar of minder, BS 14 juli 2021; Wet 18 mei 2022 tot uitstel van de inwerkingtreding van de bepalingen inzake de uitvoering van vrijheidsstraffen van drie jaar of minder, BS 25 mei 2022.*

⁷ Wet van 21 maart 2022 houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht, *BS 30 maart 2022.*

begin van het ET een maatschappelijke enquête uitvoert en de verdere opvolging van de personen onder ET op zich neemt.

2.2 De doelstellingen van het ET

De doelstellingen van het ET waren sinds de introductie van het ET tweeledig en kunnen gezien worden als een combinatie van systemische en penologische doelstellingen. De systemische doelstellingen van de introductie van het ET waren om de overbevolking in de gevangenissen tegen te gaan en om een goedkoop alternatief voor de gevangenis te introduceren. De penologische doelstellingen hebben betrekking op het faciliteren van re-integratie en het voorkomen van detentieschade (Beyens & Devresse, 2009). Bij het toepassen van het ET als voorkeurstrategie kan men echter stellen dat ET een middel is om geïntegreerd te blijven, eerder dan te re-integreren aangezien de gedetineerde niet eerst een deel van de straf in de gevangenis moet uitzitten (Roosen, 2018). ET wordt verder nog beschouwd als een instrument om de geloofwaardigheid van de strafuitvoering te garanderen, aangezien deze in het gedrang kwam doordat gevangenisstraffen tot een jaar niet of slechts gedeeltelijk werden uitgevoerd (Vander Beken, 2013).

Door de combinatie van doelstellingen is het ET een ambivalente straf geworden (Daems, 2020). De manier waarop het ET aanvankelijk werd gebruikt, het zogenaamde “Belgische model van ET”, stelde een balans tussen geïndividualiseerde ondersteuning en technische controle voorop. De gedetineerden moesten een zinvolle dagbesteding hebben en hadden ook regelmatig gespreken met de sociale assistent, die de naleving van de geïndividualiseerde voorwaarden opvolgde. Het toenmalige NCET volgde daarnaast de naleving van de uurroosters op (Beyens & Devresse, 2009; Beyens & Kaminski, 2013; Beyens & Roosen, 2013). Doorheen de jaren is het evenwicht tussen ondersteuning en controle verschoven naar een nadruk op de technische controle voor de grootste groep van personen onder ET. Personen onder ET die een gevangenisstraf tot drie jaar en personen die ET als autonome straf opgelegd kregen, krijgen niet langer automatisch geïndividualiseerde voorwaarden die door een justitieassistent van het justitiehuis worden opgevolgd. Ook bij ET in de fase van de voorlopige hechtenis worden geen individuele voorwaarden opgelegd en wordt geen opvolging voorzien door de justitiehuisen. Deze groepen onder ET worden wel nog telefonisch opgevolgd door de justitieassistenten bij het VCET. Hierbij wordt vooral gefocust op die personen bij wie het ET moeizaam verloopt. De justitiehuisen worden tegenwoordig enkel nog betrokken in mandaten van ET bij personen met een gevangenisstraf hoger dan 3 jaar. Indien men in een mandaat van ET -3 jaar wel geïndividualiseerde voorwaarde opgelegd krijgt, zal de JA JH wel nog steeds de opvolging van de justitiabele opnemen.

2.3 Soorten ET-modaliteiten

Er kunnen verschillende types ET worden onderscheiden. Welk type wordt toegepast is afhankelijk van de fase binnen de strafrechtsketen waarin het ET wordt toegekend alsook van de duur van de eventueel opgelegde gevangenisstraf. Ook de betrokken actoren verschillen per type ET. Daarnaast kan een onderscheid worden gemaakt tussen de actor die verantwoordelijk is voor het opleggen van het ET (de opdrachtgever) en zij die het ET opvolgen.

2.3.1 ET als strafuitvoeringsmodaliteit

Elektronisch toezicht kan worden opgelegd als alternatief voor een gevangenisstraf. Gedetineerden kunnen dan een deel van, of hun gehele gevangenisstraf uitzitten onder ET, afhankelijk van de duur van de gevangenisstraf.

Om in aanmerking te komen voor ET als strafuitvoeringsmodaliteit, vermeldt de ministeriële omzendbrief van 17 juli 2013 de volgende voorwaarden:

- Geen strafbare feiten plegen;
- Telefonisch beschikbaar zijn;
- Een vast verblijfsadres hebben in België en dit enkel aanpassen na akkoord van de gevangenisdirectie (in de praktijk is het de directie van het VCET die akkoord zal gaan met een adreswijziging);
- Gevolg geven aan verzoeken van de gevangenisdirectie, de directie van het VCET en de justitieassistent (waar van toepassing⁸), en de gevraagde attesten overhandigen;
- De modaliteiten van het uitvoeren van het ET naleven, inclusief het uurrooster;
- Het materiaal niet manipuleren.

Hieronder wordt een onderscheid gemaakt tussen de verschillende soorten ET die als strafuitvoeringsmodaliteit van toepassing waren in de periode 2015-2021, aangezien deze periode wordt onderzocht in deze studie. Echter, met de recente gedeeltelijke inwerkingtreding van de nieuwe Wet Externe Rechtspositie, en de overheveling van de beslissingsbevoegdheid omtrent ET bij gevangenisstraffen tot drie jaar van de gevangenisdirectie naar de strafuitvoeringsrechter (in twee fases), zal deze onderverdeling mogelijk veranderen voor de huidige nieuwe mandaten.

2.3.1.1 ET-3 jaar

ET toegekend door het Directoraat-Generaal van de Penitentiaire Instellingen (ETdirG)

ET -3 jaar kan worden toegekend aan personen die tot een gevangenisstraf van maximaal drie jaar veroordeeld werden⁹. In de periode 2015-2021 lag deze beslissingsbevoegdheid bij het Directoraat-Generaal van de Penitentiaire Instellingen (DirG). Sinds 1 september 2022, met de inwerkingtreding van de Wet Externe Rechtspositie, werd de beslissingsbevoegdheid voor straffen tussen twee en drie jaar reeds overgeheveld naar de strafuitvoeringsrechter. Verwacht wordt dat op 1 september 2023 de beslissingsbevoegdheid voor straffen van minder dan twee jaar ook zal worden overgenomen door de strafuitvoeringsrechter. In de praktijk zal dit betekenen dat gevangenisstraffen onder drie jaar niet langer quasi automatisch zullen worden omgezet in ET¹⁰. Door capaciteitsgebrek in de gevangenissen wordt echter voorzien dat de gevangenisdirectie in de praktijk nog enige zeggenschap behoudt.

Bij ET -3 jaar kan de gevangenisdirectie, indien gewenst, individuele voorwaarden opleggen aan de persoon onder ET. In alle gevallen van ET -3 jaar wordt de opvolging sinds 2023 exclusief uitgevoerd door het VCET.

Thuisdetentie (TD)

Een speciale modaliteit die valt binnen de ET -3 jaar is de thuisdetentie. Indien personen veroordeeld worden tot een gevangenisstraf van acht maanden of minder, en een strafrestant van minder dan drie maanden hebben, kunnen zij in aanmerking komen voor thuisdetentie. Op dit ogenblik is het nog steeds de gevangenisdirectie die beslist om een ET in de vorm van een thuisdetentie op te leggen.

⁸ Vanaf 2023 wordt het Justitiehuis niet meer betrokken in ET bij gevangenisstraffen van minder dan drie jaar (tenzij er geïndividualiseerde voorwaarden werden opgelegd). Het ET wordt in deze gevallen nu opgevolgd door de Justitieassistenten van het VCET (JA VCET). Dit om de werklust bij de Justitieuhuizen te verminderen.

⁹ Voor alle misdrijven, met uitzondering van seksuele misdrijven met minderjarige slachtoffers (art. 372 tot 387 Sw). In dat geval zal over het ET beslist moeten worden door de Directie Detentiebeheer (cfr. infra).

¹⁰ Er zijn echter overgangsbepalingen vastgelegd, dus het oude en het nieuwe systeem zullen nog een tijdje naast elkaar bestaan.

Echter, met de inwerkingtreding van de Wet Externe Rechtspositie (WERP; cfr. supra) wordt verwacht dat vanaf 1 september 2023 deze beslissingsbevoegdheid zal worden overgenomen door de strafuitvoeringsrechter.

Bij thuisdetentie kan de veroordeelde de gehele straf onder ET uitzitten. Bij deze vorm van ET is geen voorafgaandelijk maatschappelijk onderzoek nodig en wordt er ook niet voorzien in opvolging door een justitieassistent van het justitiehuis. Bij thuisdetentie kunnen ook geen begeleidingsvoorwaarden worden opgelegd. De opvolging van deze mandaten gebeurt volledig door het VCET.

ET toegekend door de Directie Detentiebeheer (ETDDB)

Indien een persoon veroordeeld is tot een gevangenisstraf tussen één en drie jaar en seksuele misdrijven met minderjarige slachtoffers heeft gepleegd, zal het de Directie Detentiebeheer (DDB) zijn die een beslissing neemt inzake de toekenning van ET. In deze gevallen zal er steeds op voorhand een maatschappelijk enquête worden uitgevoerd door een justitieassistent. Ook zal de DDB in haar beslissing de aanbevelingen van de gevangenisdirectie met betrekking tot een zinvolle dagbesteding in overweging nemen. ETDDB zal enkel worden opgelegd bij afwezigheid van contra-indicaties, die betrekking hebben op:

- De mening van meerderjarige huisgenoten, of hun toestemming;
- De familiale context;
- De huisvesting en omgeving;
- De aard van de feiten;
- Het manifeste risico dat de persoon onder ET de fysiek integriteit van derden zou bedreigen;
- Het risico op het plegen van nieuwe ernstige feiten;
- Het risico dat de persoon onder ET zijn/haar straf zal proberen te ontlopen;
- De houding van de veroordeelde ten aanzien van de gepleegde feiten.

In deze ET-mandaten wordt toegezien op de naleving van de voorwaarden door de JA JH.

2.3.1.2 ET +3 jaar (ETSURB)

Wanneer de gedetineerde een gevangenisstraf van meer dan drie jaar uitzit, zal de strafuitvoeringsrechtbank (SURB) beslissen over het ET. Gedetineerde komen in aanmerking voor ET zes maanden voordat ze in aanmerking komen voor een voorwaardelijke invrijheidstelling (VI). Zodra de VI ingaat, wordt het ET geschorst.

Wanneer de SURB beslist om gedetineerden onder ET te plaatsen, kan zij hen geïndividualiseerde voorwaarden opleggen, zoals bijvoorbeeld begeleiding in het kader van een middelenproblematiek. Voorafgaand aan de eventuele toekenning van ET door de SURB, zal een justitieassistent de woonplaats van de gedetineerde bezoeken en een maatschappelijk enquête opstellen. Daarin worden de leefomstandigheden beschreven, wordt nagegaan of de omstandigheden wenselijk zijn voor het uitvoeren van het ET en worden bijkomende geïndividualiseerde voorwaarden voorgesteld. Daarnaast zal de SURB in haar beslissing ook de uitgebreide informatie over de gedetineerde uit de verslagen van de Psychosociale Dienst (PSD) van de gevangenis in overweging nemen. Vervolgens stelt de SURB samen met de gedetineerde een gedetailleerd sociaal reclasseringsplan op. Tijdens het ET wordt de naleving van de algemene en de geïndividualiseerde voorwaarden opgevolgd door een justitieassistent van het Justitiehuis (JA JH) via regelmatige bureelgesprekken en/of huisbezoeken.

2.3.2 ET als autonome straf (ETAS)

Met de Wet van 7 februari 2014 werd de mogelijkheid gecreëerd om ET ook toe te passen als autonome straf (ETAS). De strafrechter kan ET dan opleggen als hoofdstraf voor feiten die strafbaar zijn met een gevangenisstraf tot één jaar. Het doel van de wet was om het straffenarsenaal te diversifiëren, om alternatieven te voorzien voor de gevangenisstraf en dusdanig de negatieve effecten van de gevangenisstraf te vermijden. Bij het opleggen van een ETAS moet de strafrechter steeds een vervangende gevangenisstraf uitspreken indien het ET niet wordt nageleefd, met als regel dat één dag onder ET gelijk staat aan één dag in de gevangenis.¹¹

De onderzoeksrechter, strafrechter of het Openbaar Ministerie (OM) kan een maatschappelijke enquête aanvragen om na te gaan of het ET een geschikte straf is. De JA JH stelt binnen de maand nadat het verzoek werd overgemaakt aan het justitiehuis een rapport op. De uitvoering van een ETAS moet binnen de zes maanden na het opleggen ervan worden uitgevoerd (met een eventuele eenmalige verlenging van de termijn met nogmaals zes maanden). De relatief korte termijn voor het uitvoeren van het ETAS wijst op de wens van de wetgever om het ET snel uit te voeren. In het geval dat het ET niet of slechts gedeeltelijk wordt uitgevoerd, kan het OM verzoeken om de rest of het geheel van de straf in de gevangenis uit te zitten.

De strafrechter kan richtlijnen voorzien voor het uitvoeren van het ET, maar kan geen concrete instructies geven. De Wet van 7 februari 2014 voorziet drie algemene voorwaarden voor het uitvoeren van het ETAS:

- Geen misdrijven plegen;
- Een vaste verblijfplaats hebben en eventuele wijzigingen van de verblijfplaats doorgeven aan het OM of het VCET;
- Gevolg geven aan oproepingen van het VCET en de concrete maatregelen door hen bepaald.

De rechter kan geïndividualiseerde voorwaarden opleggen, maar enkel met betrekking tot het slachtoffer, zoals het betalen van een schadevergoeding, een contactverbod of een locatieverbod. Het beleid is er op gericht om rechters te ontmoedigen om het ET op te leggen wanneer minder indringende opties mogelijk zijn, zoals de autonome probatie. Daarvoor werden twee exclusiecriteria geformuleerd. De eerste uitsluitingsgrond betreft de aanwezigheid van onderliggende problemen, waaraan moet gewerkt worden via geïndividualiseerde voorwaarden en die daarom geschikter zijn voor probatie. De tweede uitsluitingsgrond betreft het gepleegd hebben van feiten van huiselijk geweld.

De opvolging van de naleving van het uurrooster gebeurt door het VCET, die in geval van overtreding een melding zal maken bij het OM.

2.3.3 ET in de fase van de voorlopige hechtenis (ETVH)

Een groot aantal personen in de gevangenis bevindt zich in de fase van de voorhechtenis en is dus nog niet definitief veroordeeld. De toename van de duur van de voorhechtenis wordt gezien als één van de belangrijkste oorzaken van de overbevolking van de gevangenissen (Raes & Snacken, 2004). Tussen 1980 en 2009 verdubbelde het aantal voorlopig gehechten (Maes, Van Brakel, De Man, & Mine, 2010). Bovendien heeft België een relatief hoog aantal voorlopig gehechten in vergelijking met andere Europese landen (Van Cauwenberghe, 2008). In januari 2014, met de implementatie van de Wet van 27 december 2012 en de ministeriële omzendbrief ET/SE-3, werd de mogelijkheid geïntroduceerd om

¹¹ Art. 7 van de Wet van 7 februari 2014.

het ET ook toe te passen in deze fase van de voorlopige hechtenis (ETVH). De toenmalige Minister van Justitie Annemie Turtelboom stelde als doel om 5 tot 10% van de voorlopig gehechten onder ET te plaatsen.

De controle van ETVH gebeurt aan de hand van GPS-tracking, waarbij de aanwezigheid in de woning wordt gecontroleerd met klassieke radiofrequentie. Zodra de persoon onder ETVH de woning verlaat, schakelt het systeem over op GPS-signalen, zodat nog steeds nauwkeurig de locatie van de persoon kan worden bepaald. De in verdenking gestelde verblijft gedurende de gehele periode op een bepaald adres en mag dit adres enkel verlaten in de volgende gevallen ¹²:

- Noodzakelijkheden in het kader van het gerechtelijk onderzoek (bv. een verhoor);
- Noodzakelijkheden in het kader van de procedures (bv. raadplegen van het gerechtelijk dossier);
- Een andere gerechtelijke procedure;
- Medische noodzakelijkheden;
- Overmacht.

Voor het ETVH gelden dezelfde regels als voor de 'klassieke' voorlopige hechtenis: elke dag onder ETVH staat gelijk aan een dag in de gevangenis. De gevangenisdirectie contacteert de directie van het VCET om een moment voor de installatie van het materiaal te bespreken. De in verdenking gestelde verblijft in de gevangenis in afwachting van deze installatie. De onderzoeksgerechten beslissen wanneer de GPS-tracking wordt opgeschort. Het VCET volgt de naleving van de voorwaarden nauwgezet op en doet melding bij de onderzoeksrechter/het parket in geval van vastgestelde overtredingen. Wanneer de onderzoeksgerechten beslissen om het ETVH te herroepen, zal de in verdenking gestelde naar de gevangenis worden gestuurd.

¹² Conform artikel 16, §1, 2^e lid van de Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, en artikel 6 van het Koninklijk Besluit van 26 december 2013 houdende tenuitvoerlegging van Titel II van de wet van 27 december 2012 houdende diverse bepalingen betreffende justitie.

3 Resultaten van het kwantitatieve luik

3.1 Aansluitingen, seiningen en afsluitingen van ET

In deze sectie wordt ingegaan op de annulaties van ET-mandaten voor activatie (en de redenen hiervoor), het aantal effectieve aansluitingen van ET, het aantal verzoeken tot seining tijdens een lopend ET (en de redenen hiervoor), en de uitkomst van afgesloten ET-mandaten.

Hoewel het onderzoek zich focust op de periode 2015-2021, zal in deze sectie op sommige plaatsen ook cijfermateriaal van 2022 worden toegevoegd, teneinde de evolutie tot op heden in kaart te brengen. Deze cijfers uit 2022 werden ons aangeleverd door het VCET en werden dus niet bepaald op basis van een analyse van de beschikbare databestanden.

3.1.1 Overzicht van het algemeen traject van ET 2015-2021

In de periode 2015-2021 werd 33.501 keer ET toegekend aan een persoon. Van die toekenningen werden 6.495 mandaten (19.4%) geannuleerd voor activatie. Dit betekent dat deze mandaten niet werden aangesloten. Er zijn meerdere redenen waarom deze niet werden aangesloten. Deze worden besproken in sectie 3.1.2. Van de 33.501 toekenningen van ET werden 27.006 mandaten effectief aangesloten in de periode 2015-2021. Dit betekent dus dat 80.6% van alle toegekende ET-mandaten uiteindelijk ook werd aangesloten en verder opgevolgd door het VCET.

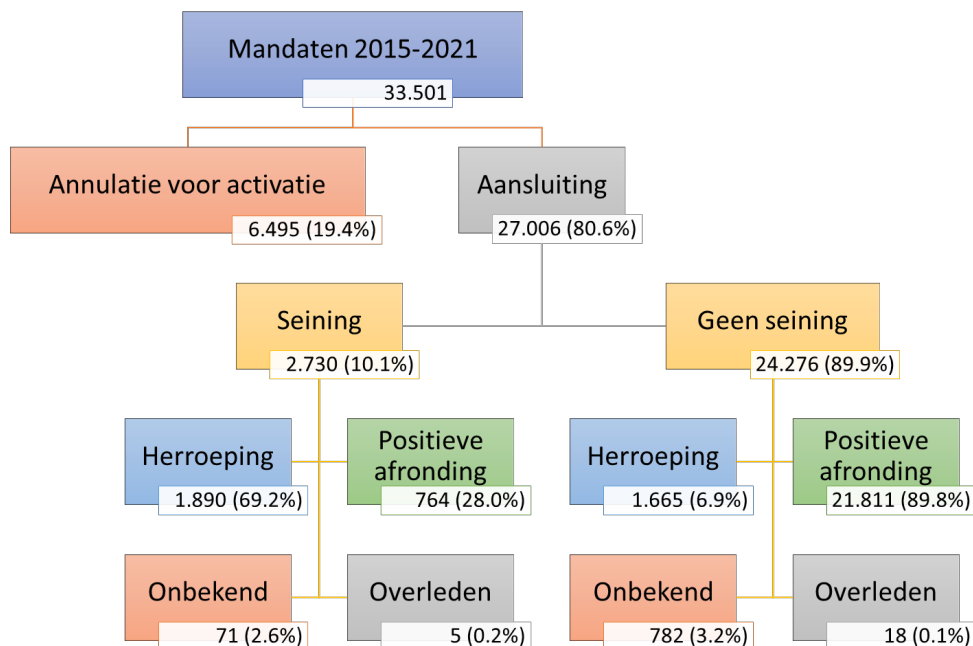
Van de 27.006 aangesloten mandaten gebeurde er minstens één verzoek tot seining door het VCET in 2.730 mandaten, ofwel in 10.1% van de mandaten. Voor de meerderheid van deze mandaten was ook reeds de uitkomst van de afsluiting bekend¹³. Van die mandaten waarin een verzoek tot seining heeft plaatsgevonden, resulteerden uiteindelijk 69.2% (n = 1.890) in een herroeping en 28% (n = 764) in een positieve afronding van het ET.¹⁴ Van 71 mandaten (2.6%) was de uitkomst van de afsluiting onbekend (op basis van de beschikbare data). 5 personen hebben hun ET niet afgerond omwille van overlijden (0.2%). Bij de 24.276 mandaten waarin geen seining plaatsvond, resulteerde de overgrote meerderheid (89.8%, n = 21.811) in een positieve afronding van het ET.¹⁵ en 6.9% (n = 1.665) eindigde uiteindelijk toch in een herroeping van het ET. Van 782 mandaten (3.2%) was de uitkomst van de afsluiting onbekend (op basis van de beschikbare data). 18 personen onder ET (0.1%) hebben hun ET niet afgerond omwille van overlijden.

¹³ Door de mandaatnummers van het databestand van aansluitingen te koppelen aan het databestand met seiningen en het databestand van afsluitingen, kon voor 26.153 aangesloten mandaten ook nagegaan worden of deze mandaten succesvol werden afgesloten of werden herroepen. Hoewel de periode in dit onderzoek 2015-2021 betrof, hadden de onderzoekers data tot en met maart 2022 beschikbaar. De 853 die niet konden gelinkt worden aan de afsluitingsstatus, waren dus nog lopende tot na maart 2022.

¹⁴ Invrijheidstelling betekent hier vrijstelling in het kader van de voorlopige hechtenis (5.6%), voorwaardelijke invrijheidstelling (16.2%), strafeinde (6.4%), invrijheidstelling door RK of KI (17.0%), overstap naar beperkte detentie (1.4%), opheffing bevel tot aanhouding (3.1%), en voorlopige invrijheidstelling (49.6%). In 4 gevallen gaat het om een verzet (0.5%).

¹⁵ Invrijheidstelling betekent hier vrijstelling in het kader van de voorlopige hechtenis (1.4%), voorwaardelijke invrijheidstelling (7.2%), strafeinde (1.9%), invrijheidstelling door RK of KI (11.9%), overstap naar beperkte detentie (0.1%), opheffing bevel tot aanhouding (2.3%), en voorlopige invrijheidstelling (74.8%). 0.1% betreft een einde van het mandaat wegens het ontvangen van beroep, 0.4% wegens het aantekenen van verzet.

Figuur 1: Cijfers traject ET (2015-2021)

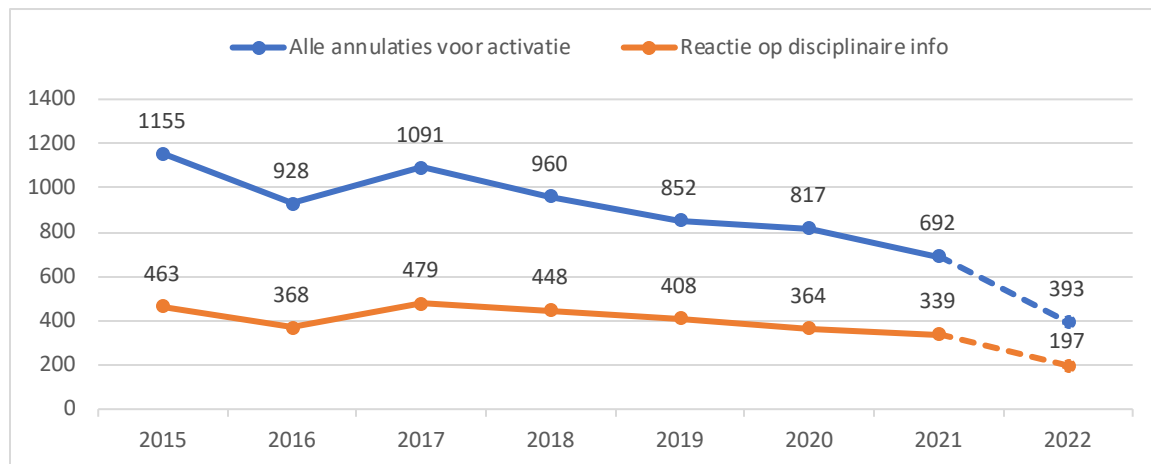

3.1.2 Annulaties van ET voor activatie

Figuur 1 leert ons dat een aanzienlijk aantal toegekende ET-mandaten reeds geannuleerd wordt voordat ze door het VCET aangesloten kunnen worden (19.4%).

In de periode 2015-2021 werden in totaal 6.495 toegekende ET-mandaten geannuleerd voor activatie. Met uitzondering van 2016 (n = 928) en 2017 (n = 1.091) kan over de jaren heen een dalende trend worden waargenomen, van 1.155 geannuleerde ET-mandaten voor activatie in 2015 tot 692 geannuleerde ET-mandaten voor activatie in 2021. De bijkomende gegevens ontvangen over het jaar 2022 toont dat deze daling sterk wordt verdergezet, tot slechts 393 ET-mandaten die voor activatie werden geannuleerd in 2022.

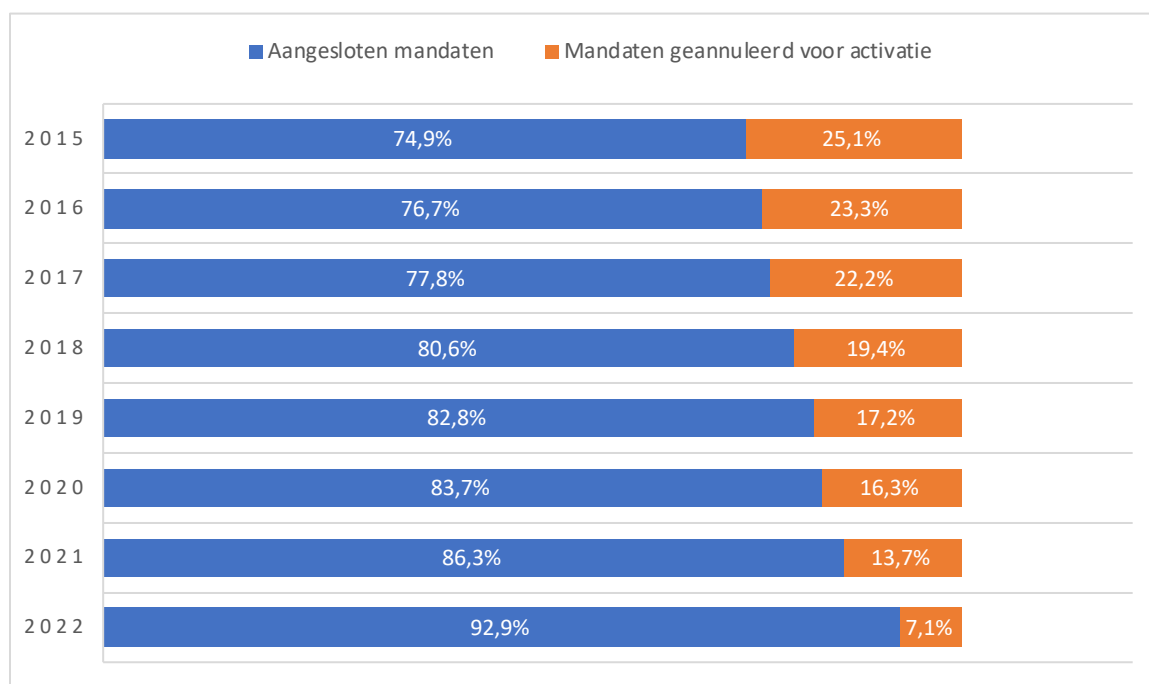
Figuur 2: Aantal annulaties van ET voor activatie per jaar

We kunnen dit verder nuanceren indien we kijken naar het aandeel annulaties voor activatie in verhouding met het aantal aangesloten mandaten per jaar (zie Figuur 2). Daar zien we dat het procentueel aantal toegekende mandaten dat wordt geannuleerd per activatie sterk daalt over de

jaren heen, van 25.1% van alle toegekende mandaten in 2015 tot slechts 7.1% van alle toegekende mandaten in 2022.

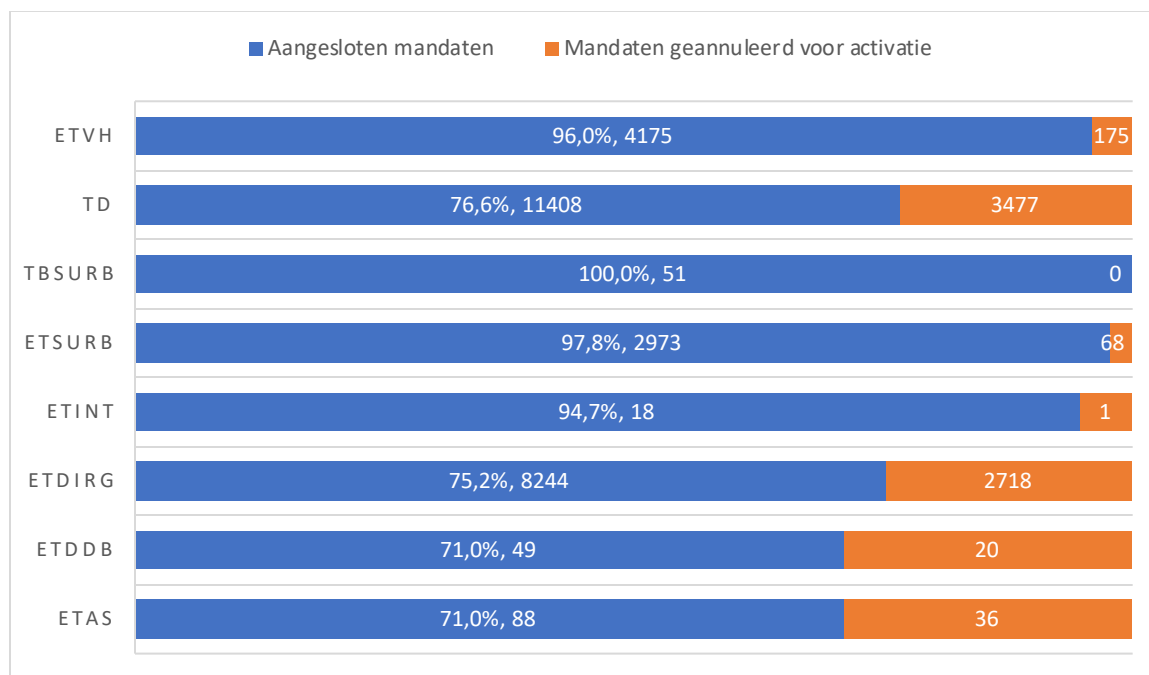
Figuur 3: Verhouding aangesloten mandaten en mandaten geannuleerd voor activatie per jaar

De verhouding binnen het totaal aantal toegekende ET-mandaten (N = 33.501) tussen het totaal aantal annulaties (19.4%) en het totaal aantal aangesloten ET-mandaten (80.6%) leert ons echter nog niet welke ET-modaliteiten in verhouding veel van de toekenningen geannuleerd zien worden voordat ze effectief worden aangesloten. Als we die verhouding onder de loop nemen, dan valt op dat zowel bij ETAS als ETDDDB in verhouding de meeste toegekende mandaten worden geannuleerd voor activatie. Bij beiden is dit 29% van alle toegekende mandaten¹⁶. Daarop volgen ETdirG en TD, respectievelijk met 24.8% en 23.4% van alle toegekende mandaten. Dit staat in duidelijk contrast met de drie andere ET-modaliteiten waar in verhouding zeer weinig mandaten geannuleerd worden: bij ETINT wordt slechts in 5.3% van alle toekenningen geannuleerd voor activatie, bij ETVH is dit in 4% van alle toekenningen, bij ETSURB is dit in 2.2% van de toegekende mandaten, en bij TBSURB voor geen enkel toegekend mandaat. Omgekeerd wil dit dus zeggen dat van alle toegekende mandaten in elke ET-modaliteit, 100% effectief aangesloten wordt bij TBSURB, 97.8% bij ETSURB, 96% bij ETVH, en 94.7% bij ETINT, terwijl het aansluitingspercentage beduidend lager ligt bij de andere modaliteiten: ‘slechts’ 76.6% bij TD, 75.2% bij ETdirG, en 71% bij zowel ETDDDB en ETAS. Dit heeft deels te maken met het feit dat dossiers afkomstig van de rechterlijke macht prioritair worden aangesloten (bv. ETVH en ETSURB), terwijl men bij mandaten waarbij de gevangenisdirectie de opdrachtgever is (bv. TD en ETdirG) werkt met een slotsysteem dat enkele maanden in de toekomst openstaat om een tijdslot te bepalen voor de activatie van de enkelband. In deze gevallen gebeurt het dus sneller dat er iets tussenkomt dat een annulatie van het ET-mandaat tot gevolg kan hebben.

¹⁶ Het is uiteraard belangrijk om te melden dat deze absolute cijfers laag liggen, bijvoorbeeld in vergelijking met een ETdirG of een TD (ETDDDB: 69 mandaten in de periode 2015-2021, ETAS: 124 mandaten in 2015-2021).

Figuur 4: Verhouding annulaties voor activatie versus aansluiting binnen alle toegekende mandaten per ET-modaliteit

Er zijn meerdere redenen waarom een ET geannuleerd wordt voor activatie. De meest voorkomende reden is omwille van een reactie op disciplinaire informatie (n = 2.869, 44.2%). Dit betreft verzoeken tot seining door het VCET op het moment van de aansluiting, bijvoorbeeld omdat de justitiabele niet aanwezig was op de afspraak om het materiaal aan te sluiten. Tabel 1 toont ook het aantal annulaties voor activatie omwille van een reactie op disciplinaire informatie van het VCET. Hier zien we een dalende trend vanaf 2017. Daarnaast waren de twee andere meest voorkomende redenen een annulatie op vraag van de opdrachtgever (n = 1.099, 16.9%) en een annulatie omdat niet voldaan was aan de algemene voorwaarden (n = 691, 10.6%).

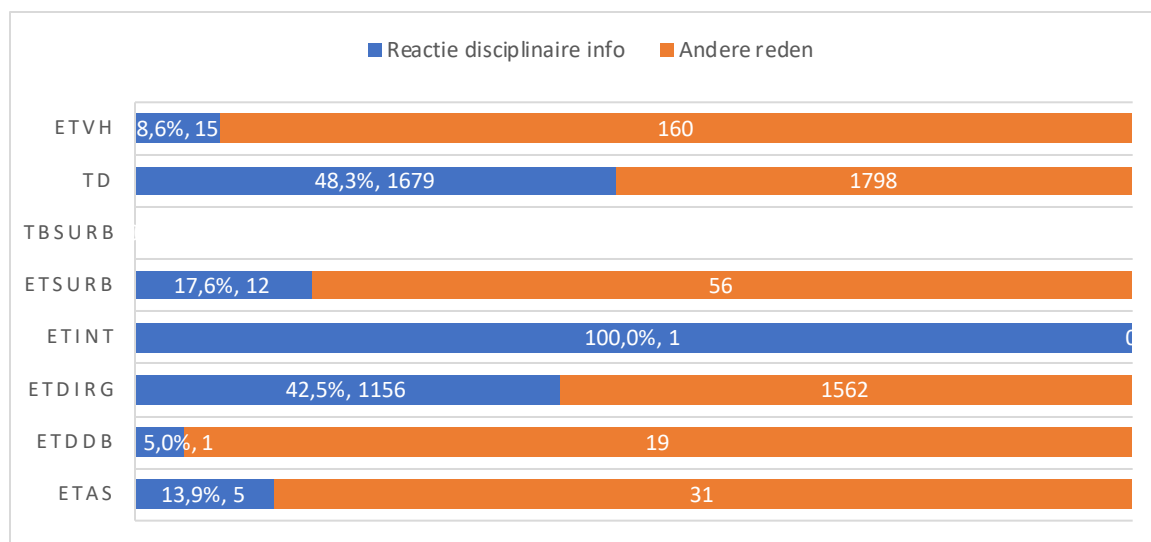
Tabel 1: Overzicht redenen voor annulatie voor activatie (totaal/per jaar)

Reden annulatie voor activatie	Totaal	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Beroep ontvangen	39	39	0	0	0	0	0	0	0
Beroep OM	5	0	0	1	0	3	1	0	0
Wijziging procedure	596	122	66	98	65	70	80	95	70
Overleden	35	0	7	6	4	5	6	7	2
Op vraag van justitieassistent	13	11	2	0	0	0	0	0	0
Op vraag van opdrachtgever	1.099	309	301	197	115	74	53	50	26
Op vraag van VCET	268	160	12	13	38	7	27	11	2
Op vraag van justitiabele	197	21	41	26	30	31	28	20	21
Niet goedgekeurde adreswijziging	8	7	1	0	0	0	0	0	0
Verzet	316	23	42	47	59	50	54	41	28
Algemene voorwaarden onvoldaan	691	0	63	166	117	143	119	83	0
Schending individuele voorwaarden	24	0	0	4	7	4	2	7	1
Opheffing bevel tot aanhouding	15	0	0	2	2	2	5	4	0
Bevel tot aanhouding	245	0	25	52	55	35	51	27	15
Voorlopige invrijheidstelling	75	0	0	0	20	20	27	8	5
Reactie op disciplinaire info	2.869	463	368	479	448	408	364	339	197

Wat betreft het type ET waaronder deze personen normaalgezien aangesloten zouden worden, hebben twee ET-modaliteiten duidelijk veel vaker te maken met annulaties omwille van een reactie op disciplinaire informatie. 1.679 van deze personen (58.5%) werd een TD toegekend, en 1.156 van deze personen (40.3%) zou starten met een ETdirG, samen goed voor 98.8% van alle annulaties voor activatie omwille van een verzoek tot seining door het VCET bij aansluiting. In alle andere ET-modaliteiten is het aantal annulaties voor activatie omwille van een reactie op disciplinaire info beperkt (maximum n = 15).

Indien we het aantal annulaties omwille van een reactie op disciplinaire informatie van het VCET bekijken in verhouding met andere redenen (zie Figuur 5), valt op dat TD en ETdirG veel meer annulaties vanwege een reactie op disciplinaire info hebben (resp. 48.3% en 42.5%) dan andere redenen voor annulatie in vergelijking met de andere ET-modaliteiten. ETINT kende slechts één annulatie voor activering, en dit was ook omwille van een reactie op disciplinaire info. TBSURB kende geen annulaties voor activering.

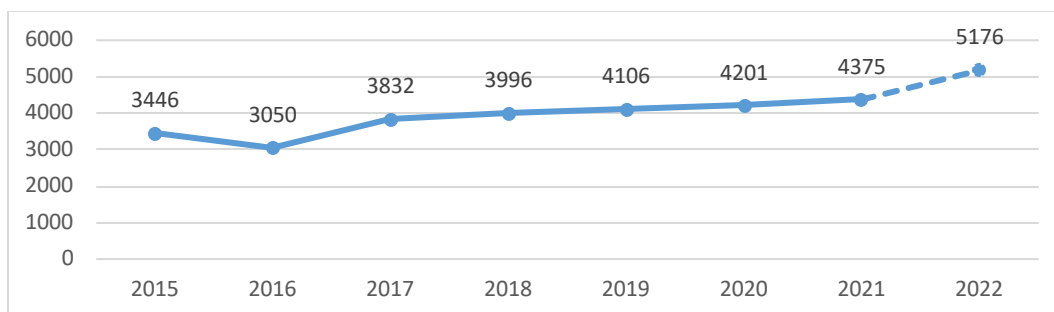
Figuur 5: Aantal annulaties voor activatie omwille van reactie op disciplinaire info versus andere reden per ET-modaliteit

3.1.3 Nieuwe aansluitingen van ET

Het ET kent een geschiedenis van bijna constante groei. Dat blijkt duidelijk uit het cijfermateriaal dat in het kader van dit onderzoek geanalyseerd werd. In totaal werden tussen 2015 en 2021 27.006 nieuwe mandaten aangemaakt bij het VCET (32.182 met 2022 er bij). In 2015 werden 3.446 nieuwe mandaten aangemaakt. In 2016 is er een lichte daling naar 3050 nieuwe mandaten. In 2017 zien we dan weer een sterke stijging, wanneer er 3.832 nieuwe mandaten worden aangemaakt. In 2018 stijgt het aantal nieuwe aansluitingen verder tot 3.996 en vanaf 2019 worden telkens meer dan 4.000 nieuwe personen aangesloten, met 4.106 nieuwe mandaten in 2019, 4.201 nieuwe mandaten in 2020 en 4.375 nieuwe mandaten in 2021. Het aantal nieuwe mandaten is in 2022 opnieuw sterk gestegen, naar 5.176 aangesloten mandaten.

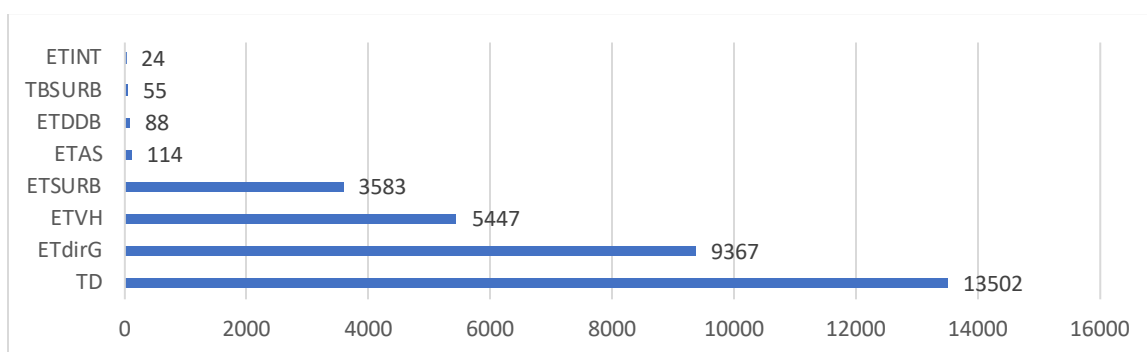
Figuur 6: Nieuwe aansluitingen per jaar

3.1.3.1 Nieuwe aansluitingen per ET-modaliteit

Wanneer we kijken naar de verdeling over de ET-modaliteiten in de periode 2015-2022 (dus met 2022 bij), blijkt TD de grootste groep met 13.502 (42.0%) personen. De tweede grootste categorie is het ETdirG (n = 9.367 personen, 29.1%). 5.447 (16.9%) personen stonden tussen 2015 en 2022 onder ETVH. Daarna volgt ET als strafuitvoeringsmodaliteit voor gevangenisstraffen van meer dan drie jaar (ETSURB), met 3.583 personen (11.1%). De overige categorieën kennen kleine aantallen personen onder ET: 114 personen stonden onder ETAS (0.4%), 88 (0.3%) werden onder ETDDDB geplaatst, en 55 (0.2%) stonden ter beschikking van de SURB met ET (TBSURB). Tenslotte werden 24 (0.1%) personen geïnterneerd met ET (ETINT).

Figuur 7: Aantal nieuwe mandaten per type ET (2015-2022)

Wanneer we het aandeel van de verschillende soorten ET-modaliteiten opsplitsen per jaar, zien we schommelingen doorheen de tijd. Zo zien we dat de populatie in thuisdetentie ongeveer 30% van alle mandaten in 2015 betraf (n = 1.038), maar dat dit aandeel steeg tot 43% (n = 1.880) van de nieuwe mandaten in 2021, en volgens de gegevens verkregen door het VCET een aandeel heeft van 40.5% (n = 2.094) in 2022.

In 2015 betroffen de meeste nieuwe mandaten een ETdirG (n = 1.785, 51.8%), maar door heen de jaren daalt dit aandeel tot 826 nieuwe mandaten in 2021 (18.9%). Toch zien we ook hier een heropflakking in 2022, met 1.123 nieuwe mandaten ETdirG, goed voor 21.7% van alle nieuwe mandaten in 2022. Een sterke stijging doorheen de jaren zien we dan weer voor ETVH, waar dit type slechts 5.7% van de mandaten in 2015 betraf (n = 198), maar vervolgens sterk is gestegen naar 1.096 mandaten in 2021 (25.1%), en 1.272 nieuwe mandaten (24.6%) in 2022. De mandaten van ETSURB zijn de vierde grootste groep, met een aandeel dat ongeveer gelijk blijft doorheen de jaren, van 417 mandaten in 2015 (12.1%) tot 538 mandaten in 2021 (12.3%) en 610 mandaten in 2022 (11.8%).

ETAS, ETDDDB, ETINT en TBSURB betreffen maar een klein aandeel van het aantal nieuwe mandaten per jaar en variëren niet zo sterk over de jaren heen. Misschien wel interessant om te vermelden dat ETAS in 2015 en 2016 niet werd opgelegd omdat deze ET-modaliteit pas in werking is getreden op 1 mei 2016 met de Wet van 7 februari 2014. We zien bij ETAS dat het in 2017 (n = 20) en 2018 (n = 32) reeds regelmatig gebruikt werd, maar daarna weer stagneerde op een tental in 2021. In 2022 zien we echter opnieuw een stijging in het gebruik van ETAS, tot 26 nieuwe mandaten (0.5% van alle nieuwe mandaten in 2022).

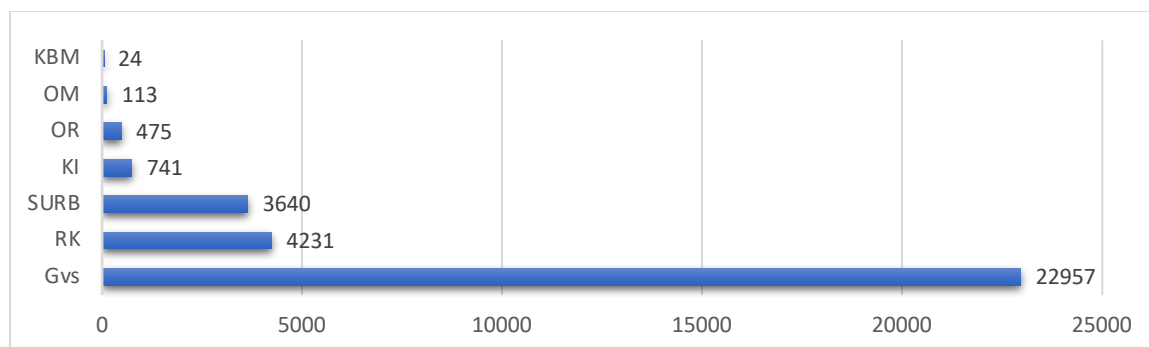
Tabel 2: Aantal en relatief aandeel van elk type ET per jaar wat betreft nieuwe aansluitingen

Type ET	Totaal	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
TD	13502	1038 (30.1%)	1016 (33.3%)	1521 (39.7)	2051 (51.3%)	2038 (49.6%)	1864 (44.4%)	1880 (43.0%)	2094 (40.5%)
ETdirG	9367	1785 (51.8%)	1266 (41.5%)	1433 (37.4%)	1001 (25.1%)	1036 (25.2%)	897 (21.4%)	826 (18.9%)	1123 (21.7%)
ETVH	5447	198 (5.7%)	391 (12.8%)	460 (12.0%)	495 (12.4%)	590 (14.4%)	945 (22.5%)	1096 (25.1%)	1272 (24.6%)
ETSURB	3583	417 (12.1%)	364 (11.9%)	381 (9.9%)	398 (10.0%)	418 (10.2%)	457 (10.9%)	538 (12.3%)	610 (11.8%)
ETAS	114	0 (0.0%)	0 (0.0%)	20 (0.5%)	32 (0.8%)	10 (0.2%)	16 (0.4%)	10 (0.2%)	26 (0.8%)
ETDDDB	88	7 (0.2%)	6 (0.2%)	3 (0.1%)	4 (0.1%)	4 (0.1%)	9 (0.2%)	16 (0.4%)	39 (0.8%)
TBSURB	55	1 (0.0%)	7 (0.2%)	13 (0.3%)	10 (0.3%)	7 (0.2%)	8 (0.2%)	5 (0.1%)	4 (0.1%)
ETINT	24	0 (0.0%)	0 (0.0%)	1 (0.0%)	5 (0.1%)	3 (0.1%)	5 (0.1%)	4 (0.1%)	6 (0.1%)

3.1.3.2 Nieuwe aansluitingen per opdrachtgever

De grootste groep personen onder ET zijn diegenen die een TD of een EtdirG uitzitten met een enkelband. Aangezien de beslissingsbevoegdheid voor EtdirG pas op 1 september 2022 werd overgeheveld van de gevangenisdirectie naar de strafuitvoeringsrechter, en de beslissingsbevoegdheid voor TD pas op 1 september 2023 zal worden overgedragen van de gevangenisdirectie naar de strafuitvoeringsrechter, is het niet verwonderlijk dat de belangrijkste opdrachtgever voor nieuwe mandaten in de periode 2015-2022 nog steeds de gevangenisdirectie is. In 71.3% (n = 22.957) kregen de personen onder ET hun maatregel toegekend door de gevangenisdirectie. De tweede grootste opdrachtgever is de Raadkamer, die in 13.2% van de gevallen het ET toekent (n = 4.231). De SURB is vervolgens in 11.3% van de gevallen (n = 3.640) de opdrachtgever. Een kleiner aandeel van de ET-mandaten werd toegekend door de Kamer van Inbeschuldigingstelling (n = 741, 2.3%), de onderzoeksrechter (n = 475, 1.5%), het Openbaar Ministerie (n = 113, 0.4%) en de Kamer ter Bescherming van de Maatschappij (n = 18, 0.1%).

Figuur 8: Opdrachtgever in opgestarte ET-mandaten (periode 2015-2022)

Als we kijken naar het aandeel van de opdrachtgevers per jaar, dan valt in de eerste plaats een plotse daling van nieuwe ET-mandaten toegekend door de gevangenis op in 2016 in vergelijking met 2015, maar dat herstelt zich in 2017 om dan relatief te stagneren, hoewel het in 2020 en 2021 opnieuw lichtjes daalt. Waar het relatief aandeel van de gevangenis als opdrachtgever in 2015 nog 82.1% van alle opgestarte mandaten betreft, is dit geleidelijk aan gedaald tot een aandeel van 62.2% in 2021, en 62.9% in 2022. De daling in 2016 heeft te maken met een beslissing van de toenmalige Vlaamse minister om in 2016 tijdelijk terug te vallen op een dagcijfer van 900 om de sociale vrede te bewaren en ondertussen maatregelen te treffen om een instroom van personeel bij het VCET te bewerkstelligen. Een sterke stijging zien we bij de Raadkamer, die in 2015 de opdrachtgever was in slechts 4% van alle nieuwe mandaten, tot bijna 20% van de nieuwe mandaten in 2021 en 2022.

Tabel 3: Aantal en relatief aandeel van opdrachtgevers voor ET per jaar

Opdrachtgever	Totaal	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gevangenis	22957	2830 (82.1%)	2288 (75.0%)	2957 (77.2%)	3056 (76.5%)	3078 (75.0%)	2770 (65.9%)	2722 (62.2%)	3256 (62.9%)
RK	4231	139 (4.0%)	330 (10.8%)	337 (8.8%)	412 (10.3%)	422 (10.3%)	746 (17.8%)	856 (19.6%)	989 (19.1%)
SURB	3640	418 (12.1%)	371 (12.2%)	394 (10.3%)	408 (10.2%)	425 (10.4%)	465 (11.1%)	543 (12.4%)	616 (11.9%)
KI	741	22 (0.6%)	38 (1.2%)	82 (2.1%)	45 (1.1%)	104 (2.5%)	100 (2.4%)	128 (2.9%)	222 (4.3%)
OR	475	37 (1.1%)	23 (0.8%)	41 (1.1%)	38 (1.0%)	64 (1.6%)	99 (2.4%)	112 (2.6%)	61 (1.2%)
OM	113	0 (0.0%)	0 (0.0%)	20 (0.5%)	32 (0.8%)	10 (.02%)	16 (0.4%)	10 (0.2%)	25 (0.5%)
KBM	24	0 (0.0%)	0 (0.0%)	1 (0.0%)	5 (0.1%)	3 (0.1%)	5 (0.1%)	4 (0.1%)	6 (0.1%)

3.1.3.3 Gevangnissen en justitiehuizen betrokken bij nieuwe ET-mandaten

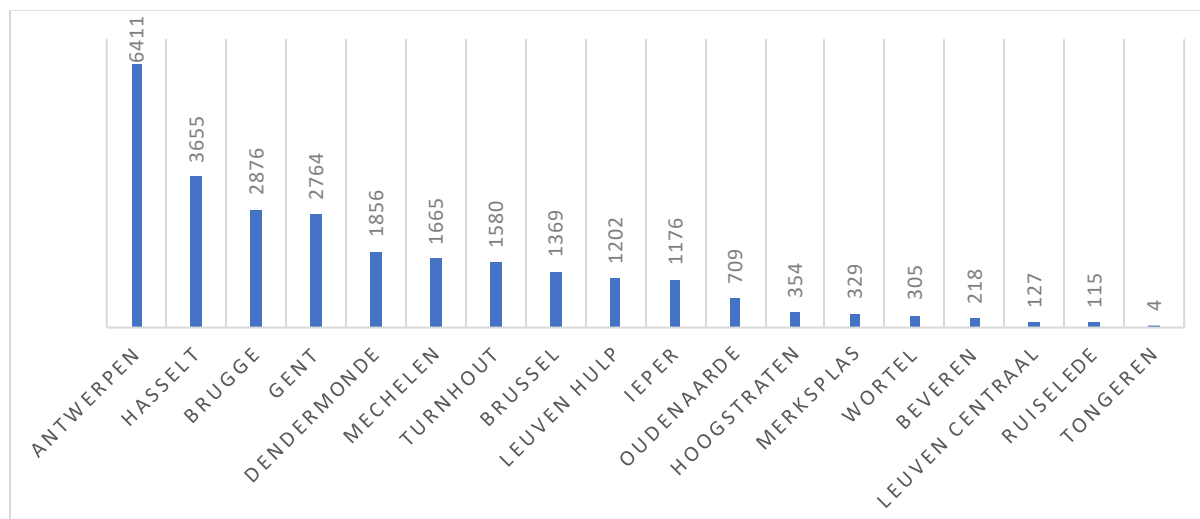
Voor de periode 2015-2021¹⁷ werd in totaal in 26.175 van de 27.006 dossiers (98.9%) een verantwoordelijke Vlaamse gevangenis toegewezen. De gevangenis waar de meeste ET-dossiers aanhangig waren in de periode 2015-2021 was de gevangenis van Antwerpen (n = 6.411), goed voor 24% van alle ET-dossiers. In de periode 2015-2021 was de gevangenis van Antwerpen steeds

¹⁷ Voor deze berekeningen zijn geen cijfergegevens van 2022 ter beschikking van de onderzoekers gesteld.

betrokken in ongeveer een vijfde tot een vierde van alle ET-mandaten in dat jaar. In 2015 was zij betrokken in 20.3% van alle dossiers, in 2020 was dat 28.2% en in 2021 nog 26%.

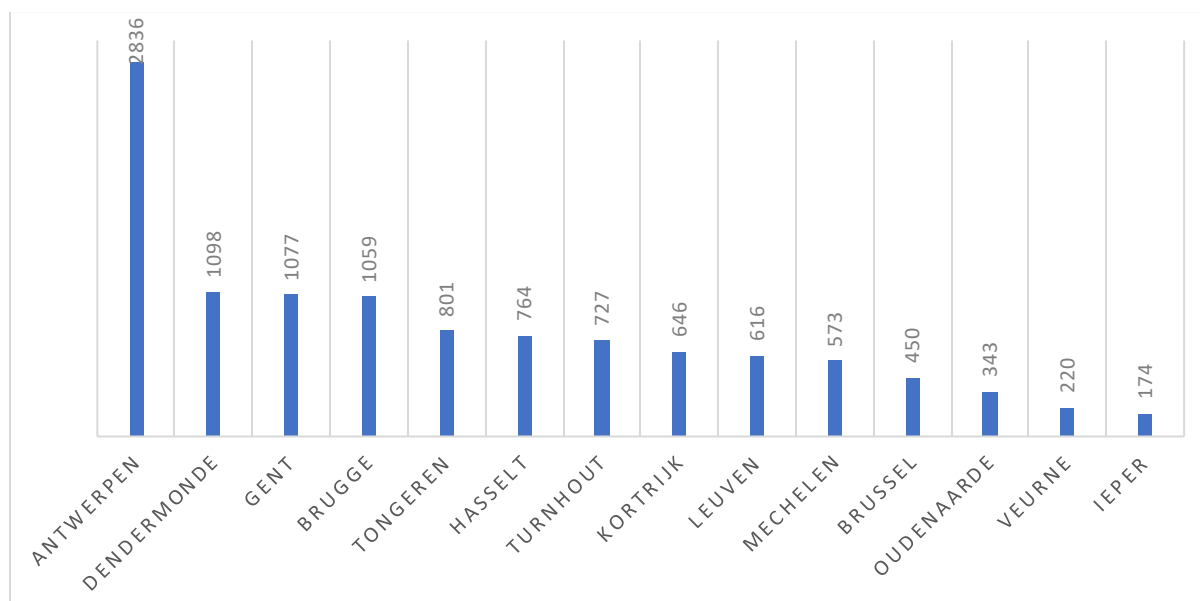
Daarna volgden de gevangenissen van Hasselt (n = 3.655, 13.7%), Brugge (n = 2.786, 10.8%) en Gent (n = 2.764, 10.3%). Samen waren deze vier gevangenissen goed voor bijna 60% van alle ET-mandaten, wat op zich niet verwonderlijk is, aangezien dit ook de gevangenissen met de grootste capaciteit in Vlaanderen zijn. Enkel de gevangenis van Lantin (Brussel) heeft een grotere capaciteit. De gevangenis van Tongeren had veruit het minst aantal dossiers: in deze periode van zes jaar had zij slechts vier ET-dossiers.

Figuur 9: Aantal ET-mandaten per Vlaamse gevangenis

In 11.384 van de 27.006 dossiers (42.2%) was ook een justitiehuis betrokken in de opvolging van de persoon onder ET. Het Justitiehuis dat betrokken was in de meeste ET-mandaten in de periode 2015-2021, namelijk in een vierde van al deze ET-mandaten, was het Justitiehuis van Antwerpen (n = 2.836, 24.9%), gevolgd door de Justitiehuizen van Dendermonde (n = 1.098, 9.6%), Gent (n = 1.077, 9.5%) en Brugge (n = 1.059, 9.3%).

Figuur 10: Aantal ET-mandaten per Justitiehuis

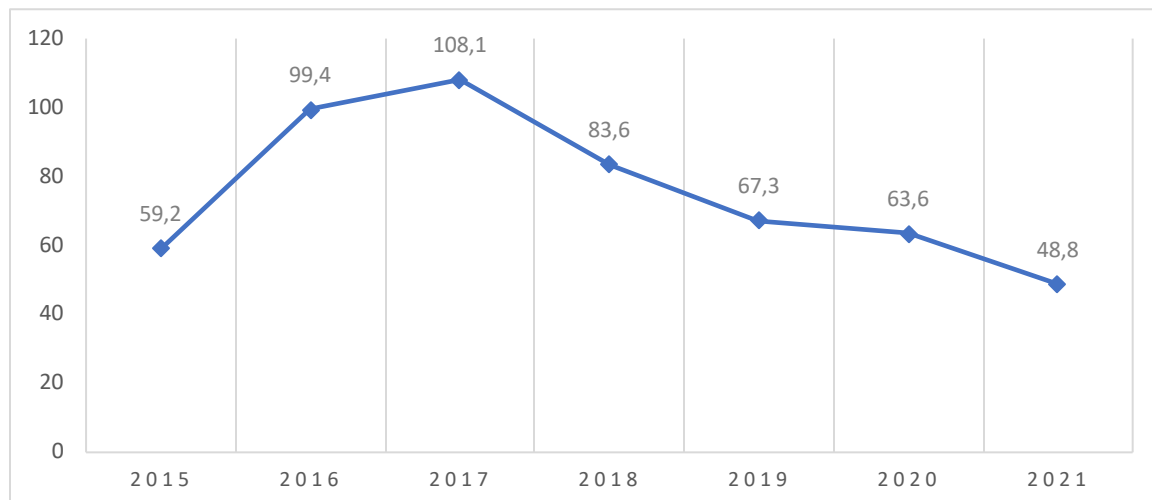

3.1.3.4 Duur tot aansluiting van ET

Over de periode 2015-2021 was de gemiddelde duurtijd tot aansluiting 74,5 dagen ($n = 26.954$, $SD = 73,1$), met een minimum van 0 dagen tot maximaal 433 dagen. Het grote verschil in aansluitingsduur heeft onder meer te maken met het feit dat men op het VCET werkt met prioritaire en niet-prioritaire aansluitingen, waarbij mandaten met het gevangeniswezen als opdrachtgever worden aangesloten volgens een slotsysteem (cfr. supra). In 2015 bedroeg de gemiddelde duur tot aansluiting 59,2 dagen. In 2016 kende de gemiddelde duurtijd een sterke stijging tot 99,4 dagen, en ook in 2017 bleef dit verder stijgen tot 108,2 dagen. Daarna daalt de gemiddelde duurtijd tot aansluiting jaarlijks tot 48,8 dagen in 2021.

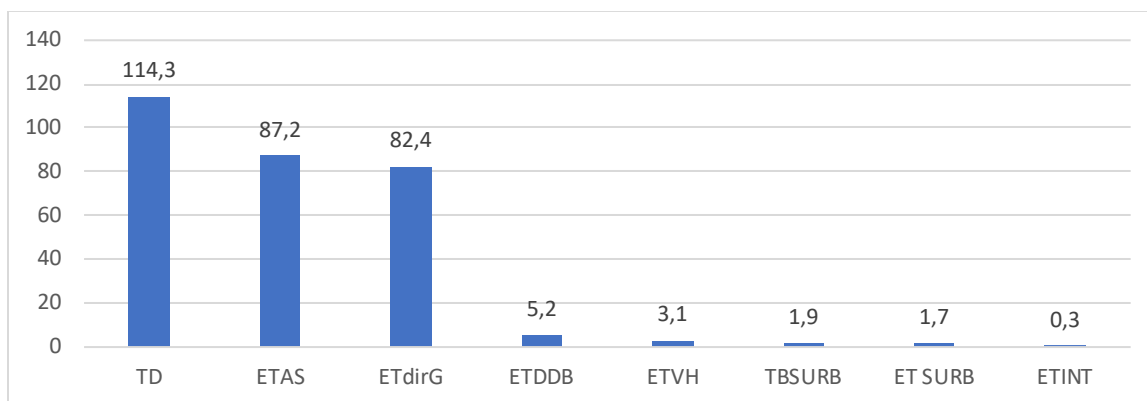
Er zijn duidelijk significante verschillen in de aansluitingstijd tussen verschillende aanvangsjaren, $F = 369.72$, $df = 6$, $p = .000$. De duurtijd in 2017 is significant hoger dan de andere jaren. Het aantal dagen in 2016 lag vervolgens ook significant hoger dan de andere jaren (behalve 2017). Vervolgens is de duurtijd in 2018 significant hoger dan de overige jaren (behalve 2017 en 2016). De duurtijden in 2015, 2019 en 2020 liggen wat op hetzelfde niveau (2020 verschilt niet significant van 2015 en 2019, maar 2015 en 2019 verschillen wel significant). De duurtijd in 2021 ligt significant lager dan andere jaren.

Figuur 11: Gemiddelde duur tot aansluiting per jaar

De langste gemiddelde duur tot aansluiting kan gevonden worden voor dossiers van TD (114,3 dagen), gevolgd door ETAS (87,2 dagen) en ETdirG (82,4 dagen). De gemiddelde duur tot aansluiting is daarentegen zeer kort voor ETINT (0,3 dag), ETSURB (1,7 dagen), TBSURB (1,9 dagen), ETVH (3,1 dagen) en ETDDDB (5,2 dagen). Er zijn significante verschillen tussen deze gemiddelden, $F = 2453.49$, $df = 7$, $p = .000$. De gemiddelde duurtijd voor TD ligt significant hoger dan bij de andere ET-modaliteiten, gevolgd door ETAS en ETdirG. ETINT, ETSURB, ETVH en ETDDDB verschillen onderling niet significant van elkaar. Ook hier valt een duidelijk onderscheid op tussen de prioritaire (bv. ETVH en ETSURB) en de niet-prioritaire (bv. TD en ETdirG) aansluitingen.

Figuur 12: Gemiddelde duur tot aansluiting per type ET (2015-2021)

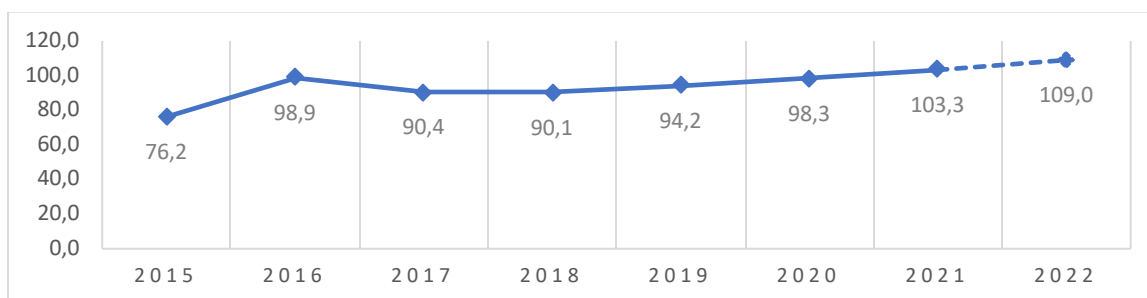

3.1.3.5 Duurtijd onder ET

Om na te gaan wat de gemiddelde duurtijd onder ET is, werd gekeken naar het afsluitingsjaar. Er wordt hier dus niet gekozen voor het aanvangsjaar (zoals bij de overige analyses), omdat veel mandaten uit 2021 nog lopende zijn in 2022, en er dus nog geen gemiddelde duurtijd voor kan worden berekend. Dit kan leiden tot vertekeningen in de data.

Over alle mandaten die afgesloten werden in de periode van 2015-2021 ($n = 25.558$) stond een persoon gemiddeld 93,8 dagen onder ET ($SD = 102,3$), met een minimum van 0 dagen tot een maximum van 1.329 dagen. De laagste gemiddelde tijd onder ET was 76,2 dagen bij personen wiens ET afliep in 2015, de hoogste gemiddelde tijd onder ET was 103,3 dagen in 2021. De jaren daartussen schommelt de gemiddelde tijd onder ET tussen 90 en 100 dagen. De verschillen in tijd onder ET tussen de verschillende jaren is statistisch significant, $F = 23.09$, $df = 6$, $p < .001$. Daarin blijkt duidelijk dat de tijd onder ET voor dossiers die afsloten zijn in 2015 significant lager ligt dan in de andere jaren. Bij dossiers afgesloten in 2016 lag de duurtijd significant hoger dan in 2015, 2017 en 2018, maar niet in de jaren 2019 tot en met 2021. De duurtijd van dossiers die eindigden in 2018 ligt significant lager dan in 2020 en 2021, dossiers eindigend in 2019 kennen een duurtijd die significant lager is dan in 2021. De stijgende trend zet zich verder in 2022, waar de afgesloten mandaten een gemiddelde duurtijd hadden van 109 dagen.

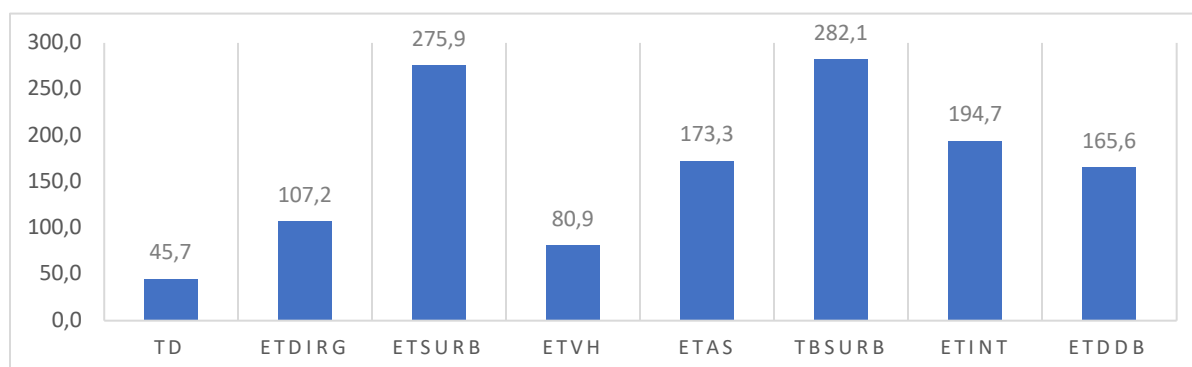
Figuur 13: Gemiddelde duurtijd onder ET

De langste gemiddelde duurtijd kan gevonden worden voor ETSURB, namelijk 275,9 dagen, en voor TBSURB, met 282,1 dagen. ETAS, ETINT en ETDDB kennen een gemiddelde duurtijd tussen de 165 en 195 dagen. De ET duurde het minst lang voor personen onder thuisdetentie (45,7 dagen), ETVH (80,9 dagen) en ETdirG (107,2 dagen). Deze duurtijden zijn significant verschillend van elkaar, $F = 2715.66$, $df = 7$, $p = .000$. De duurtijd onder ETSURB en TBSURB liggen beduidend hoger dan de duurtijd onder

andere modaliteiten. De duurtijd onder TD ligt significant lager dan bij alle ander modaliteiten, gevolgd door ETVH en ETdirG. De duurtijd onder ETAS, ETDDB en ETINT verschillen onderling niet significant.

Figuur 14: Gemiddelde duurtijd in dagen onder ET per ET-modaliteit (2015-2021)

3.1.4 Verzoeken tot seining tijdens ET-mandaten

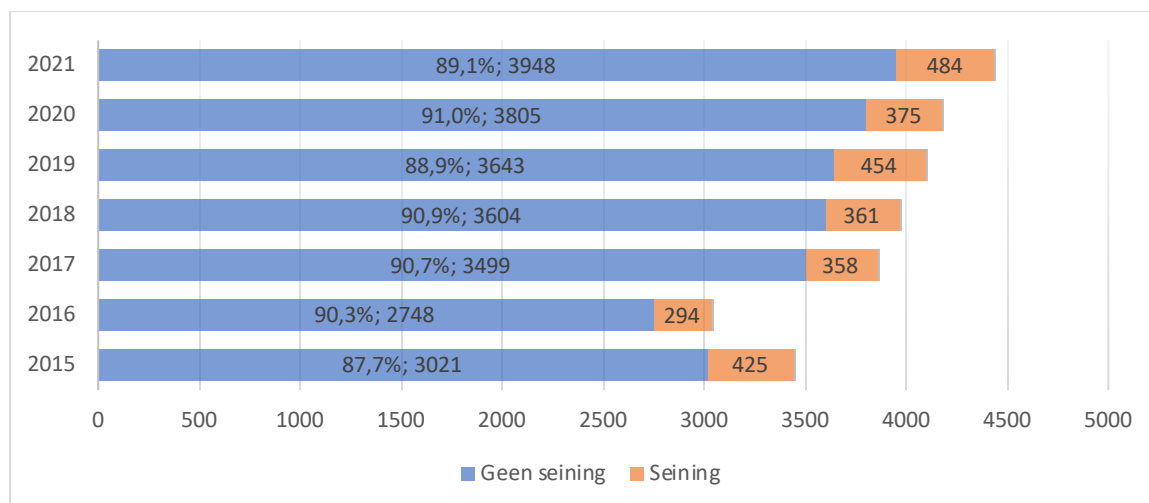
Een woordje vooraf bij de bespreking van de verzoeken tot seining. We rapporteren telkens twee mogelijke benaderingen. Een eerste analytische benadering was om te kijken naar de nieuw aangesloten mandaten in de periode 2015-2021 om vervolgens na te gaan in hoeveel van deze mandaten er minstens één verzoek tot seining gebeurde. Dit heeft als voordeel dat het op deze manier goed weergeeft in hoeveel van deze mandaten het traject moeizaam verliep en wat de verhoudingen zijn binnen deze mandaten (bv. verhouding tussen mandaten met of zonder seining per ET-modaliteit). Een andere analytische methode is om te kijken naar alle verzoeken tot seining in de periode 2015-2021. Het voordeel hiervan is dat het een beter beeld geeft van het aantal inbreuken binnen deze periode. Het gaat hier echter ook regelmatig om meerdere seiningen binnen eenzelfde mandaat (alook zijn hier enkele seiningen uit 2015-2021 opgenomen die gebeurden binnen een mandaat dat vóór 2015 werd aangesloten). Het nadeel is dat deze cijfers komen uit een databestand waarin enkel de seiningen werden opgenomen, en er aldus op basis van deze cijfers niet nagegaan kan worden wat de verhoudingen zijn met niet-seiningen voor de verschillende ET-modaliteiten. Om deze reden hebben we beslist om hier steeds beide benaderingen te rapporteren.

3.1.4.1 Aantal verzoeken tot seining in de periode 2015-2021

In de 27.006 mandaten die werden aangesloten in de periode 2015-2021 gebeurde er in 10.1% van deze mandaten (n = 2.730) minstens één verzoek tot seining vanuit het VCET aan de opdrachtgever. Het gemiddeld aantal mandaten waarin een verzoek tot seining werd gedaan per jaar is 393. Er werd het minst geseind in mandaten in 2016 (n = 294) en het meest in 2021 (n = 484)¹⁸.

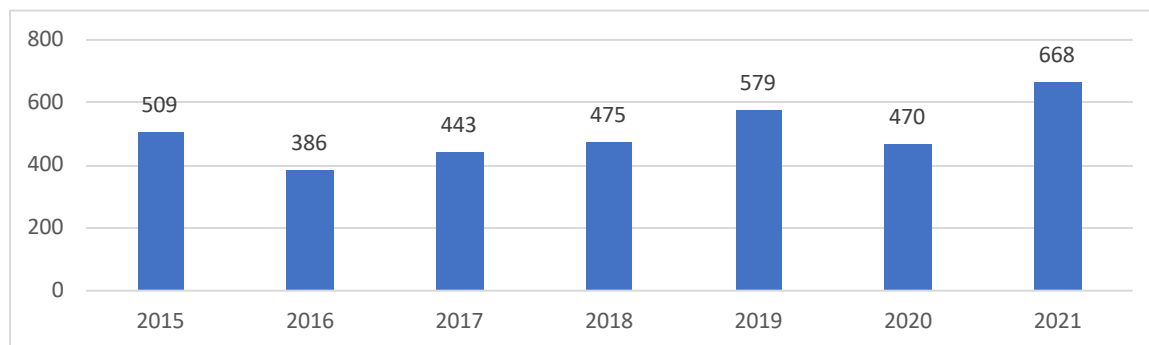
¹⁸ Om het jaarlijks aantal mandaten waarin een verzoek tot seining gebeurde te berekenen, hebben we gekeken naar alle seiningen uit de periode 2015-2021. Het totale aantal (N = 2.751) ligt hier iets hoger dan de eerder vermelde 2.730 mandaten, omdat hierin ook enkele seiningen zitten die gebeurden in de periode 2015-2021, maar binnen ET-mandaten die vóór 2015 werden aangesloten, en dus niet opgenomen zijn in de eerder gerapporteerde 27.006 nieuwe aansluitingen in 2015-2021.

Figuur 15: Verhouding tussen ET-mandaten met en dossiers zonder verzoek tot seining (2015-2021)

Indien we puur kijken naar het aantal verzoeken tot seining per jaar (los van mandaten), dan werd er in de periode 2015-2021 in totaal 3.530 een verzoek tot seining gedaan als reactie op disciplinaire informatie binnen 2.751 dossiers. Dit kan dan ook gaan over meerdere verzoeken tot seining binnen één mandaat, hetzij op verschillende momenten (bv. twee maal ‘meer dan 4 uur onbereikbaar’ op verschillende dagen), hetzij omwille van verschillende redenen bij één incident (bv. ‘meer dan 4 uur onbereikbaar’ en ‘intentionele degradatie van het materiaal’). In de mandaten waar er een verzoek tot seining plaatsvond, gebeurde dit gemiddeld 1,3 keer. Het maximum aantal verzoeken tot seining binnen één ET-mandaat was 16 keer.

Figuur 16: Aantal seiningen (los van ET-mandaat) per jaar (2015-2021)

3.1.4.2 Verzoeken tot seining per ET-modaliteit

Wat betreft de 27.006 mandaten die werden opgestart in de periode 2015-2021, werd dus in 2.730 mandaten een verzoek tot seining gedaan. De ET-modaliteiten waarin dit het meest gebeurde, waren EDirG (n = 1.142, 41.8%), thuisdetentie (n = 672, 24.6%), ETSURB (n = 547, 20.0%) en ETVH (n = 352, 12.9%).¹⁹ Natuurlijk is dit niet zo verwonderlijk, aangezien deze ET-modaliteiten ook veruit het vaakst

¹⁹ Indien we hier zouden kijken naar de cijfers van alle verzoeken tot seining in de periode 2015-2021 (tweede analytische benadering), zien we toch licht andere cijfers: ET -3j (n = 1.327, 37.6%), ET + 3j (n = 1.018, 28.8%), TD (n = 764, 21.6%), en ETVH (n = 401, 11.4%). In deze benadering valt dus op dat er binnen ET +3 jaar meer verzoeken tot seining gebeurden dan bij TD, en dat het aandeel van ET +3 jaar in deze benadering veel hoger ligt (28.8% in deze benadering versus 20% in de analyse van de 27.006 dossiers). Dit kan dus verklaard worden door de vaststelling dat er binnen mandaten van ET +3 jaar vaker meerdere malen een verzoek tot seining gebeurt.

worden opgelegd. Daarom is het belangrijk om ook naar de verhouding te kijken binnen elke ET-modaliteit tussen het aantal mandaten waarin er geen seining gebeurde en het aantal mandaten waarin er wel een seining gebeurde. Tabel 4 rapporteert deze verhoudingen.

Tabel 4: Verhouding mandaten met en zonder verzoek tot seining per ET-modaliteit

	Mandaten zonder verzoek tot seining	Mandaten met verzoek tot seining
TD	10.736 (94.1%)	672 (5.9%)
ETdirG	7.102 (86.1%)	1.142 (13.9%)
ETVH	3.823 (91.6%)	352 (8.4%)
ETSURB	2.426 (81.6%)	547 (18.4%)
ETAS	80 (90.9%)	8 (9.1%)
ETDDB	48 (98.0%)	1 (2.0%)
TBSURB	45 (88.2%)	6 (11.8%)
ETINT	16 (88.9%)	2 (11.1%)

Een chi-kwadraatanalyse toont significante verschillen in de aan- of afwezigheid van een verzoek tot seining in de mandaten binnen de verschillende ET-modaliteiten, $\chi^2(7, n = 27.006) = 592.1, p < .001$, *Cramer's V* = .15. Concreet gebeuren significant vaker seiningen in verhouding tot niet-seiningen binnen de ET-modaliteiten ETdirG (13.9% mandaten met seining) en ET SURB (18.4% mandaten met seining), en significant minder seiningen binnen de ET-modaliteiten thuisdetentie (5.9% mandaten met seining) en ETVH (8.4% mandaten met seining). Dit kan mogelijk verklaard worden door de relatief langere duurtijd van mandaten ETdirG²⁰ en ETSURB in vergelijking met ET-mandaten van thuisdetentie en ETVH. Een mogelijke hypothese voor de grote mate van succes bij ETVH mandaten zou ook kunnen zijn dat deze personen op het ogenblik van het ET nog niet veroordeeld zijn en dat sommigen van hen een eventuele vrijspraak (of milde straf) niet willen in gevaar brengen door de ET voorwaarden niet na te leven.

3.1.4.3 Verzoeken tot seining per opdrachtgever

In de 2.730 mandaten waarin een verzoek tot seining gebeurde, blijkt de opdrachtgever meestal de gevangenisdirectie (n = 1.815, 66.5%), gevolgd door de SURB (n = 553, 20.3%) en de Raadkamer (n = 286, 10.5%). Het aandeel van de andere opdrachtgevers binnen de mandaten waarin verzocht werd tot seining, is nooit hoger dan 1.5%. Echter, ook hier is het vooral van belang om de verhouding tussen mandaten met en zonder verzoek tot seining te vergelijken per opdrachtgever. Een chi-kwadraatanalyse toont ook hier significante verschillen, $\chi^2(6, n = 27.006) = 255.6, p < .001$, *Cramer's V* = .10. In verhouding met de mandaten zonder verzoek tot seining, blijkt het aantal mandaten met verzoek tot seining enkel significant hoger bij de SURB als opdrachtgever. Voor de gevangenis, Raadkamer en Kamer van Inbeschuldigingstelling blijken er in verhouding significant vaker mandaten zonder seining te zijn. Er werd geen significant verschil gevonden voor de onderzoeksrechter, het Openbaar Ministerie en de Kamer van de Bescherming van de Maatschappij als opdrachtgevers.

²⁰ De duurtijd van mandaten van ET -3 jaar ligt echter wel lager dan voor andere modaliteiten, zoals ETAS, TBSURB, ETDDB en ETINT, maar mogelijk werden voor deze modaliteiten geen significante verschillen gevonden omwille van de kleine aantallen.

Tabel 5: Verhouding mandaten met en zonder verzoek tot seining per opdrachtgever

	Mandaten zonder verzoek tot seining	Mandaten met verzoek tot seining
Gevangenis	17.886 (90.8%)	1.815 (9.2%)
RK	2.956 (91.2%)	286 (8.8%)
SURB	2.471 (81.7%)	553 (18.3%)
KI	484 (93.3%)	35 (6.7%)
OR	383 (92.5%)	31 (7.5%)
OM	80 (90.9%)	8 (9.1%)
KBM	16 (88.9%)	2 (11.1%)

We zoomen nog even verder in op de mandaten in de periode 2015-2021 waarin de gevangenisdirectie opdrachtgever is (n = 19.701). Binnen deze mandaten kijken we nu welke Vlaamse gevangenis de opdrachtgever is en hoe de verhoudingen tussen mandaten zonder en met verzoek tot seining liggen. Een chi-kwadraatanalyse²¹ toont aan dat er bij sommige Vlaamse gevangenissen een significant verschil is in de verhouding tussen mandaten met en zonder verzoek tot seining, χ^2 (12, n = 19.595) = 36.4, $p < .001$, *Cramer's V* = .04. Bij de gevangenissen van Ieper en Brugge als opdrachtgever zijn er in verhouding significant vaker mandaten met een verzoek tot seining dan statistisch verwacht. Enkel de gevangenis van Hasselt heeft vaker mandaten zonder verzoek tot seining dan statistisch verwacht.

Tabel 6: Verhouding mandaten met of zonder seining bij de verschillende Vlaamse gevangenissen

Gevangenis	Geen seining	Seining	Gevangenis	Geen seining	Seining
Ruiselede	2 (100%)	0 (0%)	Turnhout	928 (92.4%)	76 (7.6%)
Mechelen	835 (91.9%)	74 (8.1%)	Brugge	2.256 (88.9%)	283 (11.1%)
Antwerpen	4.013 (90.5%)	421 (9.5%)	Gent	2.368 (91.6%)	216 (8.4%)
Dendermonde	1523 (89.6%)	177 (10.4%)	Brussel	781 (91.3%)	74 (8.7%)
Hasselt	2.477 (92.2%)	209 (7.8%)	Oudenaarde	553 (92.5%)	45 (7.5%)
Ieper	1005 (88.9%)	125 (11.1%)	Tongeren	0 (0%)	1 (100%)
Leuven Hulp	912 (90.7%)	93 (9.3%)	Wortel	16 (94.1%)	1 (5.9%)
Leuven Centraal	1 (50%)	1 (50%)	Hoogstraten	12 (100%)	0 (0%)
Merksplas	79 (87.8%)	11 (12.2%)	Beveren	57 (93.4%)	4 (6.6%)

3.1.4.4 Redenen voor verzoeken tot seining

In deze sectie kijken we naar alle verzoeken tot seining in de periode 2015-2021 (N = 3.530) om na te gaan welke redenen werden gerapporteerd door het VCET als motivering voor het verzoek tot seining. Hierbij worden de categorieën gevolgd zoals deze werden vastgelegd in de regelgeving:

- Meer dan 4 uur onbereikbaar: een persoon is niet thuis wanneer dit moet (of buiten wanneer dit moet) en kan telefonisch meer dan vier uur niet bereikt worden;

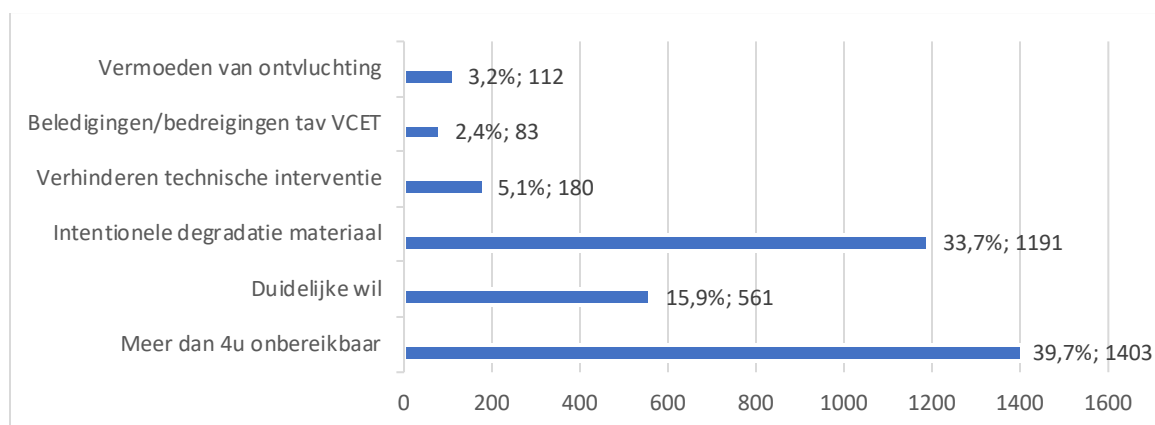
²¹ Indien alle Vlaamse gevangenissen in de analyse werden opgenomen, kon geen chi-kwadraatanalyse worden uitgevoerd omdat de 'expected count' in meer dan 20% van de cellen kleiner was dan 5. Om die reden hebben we enkele gevangenissen niet opgenomen in de analyse, omwille van de kleine aantal. Deze staan schuin gedrukt in Tabel 6.

- Intentionele degradatie van het materiaal: dit houdt onder andere in dat de persoon onder ET tracht het materiaal te manipuleren of te beschadigen of vernietigen (bv. de enkelband doorknippen, de bewakingsbox in een rivier gooien);
- Duidelijke wil: met duidelijke wil wordt bedoeld dat de persoon onder ET meerdere acties onderneemt om zich aan het ET te onttrekken (bv. door zich niet te houden aan zijn uurrooster, zijn enkelband heeft afgedaan, en onbereikbaar is);
- Verhinderen van technische interventie: dit is wanneer personen doelbewust trachten een technische interventie van de mobiele eenheid tegen te houden (bv. doorte weigeren om de techniker toegang te verlenen tot de woning);
- Vermoeden van ontvluchting: deze reden wordt gegeven wanneer iemand lange tijd onbereikbaar is en men een vermoeden heeft dat de persoon onder ET probeert te vluchten;
- Beledigingen/bedreigingen ten aanzien van het VCET (of andere personen): deze reden betreft personen onder ET die fysiek of verbaal agressief zijn ten aanzien van de mobiele eenheid of andere betrokken personen.

Er bestaat dus wel een bepaalde mate van overlap tussen de categorieën. Zo kan een ‘duidelijke wil’ in principe ook andere categorieën omvatten (bv. ‘intentionele degradatie van het materiaal’ of ‘meer dan 4 uur onbereikbaar’). Hetzelfde geldt voor het ‘vermoeden van ontvluchting’. Bij ‘intentionele degradatie van het materiaal’ is de persoon onder ET in sommige gevallen nog wel bereikbaar en in andere gevallen niet meer. Deze categorisering maakt het zeer moeilijk om bijvoorbeeld specifieke situaties te isoleren waar er sprake is van een doelbewuste manipulatie of beschadiging van het materiaal. Ook betreft de categorie ‘vermoeden van ontvluchting’ niet altijd een echte ontvluchting.

Wanneer we, met deze beperkingen in het achterhoofd, kijken naar het aantal vermelde redenen voor de verzoeken tot seining, valt op dat de reden ‘meer dan 4 uur onbereikbaar’ het meeste voorkomt (n = 1.403, 39.7%), gevolgd door ‘intentionele degradatie van het materiaal’ (n = 1.191, 33.7%) en ‘duidelijke wil om zich te onttrekken aan het toezicht van het VCET’ (n = 561, 15.9%). In mindere mate betreft het de reden ‘verhinderen van een technische interventie’ (n = 180, 5.1%), ‘vermoeden van ontvluchting’ (n = 112, 3.2%) en ‘beledigingen/bedreigingen t.a.v. het VCET’ (n = 83, 2.4%).

Figuur 17: Redenen voor verzoek tot seining

Wanneer we de gerapporteerde redenen bekijken per ET-modaliteit, dan kunnen enkele vaststellingen gedaan worden. De reden ‘vermoeden van ontvluchting’ komt enkel voor in mandaten van ETVH. Vermoedelijk is dit omdat hier de bezorgdheid voor ontvluchting groter is. Ook moeten personen onder ETVH in principe altijd thuis blijven (behoudens wettelijk bepaalde uitzonderingen), dus elke afwezigheid is al snel verdacht. Mogelijk wordt een langere afwezigheid van de persoon onder ET bij de andere ET-modaliteiten niet zo snel gekwalificeerd als een ‘ontvluchting’, maar eerder als

‘meer dan 4u onbereikbaar’ of ‘duidelijke wil’. We zien bij ETVH echter ook dat ‘vermoeden van ontvluchting’ (27.9%) niet de meest voorkomende reden voor verzoek tot seining is, maar wel de ‘intentionele degradatie van het materiaal’ (66.3%). Ook valt op dat ‘duidelijke wil’ slechts in drie ET-modaliteiten als reden genoemd wordt: bij TD is dit de reden in 18.6% van de verzoeken tot seining, bij EDirG in 21.1% en bij ETSURB in 13.7% van de verzoeken tot seining. Bij ETSURB is ‘meer dan 4uur onbereikbaar’ het meest voorkomende probleem (60.4%).

Tabel 7: Redenen voor verzoek tot seining per ET-modaliteit

Type ET	Totaal	Vermoeden ontvluchting	Beledigingen tav VCET	Verhinderen technische interventie	Intentionele degradatie materiaal	Duidelijke wil	> 4u niet bereikbaar
TD	764	0 (0%)	27 (3.5%)	45 (5.9%)	279 (36.5%)	142 (18.6%)	271 (35.5%)
EDirG	1.327	0 (0%)	28 (2.1%)	70 (5.3%)	443 (33.4%)	280 (21.1%)	506 (38.1%)
ETVH	401	112 (27.9%)	10 (2.5%)	13 (3.2%)	266 (66.3%)	0 (0%)	0 (0%)
ESURB	1.018	0 (0%)	16 (19.3%)	50 (4.9%)	198 (19.4%)	139 (13.7%)	615 (60.4%)
ETAS	9	0 (0%)	0 (0%)	1 (11.1%)	4 (44.4%)	0 (0%)	4 (44.4%)
ETDDB	1	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)
TBSURB	8	0 (0%)	1 (12.5%)	1 (12.5%)	1 (12.5%)	0 (0%)	5 (62.5%)
ETINT	2	0 (0%)	1 (50%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (50%)

3.1.5 Afsluitingen van ET-mandaten

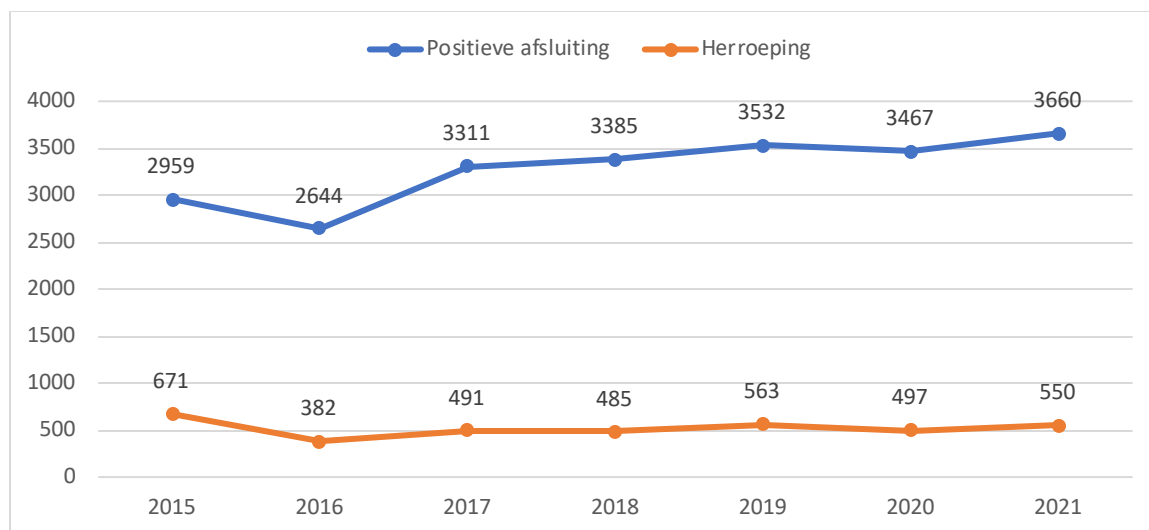
In de periode 2015-2021 werden in totaal 33.118 mandaten afgesloten. Opgelet: dit omvat meer mandaten dan enkel degenen die werden opgestart in de periode 2015-2021 (n = 27.006). Sommige mandaten die afgesloten werden in de periode 2015-2021 kunnen ook dossiers zijn die opgestart werden voor 2015. 6.495 van deze mandaten werden reeds geannuleerd voor activatie (19.6%).

Als we even de mandaten die geannuleerd werden voor activatie mee in rekening nemen, dan werden er gemiddeld 4.731 mandaten per jaar afgesloten. In 2016 werden het minst aantal dossiers afgesloten (n = 3.959), in 2019 het meeste aantal dossiers (n = 4.948). Indien we de mandaten die geannuleerd werden voor activatie niet mee tellen, dan is het gemiddeld aantal afgesloten mandaten per jaar 3.803 mandaten, met de minste afsluitingen in 2016 (n = 2.031) en de meeste in 2021 (n = 4.214).

In totaal werden van deze 33.118 dus 6.495 mandaten geannuleerd voor activatie (19.6%). Als we vervolgens enkel kijken naar de mandaten die wel werden aangesloten, dan kan vastgesteld worden dat het ET in de meerderheid van de gevallen succesvol werd afgerond. Dit is het geval in 22.958 mandaten, goed voor 86.2% van de mandaten die effectief werden opgestart. In totaal werden 3.639 mandaten herroepen. Dat is 13.7% van de effectief aangesloten mandaten²². In verhouding waren er enkel in 2015 meer herroepingen dan statistisch verwacht. In 2018 en 2020 waren er meer positieve afsluitingen dan statistisch verwacht, $\chi^2(6, n = 26.597) = 85.8, p < .001, Cramer's V = .06$.

²² 26 mandaten werden afgesloten omwille van het overlijden van de justitiabele (0.1%).

Figuur 18: Resultaat van alle afsluitingen in de periode 2015-2021 (exclusief annulaties voor activatie)

3.1.5.1 Resultaat van de afsluitingen per ET-modaliteit

Als we de afsluitingsuitkomsten per type ET bekijken (n = 33.092), dan valt op dat de verhoudingen tussen positieve afsluiting en herroeping als afsluitingsresultaat redelijk verschillen tussen de verschillende ET-modaliteiten. Het percentage positieve afsluitingen ligt het hoogst voor thuisdetentie (92.9%), en het laagst voor ETAS (72.6%). Wat betreft de verhoudingen tussen positieve afsluiting en herroeping, wijst een chi-kwadraattest, $\chi^2(7, n = 26.597) = 1044, p < .001, Cramer's V = .20$, op enkele significanties. Zo is de kans op een herroeping (in vergelijking met een positieve afsluiting) significant hoger dan verwacht bij ETAS, ETdirG en ETSURB. De kans op een herroeping is dan weer significant lager dan verwacht bij thuisdetentie en ETVH.

Tabel 8: Resultaat afsluitingen per ET-modaliteit

	Positieve afsluiting	Herroeping
ETAS	61 (72.6%)	23 (27.4%)
ETDDB	36 (83.7%)	7 (16.3%)
ETdirG	6.679 (78.8%)	1.792 (21.2%)
ETINT	11 (73.3%)	4 (26.7%)
ETSURB	2.176 (77.8%)	620 (22.2%)
TBSURB	39 (88.6%)	5 (11.4%)
TD	10.405 (92.9%)	796 (7.1%)
ETVH	3.551 (90.1%)	392 (9.9%)

3.1.5.2 Herroeping of positieve afsluiting in mandaten met of zonder verzoek tot seining

In het databestand met de 27.006 aansluitingen in de periode van 2015-2021 kon aan 26.153 de afsluitingsuitkomst worden gelinkt. Daarvan bleken 23 mandaten afgesloten te zijn omwille van het overlijden van de justitiabele. Deze mandaten worden in de verdere analyses niet mee opgenomen. De volgende resultaten hebben dus betrekking op 26.130 afgesloten mandaten²³. In totaal werden 22.575 van deze mandaten positief afgesloten, goed voor 86.4% van de mandaten. In 3.555 mandaten

²³ In deze analyse zitten dus enkel de mandaten die daadwerkelijk werden aangesloten. De mandaten die werden geannuleerd voor activatie zijn niet opgenomen in deze analyse.

kwam het tot een herroeping (13.6%). Een chi-kwadraat (met Yates Continuity Correction), $\chi^2 (1, n = 26.130) = 8335, p < .001, phi = .57$, toont zoals verwacht aan dat de kans op een herroeping significant groter is indien er een verzoek tot seining gebeurde, en de kans op een positieve afsluiting ook significant hoger is indien er geen verzoek tot seining gebeurde in het ET-mandaat.

Tabel 9: Afsluitingsresultaat in mandaten met of zonder verzoek tot seining

	Positieve afsluiting	Herroeping
Geen seining	21.811 (92.9%)	1.665 (7.1%)
Seining	764 (28.8%)	1.890 (71.2%)

Als we ook dit opsplitsen per ET-modaliteit, vallen enkele significante verschillen op²⁴. Indien er in een mandaat een verzoek tot seining gebeurde, dan is de kans dat dit toch tot een positieve afsluiting komt het grootst bij ETVH, gevolgd door ETSURB, gevolgd door thuisdetentie, en het kleinst voor EDirG, $\chi^2 (3, n = 2.639) = 222.5, p < .001, Cramer's V = .29$. Indien er in een mandaat geen verzoek tot seining gebeurde, is de kans dat dit toch leidt tot een herroeping het grootst bij ETSURB en EDirG, gevolgd door ETVH, en het kleinst bij TD, $\chi^2 (3, n = 23.299) = 610.3, p < .001, Cramer's V = .16$.

Tabel 10: Afsluitingsresultaat in mandaten met of zonder verzoek tot seining per ET-modaliteit

		Positieve afsluiting	Herroeping
EDirG	Geen seining	6.080 (88.3%)	803 (11.7%)
	Seining	204 (18.1%)	922 (81.9%)
ETSUB	Geen seining	1.829 (87.3%)	265 (12.7%)
	Seining	180 (35.4%)	328 (64.6%)
TD	Geen seining	10.362 (97.1%)	307 (2.9%)
	Seining	178 (26.6%)	492 (73.4%)
ETVH	Geen seining	3.393 (92.9%)	260 (7.1%)
	Seining	197 (58.8%)	138 (41.2%)
ETAS	Geen seining	60 (77.9%)	17 (22.1%)
	Seining	1 (12.5%)	7 (87.5%)
ETDDB	Geen seining	36 (83.7%)	7 (16.3%)
	Seining	1 (100%)	0 (0%)
ETINT	Geen seining	12 (80.0%)	3 (20.0%)
	Seining	0 (0%)	1 (100%)
TBSURB	Geen seining	39 (92.9%)	3 (7.1%)
	Seining	3 (60.0%)	2 (40.0%)

3.2 Profiel van personen onder ET

3.2.1 Algemeen profiel van personen onder ET

In deze sectie beschrijven we het algemeen profiel van de doelgroep onder ET die werden aangesloten in de periode van 2015 tot 2021. Er wordt hier dus nog geen onderscheid gemaakt tussen personen die tijdens hun ET wel of niet werden geseind.

²⁴ Indien we alle ET-modaliteiten opnamen in de analyse kon er geen chi-kwadraatanalyse worden uitgevoerd omdat de 'expected count' in meer dan 20% van de cellen kleiner was dan 5. Om die reden hebben we enkele ET-modaliteiten niet opgenomen in de analyse, omwille van de kleine aantallen. Deze staan schuins gedrukt in Tabel 10.

Een belangrijke kanttekening hier is dat in dit profiel de personen die geseind werden bij activatie en wiens ET dus in feite nooit werd opgestart, niet in deze analyses werden opgenomen. De reden hiervoor is dat zij niet werden aangesloten en dat er bijgevolg geen dossier werd aangemaakt voor deze personen en er dus ook geen persoonsgegevens beschikbaar zijn voor deze groep. De analyses die hierna volgen hebben dus enkel betrekking op personen die effectief werden aangesloten.

3.2.1.1 Leeftijd van personen onder ET

De leeftijd bij aansluiting (in de periode 2015-2021) varieert van 18 tot 85 jaar. De gemiddelde leeftijd is 37,33 jaar ($N = 26.983$, $SD = 11,62$). 32.8% van de personen onder ET vallen in de leeftijdscategorie 25-34 jaar ($n = 8.862$), gevolgd door de leeftijdscategorie 35-44j (28.3%, $n = 7.633$). Daarna volgen de categorieën 45-54 jaar (17.7%, $n = 4.767$) en 18-24 jaar (11.7%, $n = 3.161$). Het aantal personen onder ET die tussen 55 en 64 jaar is (7.3%, $n = 1.973$) of ouder dan 65 jaar (2.2%, $n = 588$), is beperkt.

Er zijn significante verschillen in de gemiddelde leeftijd van de personen onder de verschillende ET-modaliteiten, $F = 107.7$, $df = 7$, $p < .001$, $eta\text{-squared} = 0.03$. De personen onder ETVH ($M = 33$ jaar) zijn significant jonger dan personen uit de andere ET-modaliteiten. De personen onder ETDDDB ($M = 44$ jaar) en TBSURB (46.1 jaar) zijn significant ouder dan de personen uit de andere ET types.

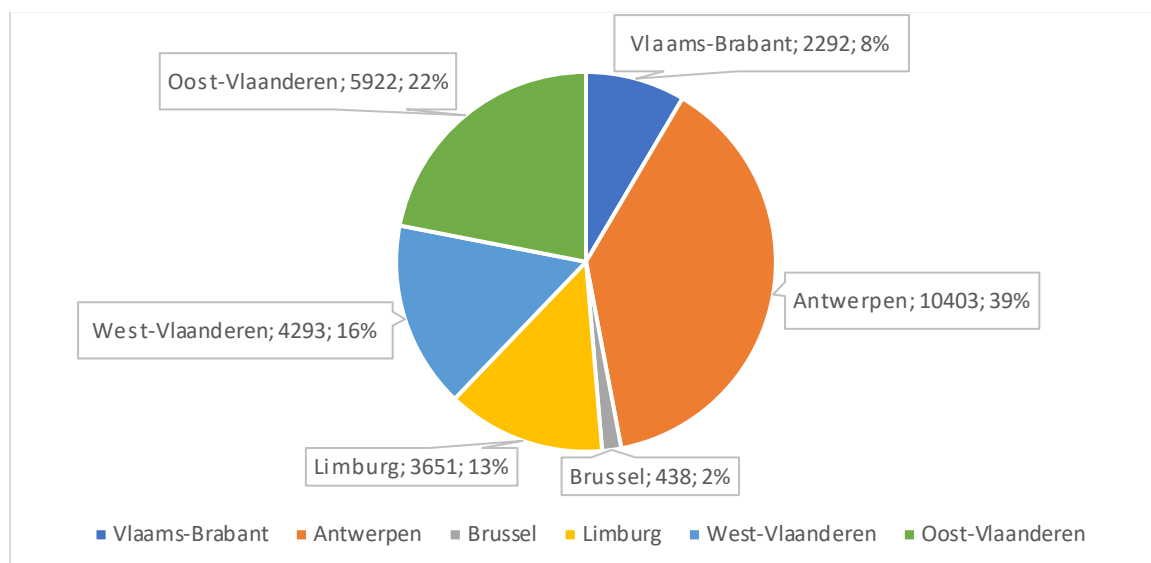
3.2.1.2 Geslacht van personen onder ET

Het overgrote merendeel van de populatie onder ET is man (89%). Slechts 11% is vrouw. Er zijn meer vrouwen dan statistisch verwacht in thuisdetentie (13.8% vrouw), en minder vrouwen dan statistisch verwacht in de modaliteiten ETSURB (4% vrouw), TBSURB (0% vrouw), en ETVH (7.8% vrouw), $\chi^2(7, n = 27.006) = 308.2$, $p < .001$, $Cramer's V = .11$.

3.2.1.3 Woonplaats (provincie) van personen onder ET

De meeste personen onder ET zijn woonachtig in de provincie Antwerpen ($n = 10.403$, 38.5%), goed voor ongeveer 40% van de populatie die in de periode 2015-2021 een ET is gestart. Hierna volgen Oost-Vlaanderen ($n = 5.922$, 21.9%), West-Vlaanderen ($n = 4.293$, 15.9%) en Limburg ($n = 3.651$, 13.5%). De minste personen onder ET zijn woonachtig in Vlaams-Brabant ($n = 2.292$, 8.5%) en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ($n = 438$, 1.6%).

Figuur 19: Provincie waarin personen onder ET wonen

Personen in de modaliteit ETAS komen in verhouding met het totaal aantal personen uit de verschillende provincies significant vaker uit Antwerpen, Vlaams-Brabant of West-Vlaanderen, dan uit Oost-Vlaanderen. Personen in de modaliteit ETSURB wonen statistisch gezien vaker in West-Vlaanderen dan in de andere provincies. Personen uit TBSURB wonen vaker West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen. Personen in thuisdetentie komen ook statistisch gezien het vaakst uit Oost-Vlaanderen, gevolgd door West-Vlaanderen, Vlaams-Brabant, Limburg, en Antwerpen. Personen in ETVH zijn, in verhouding met het totaal aantal personen uit de verschillende provincies, vaker woonachtig in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gevolgd door Antwerpen, Limburg, Vlaams-Brabant, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen, $\chi^2 (35, n = 26.999) = 2904.7, p < .001, Cramer's V = .15$.

3.2.1.4 Nationaliteit van personen onder ET

78.7% van de populatie die aangesloten werd onder ET in de periode 2015-2021 heeft de Belgische nationaliteit (n = 21.114). 3.063 personen (11.4%) hebben een andere Europese nationaliteit, 2.574 personen (9.6%) een nationaliteit van een land buiten Europa, en 90 personen (0.3%) zijn geregistreerde vluchtelingen. Indien we de buitenlandse nationaliteit samenvoegen in één categorie, heeft 21.3% (n = 5.727) van de personen onder ET een buitenlandse nationaliteit.

Er zijn statistisch meer personen met een buitenlandse nationaliteit dan verwacht in de modaliteit ETVH (31.1%), en statistisch gezien minder dan verwacht in de modaliteiten ETSURB (19.3%), TBSURB (7.8%), en thuisdetentie (18.7%), $\chi^2 (7, n = 26.841) = 296.1, p < .001, Cramer's V = .11$.

3.2.1.5 Wettelijke status van personen onder ET

De twee meest voorkomende wettelijke statussen van personen onder ET zijn de correctioneel veroordeelden tot 1 tot 3 jaar (n = 6.768) en de correctioneel veroordeelden tot 6 maanden tot 1 jaar. Zij maken samen meer dan de helft (56.4%) uit van de gehele populatie. Daarna volgen de correctioneel veroordeelden tot 3 tot 6 maanden (4.248 personen, 16.4%), de beklagden onder bevel tot aanhouding/uitlevering (2.988 personen, 11.5%), en de correctioneel veroordeelden tot 3 tot 5 jaar (1.460 personen, 5.6%). In de overige groepen zit in verhouding maar een beperkt aantal personen. De overgrote meerderheid van de populatie onder ET betreft correctioneel veroordeelden (85.3% in totaal).

Tabel 11: Wettelijke status van personen onder ET

Wettelijke status	Aantal	%
Correctioneel of tot politiestraf veroordeelde tem 1 maand	56	0.2
Correctioneel veroordeelde tot 1-3 maanden	231	0.9
Correctioneel veroordeelde tot 3-6 maanden	4.248	16.4
Correctioneel veroordeelde tot 6 maanden – 1 jaar	6.768	26.1
Correctioneel veroordeelde tot 1-3 jaar	7.849	30.3
Correctioneel veroordeelde tot 3-5 jaar	1.460	5.6
Correctioneel veroordeelde tot 5-7 jaar	723	2.8
Correctioneel veroordeelde tot 7-10 jaar	475	1.8
Correctioneel veroordeelde tot 10-15 jaar	200	0.8
Correctioneel veroordeelde tot meer dan 15 jaar	63	0.2
Tot levenslange straf veroordeelde	27	0.1
Tot een criminele tijdelijke straf veroordeelde	125	0.5
Veroordeelde – vonnis/arrest niet definitief	579	2.2
Beklaagde onder bevel tot aanhouding - ook voor uitlevering	2.988	11.5

Terbeschikkingstelling SURB	58	0.2
Abnormaal misdrijfpleger – geïnterneerd	17	0.1
Schorsing VI	2	0.0
Vreemdeling ter beschikking van de openbare veiligheid	13	0.1
Niet-definitief geïnterneerde	4	0.0
In staat van beschuldiging	3	0.0
Uitsluitend opgesloten voor plaatsvervangende gevangenisstraf	2	0.0
VI voorlopig opgesloten in afwachting van intrekking	1	0.0

Als we kijken naar de soorten wettelijke status van de justitiabelen in de aparte types ET, dan kan worden opgemerkt dat de groep 'thuisdetentie' voornamelijk bestaat uit correctioneel veroordeelden tot 6 maanden tot 1 jaar (5.071, 45.6%), tot 3-6 maanden (4.144, 37.3%), en tot 1-3 jaar (1.563, 14.1%). De groep ETdirG bestaat voornamelijk uit correctioneel veroordeelden tot 1-3 jaar (5.914, 75.9%) en tot 6 maanden tot 1 jaar (1.581, 20.3%). De groep ETVH omvat voornamelijk beklagden onder bevel tot aanhouding/uitlevering (2.854, 71.1%), veroordeelden zonder definitief vonnis of arrest (540, 13.5%) en correctioneel veroordeelden tot 1-3 jaar (325, 8.1%). De groep ETSURB bestaat uit correctioneel veroordeelden tot 3-5 jaar (1235, 43.2%), tot 5-7 jaar (684, 23.9%), tot 7-10 jaar (470, 16.4%) en tot 10-15 jaar (193, 6.7%). ETDDB bestaat voornamelijk uit correctioneel veroordeelden tot 1-3 jaar (45, 93.8%), ETINT logischerwijs volledig uit abnormale misdrijfplegers – geïnterneerden (13, 100%), en TBSURB voornamelijk uit personen die ter beschikking gesteld zijn van de SURB (40, 80%).

Tabel 12: Wettelijke status van personen onder ET per type ET-modaliteit

Type ET	Wettelijke status	Aantal	%
TD (n=11.115)	Correctioneel tot 6 maanden – 1 jaar	5.071	45.6
	Correctioneel tot 3-6 maanden	4144	37.3
	Correctioneel tot 1-3 jaar	1.563	14.1
	Correctioneel tot 1-3 maanden	222	2.0
	Correctioneel of politiestraf tem 1 maand	49	0.4
	Beklaagde onder bevel tot aanhouding/uitlevering	34	0.3
	Correctioneel tot 3-5 jaar	21	0.2
	Veroordeelde – vonnis/arrest niet definitief	8	0.1
	Uitsluitend opgesloten voor plaatserv. gvs-straf	2	0.0
Correctioneel tot 5-7 jaar	1	0.0	
ETdirG (n=7.793)	Correctioneel tot 1-3 jaar	5.914	75.9
	Correctioneel tot 6 maanden – 1 jaar	1.581	20.3
	Correctioneel tot 3-5 jaar	128	1.6
	Correctioneel tot 3-6 maanden	72	0.9
	Beklaagde onder bevel tot aanhouding/uitlevering	53	0.7
	Veroordeelde – vonnis/arrest niet definitief	30	0.4
	Correctioneel tot 5-7 jaar	10	0.1
	Correctioneel tot 1-3 maanden	4	0.1
Schorsing V.I.	1	0.0	
ETVH (n=4.012)	Beklaagde onder bevel tot aanhouding/uitlevering	2.854	71.1
	Veroordeelde – vonnis/arrest niet definitief	540	13.5
	Correctioneel tot 1-3 jaar	325	8.1
	Correctioneel tot 6 maanden – 1 jaar	116	2.9

	Correctioneel tot 3-6 maanden	31	0.8
	Correctioneel tot 5-7 jaar	26	0.6
	Vreemdeling ter beschikking van openbare veiligheid	13	0.3
	Correctioneel tot 3-5 jaar	7	1.8
	Correctioneel of tot politiestraf tem 1 maand	7	0.2
	Correctioneel tot 10-15 jaar	6	0.1
	Correctioneel tot 1-3 maanden	5	0.1
	Correctioneel tot 7-10 jaar	4	0.1
	Niet-definitief geïnterneerde	4	0.1
	Abnormaal misdrijfpleger – geïnterneerd	3	0.1
	In staat van beschuldiging	3	0.1
	Correctioneel tot meer dan 15 jaar	2	0.0
	Tot een criminele tijdelijke straf veroordeelde	1	0.0
	VI voorlopig opgesloten in afwachting van intrekking	1	0.0
ETSURB (n=2.861)	Correctioneel tot 3-5 jaar	1.235	43.2
	Correctioneel tot 5-7 jaar	684	23.9
	Correctioneel tot 7-10 jaar	470	16.4
	Correctioneel tot 10-15 jaar	193	6.7
	Tot een criminele tijdelijke straf veroordeelde	124	4.3
	Correctioneel tot meer dan 15 jaar	61	2.1
	Beklaagde onder bevel tot aanhouding/uitlevering	46	1.6
	Tot levenslange straf veroordeelde	27	0.9
	Terbeschikkingstelling SURB	16	0.6
	Correctioneel tot 1-3 jaar	2	0.1
	Veroordeelde – vonnis/arrest niet definitief	1	0.0
	Abnormaal misdrijfpleger – geïnterneerd	1	0.0
	Schorsing VI	1	0.0
ETDDB (n=48)	Correctioneel 1-3 jaar	45	93.8
	Terbeschikkingstelling SURB	2	4.2
	Correctioneel tot 3-6 maanden	1	2.1
ETINT (n = 13)	Abnormaal misdrijfpleger – geïnterneerd	13	100
TBSURB (n=50)	Terbeschikkingstelling SURB	40	80.0

3.2.2 Profiel van personen waarbij een verzoek tot seining werd uitgestuurd

In deze sectie wordt ingezoomd op het profiel van personen waarbij een verzoek tot seining werd uitgestuurd tijdens hun ET traject. Hierbij wordt kort het profiel geschetst, om daarna ook steeds na te gaan of er verschillen zijn in de achtergrondkenmerken van deze personen ten opzichte van personen bij wie er geen verzoek tot seining gebeurde.

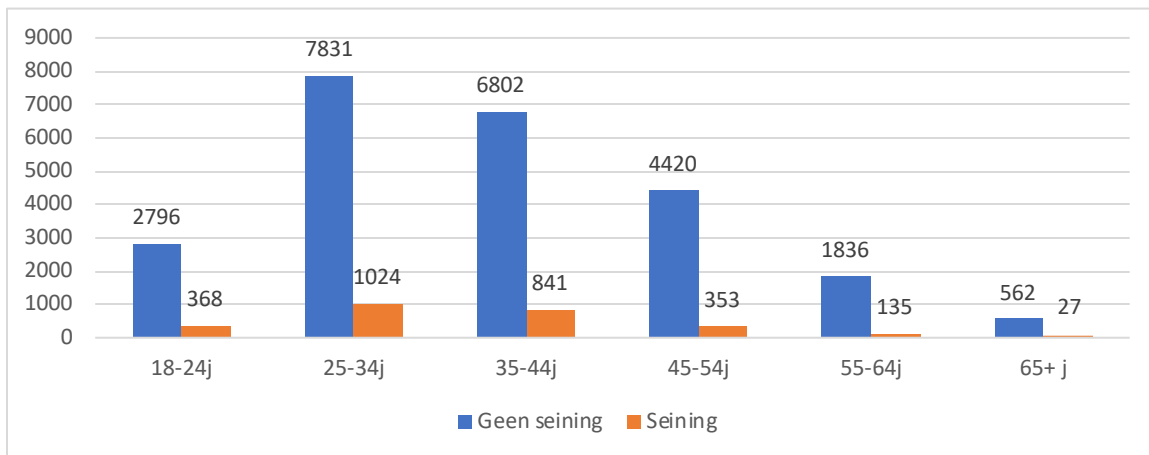
3.2.2.1 Leeftijd van personen die geseind werden

De gemiddelde leeftijd van personen onder ET die tijdens hun ET geseind werden, is 35.3 jaar ($SD = 10.4$). Dit is significant jonger dan de personen die niet geseind werden ($M = 37.6$ jaar, $SD = 11.7$), $t(3549.9) = 10.74$, $p < .001$, $Cohen's d = .20$.

Indien we de leeftijd opdelen in leeftijdscategorieën, valt op dat er een significante grotere kans is dat er sprake is van een seining bij de leeftijdsgroepen 18-24 jaar (11.5%), 25-34 jaar (11.6%) en 35-44 jaar (10.8%), en dat er vervolgens een significant lagere kans is op seiningen bij de oudere leeftijdsgroepen

45-54 jaar (7.3%), 55-64 jaar (6.9%) en 65+ jaar (4.4%), $\chi^2(5, n=26.984) = 118.0, p < .001, \text{Cramer's } V = .07$.

Figuur 20: Aantal seiningen versus niet-seiningen per leeftijdscategorie

De gemiddelde leeftijd van personen bij wie een verzoek tot seining gebeurde, is het hoogst in de modaliteit TBSURB ($M = 47.5$ jaar, $SD = 11.4$) en het laagst in de modaliteit ETVH ($M = 31.9$ jaar, $SD = 10.4$). De gemiddelde leeftijd van de geseinden is significant lager dan de gemiddelde leeftijd van de niet-geseinden in de ET-modaliteiten ETdirG (resp. 25.8 jaar en 38.2 jaar; $F(1,8232) = 45.0, p < .001$, partial eta squared = .01), ETSURB (resp. 35.2 jaar en 39.7 jaar; $F(1,2969) = 70.7, p < .001$, partial eta squared = .02) en thuisdetentie (resp. 36.1 jaar en 38.2 jaar; $F(1,11398) = 20.9, p < .001$, partial eta squared = .002)²⁵. De effectgroottes tonen echter dat deze verschillen nagenoeg verwaarloosbaar zijn.

3.2.2.2 Geslacht van de personen die geseind werden

Van de personen die tijdens hun ET traject werden geseind, zijn 2.474 personen (90.6%) man en 256 (9.4%) vrouw. Er blijkt een significant verband tussen seining en geslacht, $\chi^2(1, n=27.006) = 4.52, p = .033, \text{phi} = -.013$. Mannen worden significant vaker geseind dan vrouwen: 2.474 van de 24.148 mannen, 256 van de 2.858 vrouwen. Dus, 10.2% van de mannelijke justitiabelen werd geseind tegenover 9% van de vrouwelijke justitiabelen.

Als we kijken naar de verschillende ET-modaliteiten voor de personen die geseind werden tijdens hun ET²⁶, zien we dat vrouwen in vergelijking met mannen proportioneel vaker geseind worden in mandaten van ETdirG ($n = 131, 11.5\%$) en thuisdetentie ($n = 92, 13.7\%$), en dat mannen vaker geseind worden in mandaten van ETSURB ($n = 533, 97.4\%$) en ETVH ($n = 334, 94.9\%$), $\chi^2(3, n=2.713) = 57.9, p < .001$.

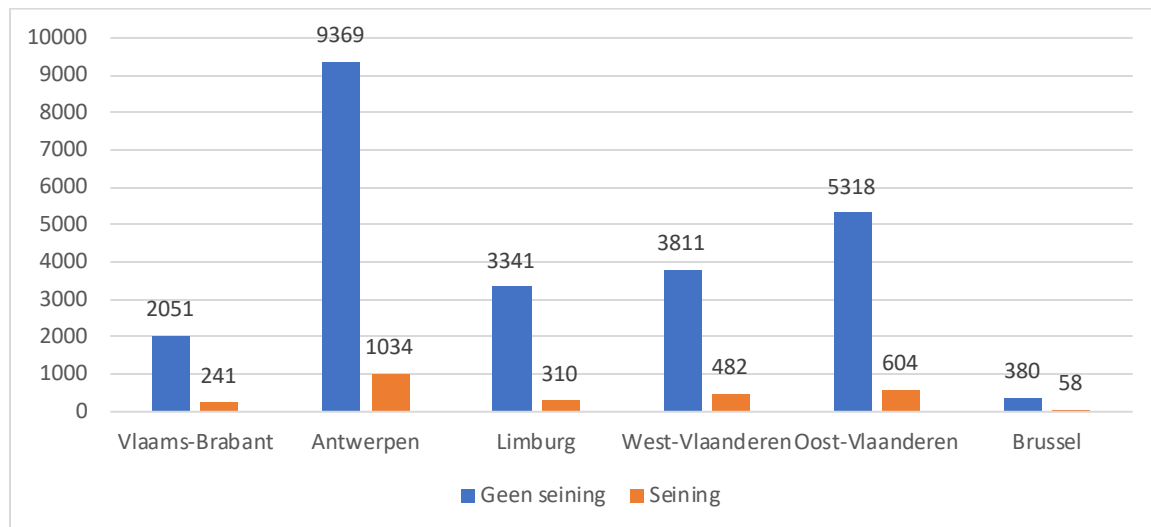
3.2.2.3 Woonplaats (provincie) van personen die geseind werden

De meeste personen die tijdens hun ET geseind werden zijn woonachtig in de provincie Antwerpen ($n = 1.034, 37.9\%$), gevolgd door Oost-Vlaanderen ($n = 604, 22.1\%$) en West-Vlaanderen ($n = 482, 17.7\%$). Ook de woonplaats van de justitiabele heeft een invloed op de kans om al dan niet geseind te zijn, $\chi^2(5, n = 26.999) = 21.96, p < .001, \text{Cramer's } V = .03$. Justitiabelen uit West-Vlaanderen (482 van 4293 personen, 11.2%) en uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (58 van 438 personen, 13.2%) worden in

²⁵ Omwille van de lage aantallen in de geseinde personen in sommige ET-modaliteiten, werd deze analyse enkel uitgevoerd met de vier grootste ET-modaliteiten: ET – 3 jaar, ET + 3 jaar, TD en ETVH.

²⁶ Omwille van de lage aantallen in de geseinde personen in sommige ET-modaliteiten, werd deze analyse enkel uitgevoerd met de vier grootste ET-modaliteiten: ET – 3 jaar, ET + 3 jaar, TD en ETVH.

verhouding met de niet-seiningen significant vaker geseind, personen uit Limburg (310 van 3.651 personen, 8.5%) worden significant minder vaak geseind.

Personen uit West-Vlaanderen worden significant vaker dan personen uit andere provincies geseind in mandaten van EDirG. Bij ETSURB worden personen uit West-Vlaanderen dan weer significant minder vaak geseind dan personen uit andere provincies. Bij TD worden personen uit West- en Oost-Vlaanderen significant vaker geseind dan personen wonend in Brussel, Antwerpen of Limburg. Bij ETVH zijn personen die wonen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest proportioneel sterker vertegenwoordigd in de groep geseinde personen in vergelijking met de andere provincies, $\chi^2(15, n = 2.712) = 271.4, p < .001, Cramer's V = .19$.

3.2.2.4 Nationaliteit van personen die geseind werden

Van alle personen waartegen een verzoek tot seining gebeurde (N = 2.719) had 78.2% de Belgische nationaliteit (n = 2.127) en 21.8% een buitenlandse nationaliteit (n = 592). Nationaliteit is algemeen geen significante voorspeller voor een seining, $\chi^2(1, n=26.841) = .31, p = .58$. Bij justitiabelen met een Belgische nationaliteit blijkt in 10.1% van de mandaten (n = 2.127) een verzoek tot seining gebeurd te zijn, voor justitiabelen met een andere nationaliteit is dit 10.4% (n = 10.3%).

Toch zien we wel verschillen indien we nationaliteit bekijken per ET-modaliteit, $\chi^2(3, n = 2.702) = 43.4, p < .001, Cramer's V = .13$. Dan zien we wel dat personen met een niet-Belgische nationaliteit proportioneel significant vaker geseind worden in mandaten van ETVH (35.3%), en minder vaak in mandaten van EDirG (20%).

3.2.2.5 Wettelijke status van personen die geseind werden

De verhoudingen tussen wel of geen verzoek tot seining in dossiers is significant verschillend voor enkele wettelijke statussen, $\chi^2(21, n=26.862) = 703.70, p < .001, Cramer's V = .17$. Zo is de proportie van dossiers met seining significant groter dan verwacht bij correctioneel veroordeelden tot 1-3 jaar (1.082 van 7.836 dossiers, 13.8%), correctioneel veroordeelden tot 3-5 jaar (230 van 1.464 dossiers, 15.7%), correctioneel veroordeelden tot 5-7 jaar (148 van 723 dossiers, 20.5%), correctioneel veroordeelden tot 7-10 jaar (118 van 473 dossiers, 24.9%), en correctioneel veroordeelden tot 10-15 jaar (42 van 202 dossiers, 20.8%). De proportie van dossiers met seining is significant kleiner dan verwacht bij correctioneel veroordeelden tot 1-3 maand (3 van 231 dossiers, 1.3%), correctioneel veroordeelden tot 3-6 maand (153 van 4.245 dossiers, 3.6%), en correctioneel veroordeelden tot 6 maand tot 1 jaar (479 van 6.762 dossiers, 7.1%), en beklagden onder bevel tot

aanhouding/uitlevering (242 van 2.978 dossiers, 8.1%). Bij correctioneel veroordeelden met straffen van 1 maand tot 1 jaar lijkt een ET dus relatief probleemloos te lopen. Vanaf een correctionele veroordeling vanaf 1 jaar schijnen toch veel vaker problemen op te duiken. In de andere categorieën werden geen significante verschillen gevonden, maar dat is in veel van deze categorieën ook te wijten aan de kleine aantallen.

Tabel 13: Wettelijke status van personen onder ET met of zonder verzoek tot seining

Wettelijke status	Geen seining	Seining
Correctioneel of tot politiestraf veroordeelde tem 1 maand	53	3 (5.4%)
Correctioneel veroordeelde tot 1-3 maanden	228	3 (1.3%)
Correctioneel veroordeelde tot 3-6 maanden	4.092	153 (3.6%)
Correctioneel veroordeelde tot 6 maanden – 1 jaar	6.283	479 (7.1%)
Correctioneel veroordeelde tot 1-3 jaar	6.754	1.082 (13.8%)
Correctioneel veroordeelde tot 3-5 jaar	1.234	230 (15.7%)
Correctioneel veroordeelde tot 5-7 jaar	575	148 (20.5%)
Correctioneel veroordeelde tot 7-10 jaar	355	118 (24.9%)
Correctioneel veroordeelde tot 10-15 jaar	160	42 (20.8%)
Correctioneel veroordeelde tot meer dan 15 jaar	55	8 (12.5%)
Tot levenslange straf veroordeelde	24	3 (11.1%)
Tot een criminele tijdelijke straf veroordeelde	111	15 (11.9%)
Veroordeelde – vonnis/arrest niet definitief	515	63 (10.9%)
Beklaagde onder bevel tot aanhouding - ook voor uitlevering	2.734	242 (8.1%)
Terbeschikkingstelling SURB	52	6 (10.3%)
Abnormaal misdrijfpleger – geïnterneerd	15	2 (11.8%)
Schorsing VI	1	1 (50%)
Vreemdeling ter beschikking van de openbare veiligheid	11	2 (15.4%)
Niet-definitief geïnterneerde	3	1 (25%)
In staat van beschuldiging	3	0 (0%)
Uitsluitend opgesloten voor plaatsvervangende gevangenisstraf	2	0 (0%)
VI voorlopig opgesloten in afwachting van intrekking	1	0 (0%)

3.2.2.6 Koppeling van achtergrondkenmerken aan redenen voor seining

In 1.403 dossiers werd een verzoek tot seining gedaan omdat de persoon onder ET **meer dan vier uur onbereikbaar** was. In de meeste van deze gevallen ging het om een ETSURB-mandaat (n = 615, 43.8%), gevolgd door ETdirG (n = 506, 36.1%) en TD (n = 271, 19.3%). Ze komen vooral uit de leeftijdscategorieën 25-34 jaar (n = 549, 39.1%) en 35-44 jaar (n = 466, 33.2%). 91.9% van deze personen is man (n = 1.290). 79.5% van hen heeft de Belgische nationaliteit (n = 1.114).

180 dossiers betroffen een verzoek tot seining omwille van het **verhinderen van een technische interventie**. Dit ging voornamelijk over dossiers van ETdirG (n = 70, 38.9%), ETSURB (n = 50, 27.8%) en TD (n = 45, 25.0%). De meeste van deze personen vallen in de leeftijdscategorieën 35-44 jaar (n = 65, 36.3%) en 25-34 jaar (n = 54, 30.2%). 87.8% van hen is man (n = 158). 80.3% heeft de Belgische nationaliteit.

83 dossiers betroffen een verzoek tot seining omwille van **beledigingen of bedreigingen ten aanzien van het VCET of anderen**. Dit gebeurt het vaakst in ETdirG-mandaten (n = 28, 33.7%) en TD-mandaten

(n = 27, 32.5%). Ongeveer de helft van hen valt in de leeftijdscategorie 25-34 jaar (n = 42, 50.6%). 95.2% (n = 79) is man. 67.1% heeft de Belgische nationaliteit (n = 55).

In 112 dossiers werd een verzoek tot seining gedaan omwille van een **vermoeden van ontvluchting**. In al deze dossiers ging het om een ET voorlopige hechtenis. Slechts één van hen was een vrouw (0.9%). Personen bij wie een vermoeden van ontvluchting bestaat, behoren het vaakst tot de leeftijdscategorieën 18-24 jaar (n = 44, 39.3%), 35-44 jaar (n = 31, 27.7%) en 25-34 jaar (n = 27, 24.1%). 61.6% van hen heeft de Belgische nationaliteit (n = 69).

In 1.191 dossiers werd een verzoek tot seining gedaan omwille van **intentionele degradatie van het materiaal**. Dit gebeurde het vaakst in dossiers van ET -3j (n = 443, 37.2%), gevolgd door TD (n = 279, 23.4%), ETVH (n = 266, 22.3) en ET + (n = 198, 16.6%). De meesten komen uit de leeftijdscategorie 25-34 jaar (n = 457, 38.4%) en 35-44 jaar (n = 340, 28.6%). 75.6% heeft de Belgische nationaliteit (n = 896). 90.5% (n = 1078) is man.

In 561 gevallen was een **duidelijke wil** de reden voor verzoek tot seining. Deze personen kwamen allen uit de groepen EDirG (n = 280, 49.9%), TD (n = 142, 25.3%) en ETSURB (n = 139, 24.8%). Ongeveer 40% komt uit de leeftijdsgroep 25-34 jaar, gevolgd door 28% uit 35-44 jaar en 13% uit 18-24 jaar. 84.0% heeft de Belgische nationaliteit. 88.9% is man.

Binnen deze redenen tot seining, zijn enkele significante verschillen terug te vinden wat betreft persoonskenmerken, maar de effectgrootte van deze verschillen is zeer klein. Wat de leeftijd betreft, zien we dat personen tussen 18 en 24 jaar vaker vertegenwoordigd zijn in de seiningen omwille van vermoeden van ontvluchting en intentionele degradatie van het materiaal, personen tussen 25 en 54 jaar vaker in de seiningen omwille van meer dan vier uur onbereikbaarheid, en personen ouder dan 55 jaar vaker in de seiningen omwille van het verhinderen van een technische interventie, $\chi^2(25, n=3526) = 157.21, p < .001, Cramer's V = .09$. Wat nationaliteit betreft, zijn personen met een niet-Belgische nationaliteit statistisch gezien vaker dan verwacht vertegenwoordigd bij seiningen omwille van intentionele degradatie van het materiaal, beledigingen of bedreigingen ten aanzien van het VCET, en vermoedens van ontvluchting. Zij zijn statistisch minder vaak vertegenwoordigd bij seiningen omwille van een duidelijke wil om zich te onttrekken aan het toezicht van het VCET, $\chi^2(5, n=3516) = 41.34, p < .001, Cramer's V = .11$. Wat geslacht betreft, zien we enkel dat vrouwen significant minder vaak aanwezig zijn in de groep seiningen omwille van vermoeden van ontvluchting, $\chi^2(5, n=3530) = 17.92, p = .003, Cramer's V = .07$.

3.3 Gepleegde feiten gekoppeld aan mandaten met intentionele degradatie van het materiaal of een vermoeden van ontvluchting

In totaal werden voor 517 mandaten de gepleegde feiten geanalyseerd. Bij 195 van deze aangesloten mandaten (37.3%) was er geen sprake van een seining. In 322 mandaten was er wel sprake van een seining (62.3%). Binnen de mandaten met een seining, gaat het om 271 mandaten (84.2%) waarbij er sprake was van een intentionele degradatie van het materiaal en 51 mandaten (15.8%) waarbij er een vermoeden van ontvluchting was. Enkel voor de mandaten waarbij er sprake was van een intentionele degradatie van het materiaal gaat het om een representatieve steekproef. Over de ET'ers die in de periode 2015-2021 geseind werden omdat zij het materiaal hebben gesaboteerd, kan dus wel algemeen uitspraak gedaan worden over de feiten die zij hebben gepleegd, voor diegenen die niet werden geseind of geseind werden omwille van een vermoeden van ontvluchting, kan dit niet.

Van de 517 mandaten betroffen 170 mandaten een thuisdetentie (32.9%), 160 mandaten een ET -3 jaar (30.9%), 136 mandaten een ETVH (26.3%) en 49 mandaten een ET +3 jaar (9.5%). Het percentage ETVH in de steekproef ligt hoog omdat er exclusief gezocht werd naar seiningen in het kader van

intentionele degradatie van het materiaal of vermoedelijke ontvluchting. De dossiers waarbij er geseind wordt omwille van een vermoeden tot ontvluchting zijn allen mandaten in het kader van een ETVH.

Er werd getracht een categorisering te maken wat betreft de gepleegde feiten, waarbij een overkoepelend hoofdfeit werd geselecteerd voor elk mandaat (voor de concrete werkwijze, zie 1.3.1). Deze hoofdfeiten werden vervolgens ondergebracht in één van de volgende zes brede categorieën: drugsmisdrijven, misdrijf t.a.v. personen, misdrijf t.a.v. goederen, misdrijven tegen de openbare orde, verkeersmisdrijven, en seksuele misdrijven. Binnen deze zes categorieën werden vervolgens verdere subcategorieën gemaakt.

3.3.1 Algemene analyse per misdrijfcategorie als hoofdfeit

In 137 van de 517 mandaten betreft het hoofdmisdrijf een **drugsmisdrijf**, 26.5% van alle onderzochte mandaten. In 119 van de 517 mandaten had het hoofdfeit betrekking op een **misdrijften aanzien van personen** (23.0%). In 147 van de 517 mandaten betreft het een **misdrijf ten aanzien van goederen** (28.4%). In 46 van de 517 mandaten ging het om een **misdrijf tegen de openbare orde**, goed voor 8.9% van alle mandaten. In 46 van de 517 mandaten betreft het een **verkeersmisdrijf** (8.9%). 22 van de 517 mandaten betreffen een **seksueel misdrijf** als hoofdfeit, wat overeenkomt met 4.3% van alle mandaten.

Wat betreft de misdrijfcategorieën in het algemeen, zien we dat er bij drie misdrijfcategorieën significante verschillen voorkomen in mandaten van seining in het kader van intentionele degradatie van het materiaal (zonder de groep met vermoeden van ontvluchting), in vergelijking met ET-mandaten zonder seining, $\chi^2(5, n=466) = 18.35, p = .003, Cramer's V = .20$, maar dat dit wel een beperkte effectgrootte heeft. Misdrijven tegen goederen zijn significant vaker vertegenwoordigd bij de groep die het materiaal saboteert, dan bij de groep die niet geseind werd. Personen die misdrijven tegen de openbare orde pleegden of drugsmisdrijven, komen significant minder vaak voor in de groep die het materiaal saboteert. Voor de overige misdrijfcategorieën worden geen significante verschillen geïdentificeerd. Deze bevindingen blijven hetzelfde indien we ook de seiningen wegens vermoeden van ontvluchting toevoegen.

Wanneer we dit specifiek uitsplitsen per ET-modaliteit, valt op dat de verschillen zich bevindingen binnen de modaliteiten ETVH en thuisdetentie voordoen. Binnen ETVH bevinden zich significant vaker dan verwacht misdrijven tegen personen bij de geseinde mandaten (omwille van sabotage of ontvluchting) dan bij de mandaten zonder seining. Omgekeerd bevinden zich binnen de mandaten van thuisdetentie significant minder vaak misdrijven tegen personen bij de geseinde mandaten in vergelijking met de mandaten zonder seining, $\chi^2(3, n=119) = 21.07, p < .001, Cramer's V = .42$. Misdrijven ten aanzien van goederen zijn ook significant vaker vertegenwoordigd binnen de mandaten met seining dan de mandaten zonder seining bij ETVH, en significant minder vaak bij thuisdetentie, $\chi^2(3, n=147) = 16.87, p < .001, Cramer's V = .34$.

3.3.2 Subcategorieën binnen de zes misdrijfcategorieën als hoofdfeit

Drugsmisdrijven

Tabel 14: Subtypes binnen alle mandaten met een drugsmisdrijf als hoofdfeit

Type drugsmisdrijf	Totaal	Geen seining	Seining
Algemene inbreuk	65 (47.4%)	31	34
Bendevorming	40 (29.2%)	18	22
Bezit	27 (19.7%)	10	17
Heling	4 (2.9%)	0	4
Onopzettelijke doding	1 (0.7%)	0	1
TOTAAL	137 (100%)	59	79

Zoals hierboven vermeld, werd voor de seiningen die betrekking hadden op ‘intentionele degradatie van het materiaal’ een representatieve steekproef getrokken. Hier zien we dat het hoofdfeit een drugsmisdrijf betreft in 23.6% (n = 64 van de 271) van de mandaten met seining wegens intentionele degradatie van het materiaal, waarvan 29 algemene inbreuken (45.3%), 18 situaties van bendevorming in het kader van drugs (28.1%), 12 handelden over het onwettig bezit van drugs (18.8%), 4 een heling betroffen (6.3%), en 1 een onopzettelijke doding ten gevolge van drugs (1.6%).

Misdrijven t.a.v. personen

Tabel 15: Subtypes binnen alle mandaten met een misdrijf t.a.v. personen als hoofdfeit

Type misdrijf t.a.v. personen	Totaal	Geen seining	Seining
Moord of doodslag	3 (2.5%)	0	3
Poging moord of doodslag	7 (4.2%)	1	6
Intrafamiliaal geweld	19 (16.0%)	6	13
Vrijheidsberoving of ontvoering	5 (4.2%)	2	3
Belaging	13 (10.9%)	3	10
Afpersing	7 (5.9%)	2	5
Mensenhandel of -smokkel	2 (1.7%)	1	1
Opzettelijke slagen en verwondingen	32 (26.9%)	13	19
Opzettelijke slagen	17 (14.3%)	7	10
Oplichting	14 (11.8%)	6	8
TOTAAL	119 (100%)	41	78

Voor de seiningen in het kader van ‘intentionele degradatie van het materiaal’ gaat het in 24.0% van de mandaten om een misdrijf ten aanzien van personen (n = 65 van 271). Hierbij gaat het om 3 moorden of doodslagen (4.6%), 5 pogingen tot moord of doodslag (7.7%), 10 gevallen van IFG (15.4%), 3 vrijheidsberovingen of ontvoeringen (4.6%), 8 situaties van belaging (12.3%), 3 afpersingen (4.6%), 1 situatie van mensenhandel of -smokkel (1.5%), 17 situaties van opzettelijke slagen en verwondingen (26.2%), 10 situaties van opzettelijke slagen (15.4%), en 5 oplichtingen (7.7%).

Misdrijven t.a.v. goederen

Tabel 16: Subtypes binnen alle mandaten met een misdrijf t.a.v. goederen als hoofdfeit

Type misdrijf t.a.v. goederen	Totaal	Geen seining	Seining
Brandstichting	5 (3.4%)	0	5
Diefstal met geweld	60 (40.8%)	18	42
Diefstal met braak	40 (27.2%)	7	33
Gewone diefstal	36 (24.5%)	12	24
Heling	6 (4.1%)	2	4
TOTAAL	147 (100%)	39	108

Specifiek voor seiningen in het kader van 'intentionele degradatie van het materiaal' gaat het in 34.3% van de mandaten om een misdrijf ten aanzien van goederen (n = 93 van 271), waarbij het in 4 gevallen om brandstichting gaat (4.3%), in 36 mandaten om diefstal met geweld (38.7%), in 27 mandaten om diefstal met braak (29.0%), in 22 gevallen om een gewone diefstal (23.7%) en in 4 gevallen om heling (4.3%).

Misdrijven tegen de openbare orde

Tabel 17: Subtypes binnen alle mandaten met een misdrijf tegen de openbare orde als hoofdfeit

Type misdrijf tegen de openbare orde	Totaal	Geen seining	Seining
Bedreiging	5 (10.8%)	4	1
Bendevorming	5 (10.9%)	2	3
Inbreuk of bedrieglijk faillissement	4 (8.7%)	4	0
Informaticabedrog	2 (4.3%)	0	2
Valsheid in geschriften	9 (19.6%)	8	1
Vernieling of beschadiging	3 (6.5%)	3	0
Bezit van wapens of springstoffen	6 (13.0%)	2	4
Weerspannigheid	10 (21.8%)	3	7
Woonstschennis of zegelverbreking	2 (4.3%)	0	2
TOTAAL	46 (100%)	26	20

Bij mandaten van 'intentionele degradatie van het materiaal' gaat het in 5.9% van de mandaten om een misdrijf tegen de openbare orde (n = 16 van 271). Hierbij gaat het 2 keer om bendevorming (12.5%), 2 keer om informaticabedrog (12.5%) en 1 maal om valsheid in geschriften (6.3%). In 3 gevallen gaat het om een bezit van wapens of springstoffen (18.8%), bij 7 mandaten betreft het weerspannigheid (43.8%), en 1 keer gaat het om woonstschennis of zegelverbreking (6.3%).

Verkeersmisdrijven

Tabel 18: Subtypes binnen alle mandaten met een verkeersmisdrijf als hoofdfeit

Type verkeersmisdrijf	Totaal	Geen seining	Seining
Intoxicatie	8 (17.4%)	3	5
Papieren niet in orde	8 (17.4%)	2	6
Rijden tijdens een verbod	24 (52.2%)	15	9
Verkeersmisdrijf algemeen	2 (4.3%)	1	1
Vluchtmisdrijf	4 (8.7%)	1	3
TOTAAL	46 (100%)	22	24

Bij de mandaten waar er sprake is van een seining in het kader van een 'intentionele degradatie van het materiaal' gaat het bij 8.9% van de mandaten om een verkeersmisdrijf (n = 24 van 271). Hierbij gaat het om 5 situaties van intoxicatie (20.8%), 6 gevallen waarin de papieren niet in orde waren (25.0%), 9 maal rijden tijdens een verbod (37.5%), 1 algemeen verkeersmisdrijf (4.2%) en 3 vluchtmisdrijven (12.5%).

Seksuele misdrijven

Tabel 19: Subtypes binnen alle mandaten met een seksueel misdrijf als hoofdfact

Type seksueel misdrijf	Totaal	Geen seining	Seining
Aanranding meerderjarige	3 (13.6%)	0	3
Aanranding minderjarige	3 (13.6%)	2	1
Ontucht tav minderjarige	1 (4.5%)	0	1
Openbare zedenschennis tav meerderjarige	2 (9.1%)	1	1
Openbare zedenschennis tav minderjarige	2 (9.1%)	1	1
Aanwerving prostitutie	1 (4.5%)	0	1
Verkrachting meerderjarige	6 (27.2%)	3	3
Verkrachting minderjarige	4 (18.2%)	1	3
TOTAAL	22 (100%)	8	14

Bij mandaten met seining betreffende 'intentionele degradatie van het materiaal' gaat het in 3.3% van de mandaten om een seksueel misdrijf (n = 9 van 271), met name 3 aanrandingen van meerderjarigen (33.3%), 1 aanranding van een minderjarige (11.1%), 1 openbare zedenschennis ten aanzien van een meerderjarige (11.1%) en 1 ten aanzien van een minderjarige (11.1%), 1 maal aanzetten tot prostitutie (11.1%) en 2 verkrachtingen van meerderjarigen (22.2%).

Analyse van verschillen binnen de subtypes

We hebben ook gepoogd om te analyseren of er significante verschillen konden worden gevonden voor de subcategorieën binnen één misdrijfscategorie. Hiervoor hebben we de subcategorieën eerst verder samengevoegd, tot we per misdrijfscategorie aan 2 tot 3 betekenisvolle subcategorieën kwamen. Dit was nodig omdat anders de aantallen in elke groep te klein waren om analyses op te doen. Uit deze chi-kwadraatanalyses kwamen echter geen significante verschillen.

3.3.3 Combinaties van misdrijfscategorieën

Naast het trachten te identificeren van één hoofdfact waarmee de bovenstaande analyses werden uitgevoerd, werd ook gekeken naar alle gepleegde feiten (die vermoedelijk verband houden met het ET dat werd opgelegd). Hier werd niet zozeer gekeken naar het aantal gepleegde feiten, maar wel naar de mate waarin feiten binnen verschillende categorieën aanwezig waren.

Op basis hiervan kon worden vastgesteld dat er over de 517 mandaten binnen de analyse:

- In 187 mandaten een drugsmisdrijf werd gepleegd (36.2% van alle mandaten)
- In 226 mandaten een misdrijf ten aanzien van personen werd gepleegd (43.7% van alle mandaten)
- In 224 mandaten een misdrijf ten aanzien van goederen werd gepleegd (43.3% van alle mandaten)
- In 204 mandaten een misdrijf tegen de openbare orde werd gepleegd (39.5% van alle mandaten)
- In 68 mandaten een verkeersmisdrijf werd gepleegd (13.2% van alle mandaten)

- In 23 mandaten een seksueel misdrijf werd gepleegd (4.4% van alle mandaten)

In bijna de helft van de mandaten ging het over feiten binnen één categorie (n = 246, 47.6%). In 162 mandaten betrof het feiten binnen twee categorieën (31.3%) en bij 80 mandaten ging het om feiten binnen 3 verschillende categorieën (15.5%). Een minderheid van de mandaten bevat feiten uit vier (n = 23, 4.4%) of vijf (n = 6, 1.2%) verschillende categorieën. Het gemiddelde is 1.80 (SD = 0.94).

Wanneer we kijken naar de aanwezigheid van elk van deze misdrijfcategorieën tussen de gepleegde feiten, dan zien we dat de aanwezigheid van misdrijven ten aanzien van personen, $\chi^2(1, n=517) = 14.40, p < .001, Phi = .17$, de aanwezigheid van misdrijven ten aanzien van goederen, $\chi^2(1, n=517) = 4.05, p = .04, Phi = .09$, en misdrijven tegen de openbare orde, $\chi^2(1, n=517) = 4.51, p = .03, Phi = .10$, significant vaker voorkomt bij de seiningen van intentionele degradatie van het materiaal en vermoedens van ontvluchting, dan bij de mandaten zonder seining. De effectgroottes van deze significanties zijn echter zeer klein.

We stellen ook een significant verband vast tussen deze 'multiproblematiek' en seining in het kader van intentionele degradatie van het materiaal en/of een vermoeden tot ontvluchting. Een independent samples t-test toont dat personen die geseind werden een significant hogere multiproblematiek hebben (M = 1.96, SD = .05) dan personen die niet werden geseind (M = 1.57, SD = .06), $F = 1.09, df = 515, p < .001, Cohen's d = -.40$.

3.4 Profiel van personen wiens ET werd herroepen

In deze sectie wordt kort ingegaan op het profiel van personen wiens ET werd herroepen (N = 3.555), waarbij ook aandacht zal besteed worden aan mogelijke verschillen in demografische kenmerken tussen de groep van personen wiens ET werd herroepen en personen wiens ET positief afgesloten werd.

De gemiddelde leeftijd van personen wiens ET werd herroepen is 35.6 jaar (SD = 10.37 jaar). De meesten komen uit de leeftijdscategorieën 25-34 jaar (n = 1.337, 37.6%) en 34-44 jaar (n = 1.079, 30.4%). Ook hier is de grootste groep woonachtig in de provincie Antwerpen (n = 1.357, 38.2%), gevolgd door Oost-Vlaanderen (n = 775, 21.8%) en West-Vlaanderen (n = 618, 17.4%). 79% van de personen wiens ET herroepen werd, heeft de Belgische nationaliteit, en 91% is man. De wettelijke status van deze groep is het vaakst een correctionele veroordeling tot 1 tot 3 jaar (44.3%), gevolgd door een correctionele veroordeling tot 6 maand tot 1 jaar (15.3%) en beklagden onder bevel tot aanhouding of uitlevering (12.4%).

Personen wiens ET herroepen wordt, komen significant vaker uit de leeftijdsgroepen 25-34 jaar (15.5%), 34-44 jaar (14.6%) dan personen wiens ET positief afgesloten werd, en significant minder vaak uit de leeftijdsgroepen 45-54 jaar (11.1%), 55-64 (8.6%) en +65 jaar (6.4%), $\chi^2(5, n=26.108) = 122.9, p < .001, Cramer's V = .07$. Ook zien we dat personen woonachtig in West-Vlaanderen iets meer kans hebben om hun ET herroepen te zien, en personen woonachtig in Limburg iets minder kans, $\chi^2(5, n=26.123) = 13.3, p = .02, Cramer's V = .02$. Er is geen verschil wat nationaliteit betreft tussen personen wiens ET herroepen wordt en personen wiens ET positief afgesloten wordt, $\chi^2(1, n=25.965) = .25, p = .61$. De kans dat een ET herroepen wordt, is groter voor mannen (13.9%) dan voor vrouwen (11.5%), $\chi^2(1, n=26.130) = 12.3, p < .001, Phi = -.02$. De effectgroottes tonen echter dat deze verschillen nagenoeg verwaarloosbaar zijn.

Vervolgens werd ook nagegaan of er specifiek bij de groep personen waarbij er een verzoek tot seining gebeurde, verschillen gevonden werden wat betreft hun demografische kenmerken tussen het afsluiten van het ET met een herroeping dan wel met een positieve afronding. Hierbij zien we dat

personen die geseind werden tijdens hun ET en woonachtig zijn in Antwerpen een kleinere kans op herroeping (66%) hebben dan op een positieve afsluiting, en dat personen die geseind werden tijdens hun ET en woonachtig zijn in Limburg of West-Vlaanderen net een grotere kans hebben op een herroeping (resp. 77.2% en 76.3%) dan op een positieve afsluiting, $\chi^2(5, n=2.653) = 29.46, p < .001$, *Cramer's V* = .11. Leeftijd, nationaliteit en geslacht zijn geen voorspellers voor de afsluitingsuitkomst bij de groep personen die geseind werden tijdens het ET (resp. $\chi^2(5, n=2.653) = 6.26, p = .28$; $\chi^2(1, n=2.643) = 2.78, p = .08$; $\chi^2(1, n=2.654) = 2.75, p = .10$).

3.5 Gecombineerd overzicht per ET-modaliteit

3.5.1 ETAS

In de periode 2015-2021 werden in totaal 88 mandaten voor ET als autonome straf (ETAS) aangemaakt (2017: 20, 2018: 32, 2019: 10, 2020: 16, 2021: 10), allen toegewezen door het Openbaar Ministerie. Iets meer dan de helft van de personen die ETAS kregen, woont in Antwerpen ($n = 46, 52.3\%$). Daarna wonen 19 personen (21.6%) in West-Vlaanderen, 11 (12.5%) in Vlaams-Brabant, 6 (6.8%) in Oost-Vlaanderen, 4 (4.5%) in Limburg en 2 (2.3%) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De gemiddelde leeftijd binnen deze groep is 38.7 jaar ($SD = 13$ jaar). De overgrote meerderheid van deze personen is man ($n = 84, 95.5\%$) en heeft de Belgische nationaliteit ($n = 68, 77.3\%$). In 50 van de 88 mandaten werd een Justitiehuis betrokken, meestal het Justitiehuis in Antwerpen ($n = 25, 50\%$). In deze dossiers is geen gevangenis betrokken. De gemiddelde duur tot aansluiting is voor dit type ET 87.2 dagen ($SD = 58.5d$) en de gemiddelde tijd onder ET is 173.3 dagen ($SD = 109d$).

3.5.2 ETDDB

49 mandaten van ET door de Dienst Detentiebeheer (ETDDB) werden aangesloten in de periode 2015-2021, allen in opdracht van het gevangeniswezen. Hier zien we duidelijk een stijging van het aantal mandaten ETDDB in 2021, waarin 16 nieuwe mandaten werden aangesloten (32.7%). Tussen 2015 en 2020 gebeurden er steeds tussen de 3 en 9 nieuwe aansluitingen per jaar (2015: 7, 2016: 6, 2017: 3, 2018: 4, 2019: 4, 2020: 9). De meeste personen onder ETDDB wonen in Oost-Vlaanderen ($n = 17, 34.7\%$), gevolgd door West-Vlaanderen ($n = 11, 22.4\%$) en Antwerpen ($n = 11, 22.4\%$). Daarna volgen Vlaams-Brabant en Limburg, beiden met 5 personen (10.2% elk). Geen enkele persoon onder ETDDB woont in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De gemiddelde leeftijd binnen deze groep is 44 jaar ($SD = 13.4$ jaar). Bijna alle personen onder ETDDB zijn man ($n = 48, 98\%$) en hebben de Belgische nationaliteit ($n = 43, 87.8\%$). Als wettelijke status zijn de meeste personen onder ETDDB correctioneel veroordeelden tot een gevangenisstraf van 1 tot 3 jaar ($n = 45, 91.8\%$). In alle dossiers was een Justitiehuis betrokken, met als voornaamste Justitieuizen die van Antwerpen ($n = 10, 20.4\%$), Gent ($n = 9, 18.4\%$) en Dendermonde ($n = 7, 14.3\%$). Deze personen kwamen vooral uit de gevangenis van Gent ($n = 10, 20.4\%$), gevolgd door de gevangnissen van Dendermonde ($n = 7, 14.3\%$) en Antwerpen ($n = 6, 12.2\%$). De gemiddelde duur tot aansluiting is voor dit type ET 5.2 dagen ($SD = 12.3d$) en de gemiddelde tijd onder ET is 165.6 dagen ($SD = 120d$).

3.5.3 EDirG

In totaal werden 8.244 nieuwe mandaten EDirG aangesloten in de periode 2015-2021, allen uitgaande van het gevangeniswezen. Het aantal aansluitingen was het hoogst in 2015 ($n = 1.785, 21.7\%$), daarna zien we een dalende trend (met uitzondering van een lichte stijging in de jaren 2017 en 2019) over de jaren heen (2016: 1.266, 2017: 1.433, 2018: 1.001, 2019: 1.036, 2020: 897, 2021: 826). De grootste groep onder EDirG woont in Antwerpen ($n = 2.854, 34.6\%$), gevolgd door Oost-Vlaanderen ($n = 1.855, 22.5\%$) en West-Vlaanderen ($n = 1.617, 19.6\%$). 1.142 personen (13.9%) woont in Limburg, 707 personen (8.6%) in Vlaams-Brabant en 67 personen (0.8%) in het Brussels

Hoofdstedelijk Gewest. De gemiddelde leeftijd binnen deze groep is 37.9 jaar ($SD = 11.4$ jaar). De meesten van hen zijn man ($n = 7.407$, 89.8%) en hebben de Belgische nationaliteit ($n = 6.478$, 78.6%). Het overgrote merendeel had als wettelijke status een correctionele veroordeling tot een gevangenisstraf van 1-3 jaar ($n = 5.914$, 71.7%), gevolgd door een correctionele veroordeling van 6 maanden tot een jaar ($n = 1.581$, 19.2%). Daarnaast valt ook op dat 1.7% ($n = 138$) een correctionele veroordeling had van meer dan 3 jaar. In alle mandaten (uitgezonderd 1 mandaat) werd een Justitiehuis ingeschakeld. In ongeveer een kwart van alle dossiers was dit het Justitiehuis Antwerpen ($n = 1.937$, 23.5%), gevolgd door Dendermonde ($n = 806$, 9.8%), Brugge ($n = 796$, 9.7%) en Gent ($n = 762$, 9.2%). Deze personen kwamen het vaakst uit de gevangenis van Antwerpen ($n = 1.953$, 23.7%), Hasselt ($n = 1.148$, 13.9%) of Brugge ($n = 1.127$, 13.7%). De gemiddelde duur tot aansluiting is voor dit type ET 82.4 dagen ($SD = 68.5d$) en de gemiddelde tijd onder ET is 107.2 dagen ($SD = 62.9d$).

3.5.4 ETINT

18 personen kregen een ETINT in de periode 2015-2021, maar het eerste mandaat ETINT werd pas aangesloten in 2017 (2017: 1, 2018: 5, 2019: 3, 2020: 5, 2021: 4). ETINT wordt steeds toegekend door de Kamer ter Bescherming van de Maatschappij (KBM). De meesten komen uit Antwerpen en Oost-Vlaanderen (beiden 6 personen, 33.3% elk) en Vlaams-Brabant (5 personen, 27.8%). De gemiddelde leeftijd binnen deze groep is 38.6 jaar ($SD = 8.9$ jaar). Al deze personen zijn man ($n = 18$, 100%) en 80% ($n = 12$) heeft de Belgische nationaliteit. Zij vallen onder de wettelijke status 'Abnormaal misdrijfpleger – geïnterneerd'. In alle dossiers werd een Justitiehuis toegewezen, meestal Antwerpen ($n = 5$, 27.8%) of Dendermonde ($n = 4$, 22.2%). De meeste personen onder ETINT komen uit de gevangenis van Merksplas ($n = 5$, 33.3%) en Antwerpen ($n = 4$, 26.7%). De gemiddelde duur tot aansluiting is voor dit type ET 0.3 dagen ($SD = 0.7d$) en de gemiddelde tijd onder ET is 194.7 dagen ($SD = 96.6d$).

3.5.5 ETSURB

In totaal werden 2.973 mandaten van ET SURB aangesloten in de periode 2015-2021, allen toegekend door de Strafvueroeringsrechtbank. In 2015 waren dit er 417 (14.0%). Van 2016 tot 2021 stijgt het jaarlijks aantal mandaten ETSURB lichtjes, van 364 in 2016 (12.2%) tot 538 in 2021 (18.1%) (2017: 381, 2018: 298, 2019: 418, 2020: 457). De grootste groep woont in de provincie Antwerpen ($n = 1.222$, 41.1%), gevolgd door Oost-Vlaanderen ($n = 628$, 21.1%), West-Vlaanderen ($n = 441$, 14.8%) en Limburg ($n = 413$, 13.9%). De gemiddelde leeftijd binnen deze groep is 38.9 jaar ($SD = 11.4$ jaar). Het merendeel van deze personen is man ($n = 2.854$, 96%) en heeft de Belgische nationaliteit ($n = 2.393$, 80.7%). De meesten hebben een correctionele veroordeling tot een gevangenisstraf van 3 tot 5 jaar ($n = 1.235$, 43.2%), van 5 tot 7 jaar ($n = 684$, 23.9%) en van 7 tot 10 jaar ($n = 470$, 16.4%). In alle dossiers werd een Justitiehuis toegewezen, voornamelijk de Justitiehuizen van Antwerpen ($n = 853$, 28.7%) en Gent ($n = 297$, 10.0%). De gevangenis waaruit deze personen het vaakst komen zijn Hasselt ($n = 445$, 15.2%), Hoogstraten ($n = 338$, 11.5%) en Brugge ($n = 311$, 10.6%). De gemiddelde duur tot aansluiting is voor dit type ET 1.7 dagen ($SD = 13.4d$) en de gemiddelde tijd onder ET is 275.9 dagen ($SD = 179.1d$).

3.5.6 TBSURB

51 mandaten in de periode 2015-2021 betreffen een ET bij een terbeschikkingstelling voor de Strafvueroeringsrechtbank (TBSURB). Het merendeel van deze mandaten werd aangesloten in 2017 ($n = 13$, 25.5%) en 2018 ($n = 10$, 19.6%) (2015: 1, 2016: 7, 2019: 7, 2020: 8, 2021: 5). De meesten zijn woonachtig te West-Vlaanderen ($n = 19$, 37.3%) en Oost-Vlaanderen ($n = 17$, 33.3%). De gemiddelde leeftijd binnen deze groep is 46.1 jaar ($SD = 11$ jaar). Al deze personen zijn man ($n = 51$, 100%) en bijna allemaal hebben ze de Belgische nationaliteit ($n = 47$, 92.2%). In 80% van de gevallen is de wettelijke status van deze personen een terbeschikkingstelling onder toezicht van de SURB ($n = 40$), maar sommigen zijn correctioneel veroordeeld met een gevangenisstraf van 3 tot 5 jaar ($n = 5$, 10%) of

meer (n = 4, 8%). In alle dossiers is ook een Justitiehuis betrokken, meestal die van Brugge (n = 11, 21.6%) of Dendermonde (n = 10, 19.6%). In deze dossiers is geen gevangenis betrokken. De gemiddelde duur tot aansluiting is voor dit type ET 1.9 dagen ($SD = 9d$) en de gemiddelde tijd onder ET is 282.1 dagen ($SD = 176.3d$).

3.5.7 TD

In totaal werden 11.408 mandaten tot thuisdetentie (TD) aangesloten in de periode 2015-2021 (2015: 1.038, 2016: 1.016, 2017: 1.521, 2018: 2.051, 2019: 2.038, 2020: 1.864, 2021: 1.880), steeds uitgaande van het gevangeniswezen. De meesten van deze groepen wonen in Antwerpen (n = 3.571, 31.3%), Oost-Vlaanderen (n = 3.176, 27.8%) en West-Vlaanderen (n = 2.109, 18.5%). De gemiddelde leeftijd binnen deze groep is 38.1 jaar ($SD = 11.3$ jaar). De meesten zijn man (n = 9.838, 86.2%) en hebben de Belgische nationaliteit (n = 9.203, 81.3%). 97% van hen heeft een correctionele veroordeling tot een gevangenisstraf van 3 tot 6 maanden (n = 4.144, 37.3%), 6 maanden tot een jaar (n = 5.071, 45.6%) of 1 tot 3 jaar (n = 1.563, 14.1%). In dossiers van TD wordt geen Justitiehuis toegewezen. Deze personen komen het vaakst uit de gevangnissen van Antwerpen (n = 2.475, 21.8%), Gent (n = 1.692, 14.9%), Hasselt (n = 1.082, 13.5%) en Brugge (n = 1.408, 12.4%). De gemiddelde duur tot aansluiting is voor dit type ET 114.3 dagen ($SD = 65.1d$) en de gemiddelde tijd onder ET is 45.7 dagen ($SD = 30.5d$).

3.5.8 ETVH

In de periode 2015-2021 werden 4.175 mandaten van ET bij voorlopige hechtenis (ETVH) aangemaakt. Over de jaren heen blijft dit aantal stijgen, met 198 mandaten in 2015 (4.7%) tot 1.096 mandaten in 2021 (26.3%) (2016: 391, 2017: 460, 2018: 495, 2019: 590, 2020: 945). ETVH wordt meestal toegekend door de Raadkamer (n = 3.242, 77.7%), gevolgd door de Kamer van Inbeschuldigingstelling (n = 519, 12.4%) en de onderzoeksrechter (n = 414, 9.9%). Het merendeel van personen onder ETVH woont in de provincie Antwerpen (n = 2.685, 64.3%) en daarna Limburg (n = 629, 15.1%) en Vlaams-Brabant (n = 325, 7.8%). De gemiddelde leeftijd binnen deze groep is 33.0 jaar ($SD = 12$ jaar). De meesten zijn man (n = 3.848, 92.2%) en hebben de Belgische nationaliteit (n = 2.869, 68.9%). Ongeveer 85% van deze personen zijn ofwel beklagden onder bevel tot aanhouding of uitlevering (n = 2.854, 71.1%) of veroordeelden waarbij het vonnis/arrest nog niet definitief is (n = 540, 13.5%). Toch heeft een aanzienlijke groep (n = 593, 14.8%) wel al een correctionele veroordeling. In dossiers van ETVH wordt geen Justitiehuis betrokken. De gevangnissen die het vaakst zijn betrokken bij deze mandaten zijn de gevangnissen van Antwerpen (n = 1.755, 42.9%), Mechelen (n = 666, 16.3%) en Hasselt (n = 519, 12.7%). De gemiddelde duur tot aansluiting is voor dit type ET 3.1 dagen ($SD = 1.8d$) en de gemiddelde tijd onder ET is 80.9 dagen ($SD = 84.8d$).

3.5.9 Samenvattende tabel

2015-2021	ETAS	ETDDB	ETdirG	ETINT	ETSURB	TBSURB	TD	ETVH
Aangesloten mandaten (% van alle)	88 (0.3%)	49 (0.2%)	8.244 (30.5%)	18 (0.1%)	2.973 (11%)	51 (0.2%)	11.408 (42.2%)	4.175 (15.5%)
Autoriteit (grootste %)	OM (100%)	DG EPI (100%)	DG EPI (100%)	KBM (100%)	SURB (100%)	SURB (100%)	DG EPI (100%)	RK (77.7%)
Woonpl. (prov.) (grootste %)	Antw (52.3%)	O-VI (34.7%)	Antw (34.6%)	Antw (27.8%) & VI-Br (27.8%)	Antw (41.1%)	W-VI (37.3%)	Antw (31.3%)	Antw (64.3%)
Leeftijd (gem.)	38.7 jaar	44 jaar	37.9 jaar	38.6 jaar	38.9 jaar	46.1 jaar	38.1 jaar	33.0 jaar
Man (%)	95.5%	98%	89.8%	100%	96%	100%	86.2%	92.2%
Belgische nat. (%)	77.3%	87.8%	78.6%	80%	80.7%	92.2%	81.3%	68.9%
Wettelijke status (grootste %)	n.v.t.	Corr. 1-3 jaar (91.8%)	Corr. 1-3 jaar (71.7%)	Abnorm. misdrijf - geïntern. (100%)	Corr. 3-5 jaar (43.2%)	TBS SURB (80%)	Corr. 6m-1j (45.6%)	Onder bevel van aanh. (71.1%)
Justitiehuis (grootste %)	Antw (50%)	Antw (20.4%)	Antw (23.5%)	Antw (27.8%)	Antw (28.7%)	Brugge (21.6%)	n.v.t.	n.v.t.
Gevangenis (grootste %)	n.v.t.	Gent (20.4%)	Antw (23.7%)	Merksplas (33.3%)	Hasselt (15.2%)	n.v.t.	Antw (21.8%)	Antw (42.9%)
Duur tot aansluiting (gem.)	87.2 dagen	5.2 dagen	82.4 dagen	0.3 dag	1.7 dagen	1.9 dagen	114.3 dagen	3.1 dagen
Duur onder ET (gem.)	173.3 dagen	165.6 dagen	107.2 dagen	194.7 dagen	275.9 dagen	282.1 dagen	45.7 dagen	80.9 dagen
Aantal geseinden (%)	9.1%	2.0%	13.9%	11.1%	18.4%	11.8%	5.9%	8.4%
Reden seining (grootste %)	Degradatie & >4u onbereikb. (elk 44.4%)	>4u onbereikbaar (100%)	>4u onbereikbaar (38.1%)	Beledigingen & >4u onbereikb. (elk 50%)	>4u onbereikbaar (60.4%)	>4u onbereikbaar (62.5%)	Intentionele degradatie (36.5%)	Intentionele degradatie (66.3%)
Aantal herroepingen (%)	27.4%	16.3%	21.2%	26.7%	22.2%	11.4%	7.1%	9.9%

4 Kwalitatief luik

Het kwalitatief luik van dit onderzoek bestond enerzijds uit 25 interviews met 31 professionele actoren die betrokken zijn bij ET en 8 interviews bij personen onder ET, en anderzijds uit een focusgroep met negen professionals betrokken bij verschillende ET-modaliteiten (voor meer informatie: zie 1.3.2). Hieronder worden de belangrijkste bevindingen besproken.

4.1 Resultaten interviews met professionele actoren

In de bespreking van de resultaten van de interviews met professionele actoren, zal worden ingezoomd op enkele belangrijke algemene opvattingen van de geïnterviewden met betrekking tot ET, hun meningen over de groep bij wie ET moeizamer verloopt, en hun percepties over de aspecten die momenteel goed verlopen binnen het ET-traject en de mogelijke verbeterpunten.

4.1.1 Opvattingen over ET

4.1.1.1 De ‘weg der geleidelijkheid’

Bij het *ET +3 jaar*, dat steeds wordt toegekend door de SURB, wordt vaak de ‘weg der geleidelijkheid’ gevolgd. Dit wil zeggen dat men stapsgewijs een strafuitvoeringsmodaliteit met meer vrijheid toekent, vaak met eerst een toekenning van een beperkte detentie (BD), daarna een ET, en pas daarna een voorwaardelijke invrijheidstelling (VI). De meningen over die weg der geleidelijkheid zijn gemengd. Twee respondenten geven aan dat de weg der geleidelijkheid belangrijk is (R4, R16). De justitiabele kan zichzelf zo steeds opnieuw bewijzen en meer vrijheid krijgen naarmate hij heeft aangetoond dat hij met die vrijheid overweg kan. Het voordeel daarvan is dat mensen zo de positieve elementen van de vrijheid krijgen, maar toch nog binnen een kader dat hen wat structuur kan bieden.

Andere respondenten zijn echter kritischer ten aanzien van de weg der geleidelijkheid. Ten eerste is deze aanpak niet voor elke justitiabele ideaal of noodzakelijk (R1, R4, R10, R14). Men stelt zich bijvoorbeeld de vraag of iemand met een behoorlijk vaste structuur en weinig kans op herval, of een persoon die uit een transitiehuis komt en al heeft bewezen om te kunnen met structuur, nog nood heeft aan een strak uurrooster. Ook zou het volgen van de weg der geleidelijkheid demotiverend werken voor justitiabelen, want vaak krijgen ze hierdoor een maatregel met meer controle dan wat er gevraagd wordt (bv. een BD of een ET), terwijl ze de tijdsvoorwaarde al bereikt hebben om in aanmerking te komen voor VI. Dit leidt tot een uitholling van de BD en het ET, omdat het voor de justitiabele ‘slechts’ een maatregel is in afwachting van de VI. Ten tweede zou deze aanpak een significante impact hebben op de Justitiehuisen, doordat dit leidt tot zeer veel lopende beperkte detenties en ETs, met zeer veel op te volgen uurroosters als gevolg. Een derde bezorgdheid bij deze aanpak is het mogelijke risico op *net widening*, waarbij steeds meer personen één of meerdere aansluitende maatregelen opgelegd krijgen, terwijl zij voorheen misschien meteen een VI zouden gekregen hebben (R4). Er zou volgens deze respondenten veel meer casusgericht gewerkt moeten worden, waarbij men nagaat voor welke personen de weg der geleidelijkheid nuttig is en een meerwaarde biedt, en voor welke personen niet. Op dit moment wordt ET inefficiënt ingezet en moeten gekeken worden hoe de (beperkte) middelen maximaal ingezet kunnen worden voor die personen die de controle van ET wel kunnen gebruiken.

4.1.1.2 Het doel van ET

Gekoppeld aan de vraag om eens na te denken over de weg der geleidelijkheid, is ook de vraag om af te wegen wat precies het doel is van *ET als strafuitvoeringsmodaliteit* (R1, R2, R11). Ligt de nadruk bij ET op het punitieve aspect of op het re-integrerende aspect? Men is van mening dat de huidige

invulling van het ET een eerder punitief karakter heeft. Indien het doel van het ET is om de re-integratie te bevorderen, dan lijken de mogelijkheden, vooral bij *ET – 3 jaar*, te beperkt te zijn. ET -3 jaar wordt gezien als een pure strafuitvoering, zonder omkadering en begeleiding vanuit de Justitiehuisen of mogelijkheden om voorwaarden (bv. een behandeling) op te leggen²⁷. De straf wordt dan wel uitgevoerd, maar de vraag stelt zich dan of men niet meer toekomstgericht moet proberen te werken tijdens de uitvoering van het ET, zoals dat oorspronkelijk ook bedoeld was.

4.1.1.3 *ET versus andere strafuitvoeringsmodaliteiten of maatregelen*

Een bepaalde groep justitiabelen valt voor ET uit de boot omwille van het gebrek aan een stabiele woonplaats, wat een voorwaarde is om ET toegekend te krijgen. Voor deze gevallen zouden *transitiehuisen* heel nuttig kunnen zijn (R16). In transitiehuisen komt men terecht wanneer men de gevangenis mag verlaten, maar geen vaste woonplaats hebben. Het zou zinvol zijn om gedetineerden die geen vaste woon- of verblijfplaats hebben om hun ET uit te zitten, in zo'n transitiehuis hun ET te laten aanvangen.

Voor sommige justitiabelen zouden de *detentiehuisen* een goed alternatief kunnen zijn. Detentiehuisen zijn kleinschalige inrichtingen waar kortgestraften (-3 jaar) met een laag veiligheidsrisico in kleine groepen leven en individueel begeleid worden. Zij zetten vooral in op dynamische veiligheid. De justitiabelen zitten niet meer op een cel, krijgen de vrijheid om overdag naar buiten te gaan, en starten meteen met psychosociale begeleiding in het detentiehuis. Op dit moment bestaat er één detentiehuis in België (in Kortrijk), maar verwacht wordt dat er tegen 2025 meerdere detentiehuisen operationeel zullen zijn. Dan zal veel meer individueel gekeken kunnen worden welke modaliteit voor de justitiabele de beste kans biedt op een succesvolle re-integratie: een ET – 3 jaar zonder voorwaarden of een korter verblijf in een detentiehuis met de mogelijkheid om te blijven werken en begeleiding op te starten (R16, R17).

Bij personen die strafeinde naderen, lijkt ET te kort om echt aan de voorwaarden te werken. In deze gevallen lijkt VI meer geschikt, omdat men meer ruimte heeft om echt te werken aan de problemen die aan de basis van de feiten liggen (R1, R4). De druk is bij VI minder groot, omdat je niet rond uurroosters moet werken. De justitiabele heeft dan letterlijk meer tijd om aan de voorwaarden te werken. Toch kan ET ook een meerwaarde hebben tegenover VI (R14). Als het reclasseringsplan voor een VI nog niet op punt staat (bv. wegens gebrek aan middelen bij de PSD van de gevangenis), dan is het risico vaak te groot om VI al op te starten. Na toekenning van een VI kan men de voorwaarden namelijk niet meer verstrengen, enkel nog versoepelen. In deze gevallen kan ET wel opgestart worden, en kan de justitiabele wel al gecontroleerd aan het werk of begeleiding zoeken, met de hulp van de justitieassistenten.

In het kader van ETVH zou men vaak liever opteren voor een invrijheidstelling onder voorwaarden (VOV), zeker in dossiers waarbij sprake is van psychologische of verslavingsproblematieken. Bij ETVH mag de in verdenking gestelde namelijk slechts om een beperkt aantal redenen het huis verlaten (i.e., bij medische noodzaak of in het kader van oproepingen door justitiële overheden). Dit wordt aangevoeld als te restrictief, omdat dit een mogelijke rehabilitatie van de persoon sterk bemoeilijkt (R15, R23, R24). De persoon is namelijk niet in de mogelijkheid om bijvoorbeeld een ambulante begeleiding of een behandeling te volgen in een bepaalde instelling in het kader van zijn problematieken, of om afspraken te maken bij de VDAB of het OCMW om werk te zoeken en zijn administratieve zaken op orde te brengen (wat beschouwd wordt als een belangrijk aspect om uit de marginaliteit en de

²⁷ Men mag echter de specifieke rol niet vergeten die de JA VCET in dit kader vervult, aangezien zij toch ook een bepaalde mate van persoonlijke opvolging bieden.

criminaliteit te geraken). Dat is wel mogelijk bij een VOV. Personen onder VOV kunnen worden opgevolgd door een justitieassistent en kunnen verplicht worden om in te stappen in een uitgetekend begeleidingstraject. Het probleem bij VOV is dat er maar weinig mensen in slagen om in het kader van een voorlopige hechtenis een dergelijk traject op te starten, omdat veel gespecialiseerde instellingen alleen in zee willen gaan met mensen die echt bereid zijn om aan hun problematiek te werken en/of nog niet willen starten met een traject zolang er geen definitief vonnis is (in verband met het vermoeden van onschuld én de kans dat het hulpverleningstraject niet zal kunnen worden afgerond). Ook zijn de vrijheidsbeperkingen die je kan opleggen in het kader van VOV beperkter dan bij ETVH. Een ETVH met meer flexibiliteit zou daarom volgens de respondenten een ideale maatregel zijn om, onder een strakkere controle dan bij VOV, meteen ook te beginnen werken aan rehabilitatie.

4.1.2 Doelgroep van ET

Tijdens de interviews werd de vraag gesteld of er bepaalde doelgroepen zijn waarvoor ET eerder wel of niet aangewezen is. Geen enkele respondent was van mening dat er bepaalde groepen personen zijn die per definitie zouden moeten worden uitgesloten voor ET. Velen gaven aan dat dit geval per geval bekeken moet worden. Toch werden er wel enkele elementen aangehaald die een succesvol verloop van ET kunnen bemoeilijken of waarbij er extra voorzichtigheid is geboden. Deze elementen kunnen we onderbrengen in drie categorieën: a) specifieke feiten die zich meer of minder lenen tot ET, b) persoonskenmerken die een rol spelen in de haalbaarheid van ET, en c) situationele elementen die een invloed kunnen hebben op het succes van ET.

4.1.2.1 De gepleegde feiten

ET wordt niet beschouwd als ideaal voor mensen die veroordeeld werden voor **criminele activiteiten die zij tijdens een ET van thuis uit verder kunnen zetten**. Zo kunnen mensen die drugsdelicten hebben gepleegd, verder handel blijven drijven van thuis uit. Ook bij zedendelinquenten die minderjarigen benaderden via het Internet of thuis afspraken maakten met minderjarigen, blijft het risico op recidive groot. Hetzelfde met personen die via het Internet mensen oplichten. Er is in deze gevallen geen toezicht op wat de persoon onder ET binnen de muren van zijn woonst doet.

Ook voor personen wiens **feiten gekoppeld zijn aan een zware verslavingsproblematiek**, is een ET vaak niet de meest geschikte oplossing. Ook zij kunnen hun middelengebruik thuis verder zetten. Ook kan er onder ET vaak onvoldoende gewerkt worden aan een verslavingsproblematiek, zeker in het kader van een ET -3 jaar of een ETVH, waarin geen voorwaarden kunnen worden opgelegd. Echter, sommige respondenten zien in dit geval de gevangenis niet als een beter alternatief, aangezien drugs daar evenzeer voorhanden blijkt. In deze gevallen blijkt de bereidheid van de persoon om aan zijn problematiek te werken, een belangrijke factor. ET kan in dat geval een structuur bieden en binnen het kader van een ET +3 jaar kan wel begeleiding en behandeling opgestart worden.

Een ander type feit dat regelmatig vermeld wordt, zijn feiten van **intrafamiliaal geweld (IFG)**. Respondenten zijn van mening dat dit niet zozeer een exclusie criterium moet zijn, maar dat dit wel een extra bezorgdheid is waar voldoende aandacht aan moet worden besteed. ET is op zich sowieso al sterk conflict-aanwakkerend, omdat je niet zomaar naar buiten kan gaan om af te koelen wanneer er spanningen zijn of tijdens geweldssituaties. In de praktijk zal men het wel toestaan dat men op dat moment even de woning verlaat, indien ze onmiddellijk het VCET hiervan verwittigen. Er zijn ook enkele andere elementen waar men rekening mee moet houden bij feiten van IFG. In gevallen dat de persoon onder ET zijn ET zou willen uitzitten bij zijn partner, die eerder het slachtoffer was van het IFG, rijst de vraag in welke mate deze partner daar volledig vrijwillig mee kan instemmen. Volgens sommigen moet er bij feiten van IFG daarom altijd vertrokken worden van een maatschappelijke enquête waarbij expliciet wordt nagegaan hoe de cliënt én diens partner staan tegenover de feiten en

het ET. Sommige respondenten geven ook aan dat zij in hun beslissing in dossiers met feiten van IFG nooit zullen toestaan dat een persoon zijn ET uitvoert in dezelfde woning als zijn partner (of eender ander familielid dat het slachtoffer was van het IFG, bv. kinderen of ouders). Dit is echter niet wettelijk bepaald. Een bijkomende praktische moeilijkheid in dergelijke dossiers is ook dat, wanneer er sprake was of is van een instabiele, conflictueuze relatie, dat de relatie tijdens het ET (tijdelijk) op de klippen kan lopen en de cliënt niet meer in de woning kan blijven wonen. Aangezien een vast verblijfadres een voorwaarde is voor ET, moet dan zeer snel een nieuw verblijfadres gevonden en goedgekeurd worden of moet de persoon opnieuw naar de gevangenis. Dit is zeker bij ETSURB een frustratie van de betrokken professionele actoren, omdat de woonplaats een belangrijke pijler is van het reclasseringsplan. Een alternatieve woonst is dan een nieuw aspect in het reclasseringsplan dat niet gecontroleerd werd, en dan moet er op korte termijn een nieuw maatschappelijk onderzoek uitgevoerd worden.

Veel van de bijzondere elementen in het kader van IFG zijn ook van toepassing bij personen die **zedeneiten** hebben gepleegd, zeker die feiten waar de omgeving slachtoffer van is geweest. Naast het risico op het verder zetten van sommige types zedendelicten van thuis uit, is zeker ook het plots veranderen van verblijfplaats tijdens ET problematisch, zeker in geval van zedeneiten ten aanzien van minderjarigen. Als ze dan bijvoorbeeld bij een nieuwe partner gaan wonen die minderjarige kinderen heeft of een nieuwe partner trekt met minderjarige kinderen bij de persoon onder ET in, dan zijn de betrokken professionele actoren daar niet altijd meteen van op de hoogte. Het risico op recidive blijft in geval van zedeneiten groot.

Om dezelfde reden als hierboven vermeld, is ET vaak ook niet geschikt voor personen die feiten pleegden waarbij een **sterke psychiatrische component** meespeelt. Vaak hebben zij (residentiële) begeleiding en behandeling nodig die niet binnen alle ET-modaliteiten kan voorzien worden. Zelfs in die modaliteiten waar dergelijke voorwaarden wel kunnen worden opgelegd, botst men regelmatig tegen de lange wachttijden en soms weigerachtige houding van gespecialiseerde instellingen.

4.1.2.2 Persoonskenmerken

Er werd door de respondenten vooral veel nadruk gelegd op bepaalde persoonskenmerken die het ET-traject behoorlijk kunnen bemoeilijken. Deze elementen moeten niet beschouwd worden als exclusiecriteria, maar het zijn wel factoren waar rekening mee gehouden zou moeten worden bij de beslissing om ET al dan niet toe te kennen en/of de opvolging van het ET.

Beperkte cognitieve vaardigheden

Voor zwakbegaafden of mensen met beperkte cognitieve vaardigheden kent het ET extra uitdagingen. Bij ET moeten cliënten zelf zorgen dat ze het uurrooster geregeld te krijgen en zich daaraan te houden. Vaak zullen zij het systeem niet goed begrijpen en zullen ze het moeilijk hebben om te vatten wat het nut is van het uurrooster. Ook voor mensen die bijvoorbeeld analfabeet zijn of de klok niet kunnen lezen, kent ET grote uitdagingen. Zo'n uurrooster geeft hen te veel stress. Soms durven deze mensen niet meer naar buiten, gaan uit angst dat ze (ongewild) een overtreding zullen begaan. Soms merken ze ook dat het niet goed loopt, maar durven of kunnen ze de daarop niet anticiperen, waardoor het probleem escaleert en het door de justitieassistent niet meer geredieerd kan worden.

Anderstaligheid

Ook voor mensen die de Nederlandse of Franse taal niet machtig zijn, gelden gelijkaardige moeilijkheden. Vaak zullen zij de uitleg en de documenten onvoldoende begrijpen. Onder ET moet er veel administratief geregeld worden en het is bijzonder complex om alles uitgelegd te krijgen als

iemand de taal niet machtig is, zelfs in aanwezigheid van een tolk. Daarnaast gebeuren veel gesprekken telefonisch, wat ook zeer moeizaam verloopt met een tolk. Het is moeilijker om een goed reclasseringsplan op te stellen of om uitgebreide en/of flexibele uurroosters op te stellen, omdat de communicatiekwaliteit veel beperkter is en ze daarom het proces of het systeem niet goed begrijpen.

Gebrek aan structuur en organisatie

Bij ET komt heel veel administratie kijken. Bepaalde personen ervaren veel moeilijkheden om hun administratieve verplichtingen op te volgen en komen zo regelmatig in de problemen. Ook zijn er personen die mogelijk niet in staat zijn om zich aan te passen aan een dermate gestructureerd leven, waar men het uurrooster strikt moet volgen en hun leven reeds weken vooruit moeten plannen. Een respondent geeft hier als voorbeeld personen die dakloos zijn geweest, en gedurende lange tijd geen structuur hebben gehad. Personen onder ET zullen dus een bepaalde mate van discipline aan de dag moeten kunnen leggen om het eigen leven te organiseren en te structureren.

Multi-, psychische of verslavingsproblematiek

Zoals reeds aangegeven in 4.1.2.1, is ET voor personen met een ernstige psychische, verslavings- of multi-problematiek niet altijd een geschikte maatregel of sanctie. De voornaamste reden hiervoor is dat er tijdens een ET vaak niet de gepaste hulpverlening en behandeling kan worden opgestart. Maar personen met een dergelijke problematiek hebben het vaak ook heel moeilijk om hun uurrooster na te leven en om vooruit te plannen.

Agressieproblematiek

Een ernstige agressieproblematiek, ook wanneer er geen sprake is van IFG, kan worden beschouwd als een tegenindicatie om ET toe te kennen. Zoals eerder vermeld, kan ET sterk conflict-aanwakkerend zijn. In dergelijke gevallen moet steeds nagegaan worden wat het mogelijke risico is voor derden indien er indicaties zijn dat iemand potentieel licht ontvlambaar is, niet in het minste voor de personen die met hem samenwonen.

4.1.2.3 Situationele elementen

Mensen in opname of residentiële setting

Voor mensen die in een residentiële setting verblijven, is ET vaak overbodig. Mensen in opname hebben vaak al een opgelegd kader en worden daarenboven al begeleid. Of, ze hebben net een heel ruim uurrooster nodig om mee te kunnen functioneren binnen de instelling. Vaak zitten geïnterneerden nog veel meer met ups en downs, waardoor ze zich niet gemakkelijk aan het uurrooster kunnen houden (bv. omwille van een acute psychose). Velen kunnen het systeem niet aan en dat is niet bevorderlijk voor hun geestestoestand.

Werkomstandigheden

ET is niet ideaal voor mensen met een zelfstandige activiteit of met een beroep in de bouw of de transportsector. Deze mensen hebben vaak een heel onregelmatig uurrooster. Het probleem is dat de uurroosters voor hen dan heel ruim gemaakt moeten worden, waardoor deze nagenoeg nutteloos worden.

Financiële problemen

Voor iemand die het financieel heel moeilijk heeft, is ET zeer problematisch. ET houdt een aantal deuren gesloten voor deze mensen, ook al nemen ze deel aan de maatschappij. Dit is vooral het geval wat het OCMW betreft, hoewel daar wel wat verbetering in is gekomen. Een groot pijnpunt hierin is

de ET -3j. Iemand onder ET ontvangt zijn werkloosheidsuitkering niet of mag zijn leefloon niet behouden. Zij vallen dan financieel terug op een leefvergoeding die veel lager ligt dan het huidige leefloon. Vaak is het zelfs ontoereikend voor de huishuur. Zeker voor alleenstaanden, die geen partner hebben met een extra inkomen, kan dit tot zware financiële problemen leiden. Deze mensen komen dan echt in de armoede terecht.

Medebewoners

Er zou ook steeds gekeken moeten worden naar de derden bij wie de persoon onder ET zal verblijven. Kinderen, bejaarde ouders, mensen met andere kwetsbaarheden, dat moet in rekening gebracht worden. Iemand met een drugsproblematiek, moet je bijvoorbeeld niet onderbrengen op een adres van iemand die zelf ook een zware middelenverslaving heeft. Mensen gaan ook vaak nogal snel akkoord dat hun partner, kind, ouder of vriend het ET bij hen mag uitzitten, maar beseffen niet altijd ten volle wat dit met zich meebrengt.

Onstabiele of conflictueuze liefdesrelatie

Dit wordt beschouwd als een ernstige risicofactor. Het hangt ook sterk samen met de eerder vermelde agressieproblematiek. Er zijn heel wat instabiele knipperlichtrelaties. Het voornaamste risico is hier escalatie van geweld binnen het gezin, maar ook het stopzetten van de relatie waardoor de cliënt uit de woning wordt gezet en dus op zeer korte termijn een nieuwe woonruimte moet vinden.

Opvang- en begeleidingsmogelijkheden

Het is voor mensen met een specifieke problematiek soms ook zeer moeilijk om opvang of begeleiding te vinden. Vaak wordt doorverwezen naar dezelfde instellingen (bv. Asster, Fides, Sint-Lucia), waardoor er grote wachtlijsten zijn. Veel instellingen staan ook weigerachtig om gedetineerden op te vangen, waardoor ET (of VI) niet mogelijk is en mensen langer dan nodig in de gevangenis moeten blijven.

Vluchtgevaar

Zeker in het kader van voorlopige hechtenis (ETVH), blijft er steeds een risico op ontvluchting of onttrekking aan het ET bestaan. Als mensen hun enkelband uitdoen, dan is meteen ook alle contact verbroken. Dit blijkt volgens de betrokken actoren echter zeer weinig voor te komen. Zij menen dat de constante en strenge monitoring dat gevaar voldoende opvangt. Als een persoon de enkelband verwijderd en vlucht, dan is dat meteen geweten en wordt er onmiddellijk nationaal geseind.

Collusiegevaar

Ook bestaat er een collusiegevaar bij ET in het kader van voorlopige hechtenis, vooral in dossiers van georganiseerde criminaliteit. Zeker wanneer het onderzoek nog lopende is en je nog aan het zoeken bent naar bewijselementen of nog bepaalde personen moet verhoren, is het vaak moeilijk om al over te gaan tot het toekennen van ETVH.

4.1.3 Positieve elementen in de huidige werking bij ET-mandaten

4.1.3.1 *Duidelijke professionalisering van het VCET*

Er wordt opgemerkt vanuit de Justitiehuisen dat er sterk werd geïnvesteerd in het VCET de laatste jaren, waardoor er meer stabiliteit en professionaliteit is in het VCET, en de communicatie tussen het VCET en de justitiehuisen steeds beter verloopt. De introductie van de justitieassistenten bij het VCET wordt als een zeer positief gegeven ervaren (al vinden sommige respondenten het wel verwarrend voor cliënten dat zij ook de naam 'justitieassistent' kregen). Het VCET heeft hiermee een soort

tussenniveau gecreëerd tussen de dienst monitoring en de directie, wat de opvolging van de ET-mandaten sterk verbeterd heeft. In de nabije toekomst zal het team van justitieassistenten binnen het VCET nog verder uitgebreid worden. De justitieassistenten van de Justitiehuisen hebben nu ook een contactpersoon binnen het VCET, waardoor ze gemakkelijker rechtstreeks vragen kunnen stellen aan het VCET. Ook wordt het geapprecieerd dat de dienst monitoring van het VCET meedenkt indien de justitieassistent van het JH problemen signaleert. Ook lijken cliënten tegenwoordig ook makkelijker hun weg te vinden naar het VCET.

4.1.3.2 Het Siset-systeem en andere informatie-uitwisseling tussen actoren

Hoewel een respondent eerder aanhaalde dat het systeem wat log en omslachtig is, geeft een andere respondent aan het lijstje met niet-naleving van het uurrooster waarbij de JA JH moet verifiëren of dat klopt of niet, wel te appreciëren. Dit is beter dan de aparte ET box, waar ze minder geneigd zijn om naar te kijken omdat daar minder van hen wordt verwacht. Ook het systeem met de disciplinaire informatie vindt deze respondent op zich wel goed.

De meeste respondenten zijn over het algemeen ook tevreden met de informatie-uitwisseling tussen de professionele actoren, hoewel er ook hier uiteraard nog werkpunten zijn (zie 4.4). Bij ETSURB wordt aangegeven dat de SURB een schat aan waardevolle informatie ontvangt met de PSD van de gevangenen, en dat er een goede verstandhouding is tussen beide actoren. Ook tussen de justitiehuisen en het VCET verloopt de informatie-uitwisseling vlot. Via het VCET krijgen de justitiehuisen heel veel informatie, meestal over concrete zaken (bv. wanneer iemand een uurrooster niet heeft gevolgd en welke uitleg men daaraan heeft gegeven). Daarnaast geven de onderzoeksrechters aan dat zij het heel goed vinden dat zij bij elke overtreding van een persoon onder ETVH een melding ontvangen van het VCET. Deze meldingen worden meestal toegevoegd aan het dossier van de in verdenking gestelden, wat aan hen een duidelijke boodschap geeft dat ze nauwgezet worden opgevolgd. Echter, de informatie in de melding is soms te beperkt en mist soms bewijskracht om bijvoorbeeld doelbewuste manipulatie te bewijzen, waardoor de onderzoeksrechters hier soms weinig gevolg aan kunnen geven (zie hierover 4.1.4.12). De informatie-uitwisseling met de instellingen verloopt wel moeizamer, gegeven het beroepsgeheim van de therapeuten binnen die instellingen.

4.1.4 Verbeterpunten in de huidige werking bij ET-mandaten

In de interviews werd voornamelijk ingegaan op de elementen waar de actoren in de ET-procedures in het algemeen, en in de werking van het VCET specifiek, momenteel nog tegen aan lopen. Deze werkpunten zijn van allerlei aard, en zijn dus niet alleen toe te schrijven aan de werking van het VCET.

4.1.4.1 Gebrek aan coherentie in het beleid binnen de verschillende strafuitvoeringsrechtbanken

Het beleid dat wordt gevoerd binnen de verschillende SURBs is heel afhankelijk van bij welke SURB men terecht komt en wie daar de voorzitter is. Er zou veel meer coherentie moeten zijn op een hoger niveau, om zo continuïteit te kunnen bewerkstelligen over SURBs heen en doorheen de tijd. Er zou meer transparantie moeten zijn over de criteria waarop voorzitters van de SURBs worden geselecteerd.

4.1.4.2 Onverwachte aanpassingen aan het reclasseringsplan bij ET +3 jaar

De maatschappelijke enquête die wordt uitgevoerd door de justitieassistenten in het kader van ETSURB speelt eigenlijk enkele rollen in de eerste fase, waarin het reclasseringsplan wordt opgesteld, met het oog op de toekenning van de modaliteit. Echter, vaak loopt er toch iets mis tijdens het ET of moet iemand plots verhuizen, en dan heeft de SURB daar eigenlijk weinig informatie over. Reclasseringsplannen worden heel grondig voorbereid en dan worden die in de eerste weken soms

helemaal veranderd, terwijl de nieuwe elementen in het plan niet gecontroleerd werden. Op dat moment is het heel moeilijk om een reclassering te herroepen omdat men bijvoorbeeld een andere job of woonst heeft, en dan wordt de rechtbank voor voldongen feiten gesteld. Een oplossing zou kunnen zijn om de woonst als voorwaarde op te leggen. Dat betekent dan dat de woonst niet mag gewijzigd worden zonder toestemming van de rechtbank, en dat er dus eerst een verzoekschrift moet worden ingediend en een nieuwe maatschappelijke enquête moet worden uitgevoerd. Zeker wanneer de persoon onder ET bijvoorbeeld zedenfeiten heeft gepleegd ten aanzien van minderjarigen, kan dit helpen om te voorkomen dat zij plots gaan inwonen bij een nieuwe partner met minderjarige kinderen zonder dat men hier voldoende zicht op heeft. Bij uitbreiding zou ook de samenstelling van de bewoners in een woonst als voorwaarde kunnen worden opgenomen, om ook bescherming te kunnen bieden in geval van zedenfeiten dat er bijvoorbeeld niet zomaar een nieuwe partner met minderjarige kinderen bij de justitiabele kan gaan inwonen. Deze voorwaarde zou dan wel op regelmatige basis moeten worden gecontroleerd.

4.1.4.3 Beperkt gezamenlijk beleid over ET actoren heen

Strafuitvoering is een ketenverhaal en je kan nooit één schakel uit de keten halen en alleen die schakel beoordelen. Alles moet in rekening worden gebracht. Eén van de zwaktes binnen het strafuitvoeringsbeleid is dat het geheel nooit op een ordentelijke manier wordt samengebracht. Samenwerken en samen beleid voeren, gebeurt te weinig. Capaciteitsissues en schaarste van middelen zullen er altijd zijn, en net daarom is het belangrijk om met elkaar te spreken en tot een gezamenlijk beleid te komen. Actoren van justitie, iedereen op niveau van vervolging, berechting en uitvoering, zou veel meer structureel en operationeel afspraken moeten maken rond capaciteitsbeheer.

4.1.4.4 Overbevolking in de gevangenissen

De overbevolking in de gevangenissen zorgt voor veel frustraties bij professionals die betrokken zijn bij ET, vooral bij ET – 3 jaar. Enerzijds wordt er een mogelijk verschil in kansenbeleid opgemerkt, waarbij gevangenisdirecties veel meer kansen lijken te geven alvorens het ET van justitiabelen te herroepen, om te vermijden dat ze de justitiabele opnieuw moeten intekenen in de gevangenis. Daarnaast hebben sommige respondenten ook de indruk dat dit een soort gevoel van ‘straffeloosheid’ teweegbrengt bij personen die onder ET gesteld moeten worden. Vanuit het VCET wordt opgemerkt dat personen die aangesloten moeten worden in het kader van een thuisdetentie of een ET – 3 jaar regelmatig niet aanwezig zijn op het moment van de aansluiting, omdat daar eigenlijk weinig gevolgen aan verbonden zijn voor de justitiabele. Die persoon wordt dan geseind, door de politie geïntercepteerd en terug naar de gevangenis gebracht. Vaak wordt die persoon daar gewoon terug naar huis gestuurd in strafonderbreking en krijgt hij een nieuwe aansluitingsdatum. Men heeft het gevoel dat sommige personen hier misbruik van maken om zo hun ET uit te stellen tot een moment dat ‘beter past’ voor hen. Het gebeurt in dit soort dossiers niet zo vaak, volgens deze respondenten, dat de justitiabele toch terug de gevangenis in moet. Nochtans vergen niet-succesvolle aansluitingen veel middelen en mankracht van het VCET en de politiediensten, wat soms tot frustraties kan leiden. Uiteraard is er ook veel begrip voor de moeilijke situatie waarin de gevangenissen zich bevinden en verstaat men ook wel dat het voor de gevangenissen vaak gewoon niet mogelijk is om al deze personen opnieuw binnen te nemen. In dat opzicht kijkt men voorzichtig positief naar de komst van (extra) detentiehuisen, die mogelijk een deel van dit probleem zouden kunnen opvangen, al zal dit vooral afhangen van de invulling die de FOD Justitie aan deze detentiehuisen zal geven.

4.1.4.5 Achterstand op gebied van digitalisering en automatisering

Een sterkere mate van digitalisering en automatisering zou verder kunnen bijdragen aan een beter capaciteitsbeheer. Er zijn reeds veel stappen gezet met het geïntegreerd justitieel systeem en met I+ Belgium, waardoor die werking al veel meer op elkaar is afgestemd. Maar vooral binnen de reclassering is nog veel ruimte om meer gebruik te maken van digitalisering en automatisering. Dit kan worden aangewend om sneller en efficiënter tot verslaggeving te komen, bijvoorbeeld. Maar de basis is momenteel nog niet voldoende. Er bestaat een resem databanken naast elkaar, zoals SIDIS, Siset, I+ Belgium, GEJO) en die databanken communiceren veel te weinig met elkaar. In eenzelfde dossier moet bijgevolg vaak een enorme administratie gebeuren. Er is ook nog onvoldoende uitwisseling tussen Siset en SIPAR. Digitalisering en automatisering is altijd een tool van gemeenschappelijk gedragen beleid. Met het systeem GEJO zie je ook dat dit faciliterend werkt: je zet actoren samen en je maakt samen afspraken. Beleid en digitalisering hangen sterk samen: het is de zoektocht naar hoe je de schaarse middelen zo efficiënt mogelijk inzet.

4.1.4.6 Onduidelijke taakinvulling VCET

Het is voor sommige respondenten, voornamelijk bij de justitieassistenten van de justitiehuisen, nog niet altijd helemaal duidelijk wie de leiding neemt binnen het VCET: het ene directielid neemt deze beslissing, het andere directielid neemt die beslissing. Ook bij de dienst monitoring is het soms onduidelijk welke beslissingsmacht zij hebben. Als een persoon onder ET in overtreding gaat, zal de ene medewerker van de monitoring dat laten openstaan en vragen aan het JH om dat te verifiëren, terwijl een andere agent meteen een automatische herberekening zal opzetten. Een andere respondent ervaart de JA VCETs soms ook als te strikt, met te weinig oog voor de context. Ook wordt informatie binnen het VCET niet altijd doorgegeven tijdens een shift wissel, wat verwarrend is voor de cliënten. Vanuit het VCET wordt aangegeven dat het kader van justitieassistenten steeds verder uitbreidt en dat zij in de toekomst daarvoor graag een teamverantwoordelijke willen aanstellen om de gebruikte methodologie door de justitieassistenten verder aan te scherpen.

4.1.4.7 Beperkte mogelijkheden om ET te koppelen aan voorwaarden of een behandeling

Bij mandaten van ET – 3 jaar en ETVH is het niet mogelijk om individuele voorwaarden (bv. een contactverbod) of een behandeling of begeleiding in het kader van een specifieke problematiek op te leggen. Dit wordt als een ernstig gemis ervaren, zeker bij de onderzoeksrechters in het kader van ETVH. Vaak zijn de personen aan wie zij ETVH verlenen, mensen die voor de eerste keer in contact komen met justitie. Voor deze personen is het enorm zinvol om hen buiten de gevangenis te houden en het ET te benutten als een mogelijkheid om de rehabilitatie reeds op te starten, om zo toekomstige recidive te kunnen voorkomen. Zij kaarten niet alleen het feit aan dat er geen voorwaarden gekoppeld kunnen worden aan het ETVH, maar ook dat de vrijheid bij deze personen zo beperkt worden dat zij ook niet in staat zijn om zich administratief op orde te stellen (bv. zij kunnen geen afspraak maken bij de VDAB, het OCMW, de gemeente, of andere instanties), terwijl dit hen net kan helpen om uit de marginaliteit en de criminaliteit te geraken.

Bij ET – 3 jaar en thuisdetentie wordt dit ook wel ervaren als een gemis, maar in mindere mate. Toch zou het ook hier goed zijn, moesten bijvoorbeeld mensen met een verslavings- of psychische problematiek reeds een behandeling opgelegd kunnen krijgen. Men spreekt in het kader van ET -3 jaar ook regelmatig van een 'naakt ET', omdat deze personen ook niet opgevolgd worden door een justitieassistent van het JH. Echter, met de komst van de justitieassistenten bij het VCET is dit wel veranderd. Nu volgen deze justitieassistenten bij het VCET de dossiers waarbij bepaalde problemen en problematieken worden opgemerkt, zeer kort op. Zo hebben ze bijvoorbeeld wekelijkse telefonische contactmomenten met deze justitiabelen, trachten ze hen in contact te brengen met

hulpverleningsinstanties, en wordt bijvoorbeeld soms de wijkagent gevraagd om even langs te gaan om de thuissituatie in te schatten.

Maar zelfs in ET-modaliteiten waar wel voorwaarden of een behandelingstraject kunnen worden opgelegd (bv. ETSURB), loopt dit vaak moeizaam. Opvang is een groot probleem. Vaak wordt doorverwezen naar dezelfde instellingen, maar veel instellingen tonen weinig animo om gedetineerden op te vangen. Daardoor is ET of VI niet mogelijk en blijven mensen langer dan nodig in de gevangenis.

4.1.4.8 Moeilijkheden in contactname van justitiabelen met het VCET

De informatiedeling over de niet-naleving van uurroosters verloopt momenteel via automatische e-mails, wat niet altijd even duidelijk is. Ook zijn de documenten soms moeilijk leesbaar en gebruiksonvriendelijk. Momenteel is wel een project rond een nieuw e-portaal lopende, waar men ook sterk wil inzetten op het faciliteren van de communicatie en informatiedeling.

Ook werd opgemerkt dat justitiabelen (en professionele actoren) wel altijd kunnen bellen naar de dienst monitoring, maar dat zij telefonisch niet altijd even vlot bereikbaar zijn. In dit verband wordt ook het betalend nummer van de dienst monitoring als heikel punt geïdentificeerd. Dit is niet altijd evident voor cliënten die vaak al weinig financiële middelen hebben, zeker omdat van hen ook wordt verwacht dat zij het VCET verwittigen als ze afwijken van het uurrooster.

4.1.4.9 Infloxx 17bis

Het moment dat een 17bis ingediend wordt, als iemand meer dan 4u te laat is, dan wordt van de justitieassistent verwacht dat zij tussenkomen op basis van zeer beperkte informatie. Vaak worden maar enkele woorden geschreven in Siset (bv. opgebeld maar niet opgenomen), en dat wordt toch als te beperkt ervaren. Ook het OM heeft dan altijd bijkomende informatie nodig die moet worden opgevraagd bij het VCET en dan moet het meldingsverslag opgevraagd worden. Het is cruciaal dat het VCET dit kort opvolgt en proactief communiceert naar het OM. De informatie moet altijd up-to-date zijn.

4.1.4.10 Te lage leefvergoeding voor personen onder ET

Voor mensen die vallen onder ET +3j speelt dit misschien wat minder een rol (omdat daar vaak meer ingezet wordt op tewerkstelling en voorbereiding), maar de groep ET -3j is hierin een heel kwetsbare groep. Iemand onder ET ontvangt zijn werkloosheidsuitkering niet of mag zijn leefloon niet behouden, en vallen dan terug op een zeer beperkte leefvergoeding (€97 per week voor iemand die samenwoont, €100-140 per week voor een alleenstaande). Dat gaat niet mee met de indexering of met het leefloon. Met dergelijke bedragen kan je nauwelijks huur of een vergoeding van het daklozen centrum betalen, en komt men terecht in financiële problemen. De vraag wordt gesteld of het niet beter zou zijn moesten zij hun werkloosheidsuitkering of leefloon kunnen behouden.

4.1.4.11 Twee procedures bij intentionele degradatie of onttrekking in het kader van ETVH

Door de onderzoeksrechters wordt er gewezen op een onduidelijkheid die gecreëerd werd door de wetgever in de procedure die moet toegepast worden wanneer er (mogelijk) sprake is van sabotage van de apparatuur tijdens een ET of een vermoeden tot ontvluchting. In deze gevallen zal het VCET een verzoek tot seining doen. Er zijn echter twee verschillende pistes die daarna gevolgd kunnen worden. Artikel 24bis, paragraaf 1, van de Wet op de Voorlopige hechtenis staat de onderzoeksrechter toe om in elke stand van het geding ambtshalve of op vordering van de procureur des Konings te beslissen om een bevel tot aanhouding die uitgevoerd werd onder hechtenis onder ET, ten uitvoer te leggen in de gevangenis. Via deze piste kan de onderzoeksrechter dus de modaliteit ETVH intrekken.

Daarnaast vermeldt artikel 24bis, paragraaf 4, echter ook een andere piste, namelijk dat de persoon onder ET op bevel van de procureur des Konings terug in de gevangenis worden geplaatst, waarna de onderzoeksrechter een procedure dient in te voeren waarin hij binnen de vijf werkdagen een uitspraak moet doen over het al dan niet herroepen van het ETVH. Dit zorgt soms voor onduidelijkheid, niet alleen bij de onderzoeksrechters, maar ook bij het VCET, wie in deze gevallen het initiatief zal of moet nemen. Soms kijken het openbaar ministerie en de onderzoeksrechter dan naar elkaar, of starten ze gelijklopend een verschillende procedure op zonder daarvan op de hoogte te zijn. In veel arrondissementen werd intern wel afgesproken welke procedure men zal volgen, maar dit is mogelijk verschillend binnen de gerechtelijke arrondissementen onderling en ook het VCET is hiervan niet op de hoogte. De onderzoeksrechters geven hier meteen ook aan dat het VCET best sowieso ook steeds de onderzoeksrechter op de hoogte brengt.

4.1.4.12 Beperkte bewijswaarde van het beknopt rapport van het VCET bij vermoedelijke intentionele degradatie van het materiaal

Gekoppeld aan het voorgaande punt, zijn de onderzoeksrechters ook van mening dat het rapport dat zij ontvangen van het VCET indien er volgens het VCET sprake is van doelbewuste manipulatie of sabotage van het materiaal een te beperkte bewijswaarde heeft. Vaak bevat dit rapport enkel de vaststelling van de techniekers die ter plaatse gaan, maar wordt er geen fotomateriaal toegevoegd of een duidelijke omschrijving van de sabotage gegeven. Onderzoeksrechters zijn geen technici en hebben het soms moeilijk om op basis van de beperkte informatie die zij krijgen, in te schatten wat de omvang is van de manipulatie en wat de waarschijnlijkheid is dat dit het gevolg is van doelbewuste sabotage (en bijvoorbeeld niet van een technische interferentie of malfunctie). De sabotage moet met voldoende zekerheid bewezen geacht kunnen worden en onderbouwd worden met bewijsstukken. Helaas is dit volgens een geïnterviewde niet steeds het geval, wat maakt dat men dergelijke procedures opstart om dan soms vast te moeten stellen dat men de sabotage onvoldoende kan bewijzen.

4.2 Resultaten interviews met personen onder ET

Uit de interviews met de (voormalige) personen onder ET konden enkele thema's worden onderscheiden die regelmatig aangehaald werden door de personen onder ET. Hierbij is het belangrijk te benadrukken dat hieronder de subjectieve beleving wordt weergegeven van enkele justitiabelen, maar dat dit niet noodzakelijk overeen komt met de objectieve waarheid.

Aansluiting

Bij enkele justitiabelen ging de aansluiting heel moeizaam. Sommigen gaven aan heel lang te hebben moeten wachten op de aansluitingsdag. Het zou beter zijn moest aan de justitiabele een tijdslot worden gecommuniceerd. Eén persoon was bijvoorbeeld in de namiddag 5 minuten naar de winkel geweest voor sigaretten toen de techniekers hem belden dat ze bij zijn huis waren. Ze gingen nog vijf minuten wachten, maar waren een minuut later toch al weg. Daardoor moest hij terug naar de gevangenis. Een andere had geen deurbel en had een briefje gehangen dat ze langs de achterdeur moesten komen, maar werd toch geseind. Nog een andere justitiabele was dakloos op het moment van aansluiting en moest dan 5 dagen opnieuw naar de gevangenis. Nog een andere justitiabele gaf aan dat de techniekers zijn huis niet konden vinden omdat de GPS het adres niet correct aangaf, waardoor hij zich opnieuw in de gevangenis moest aanmelden om een nieuwe afspraak te maken. Een andere respondent moest die dag naar het ziekenhuis voor een onderzoek en dan hebben de techniekers daar wel rekening mee gehouden en zijn ze pas na de afspraak gekomen.

Aanmelding gevangenis

Velen hekelden de lange wachttijden in de gevangenis voor het aanvragen van een (nieuwe) afspraak tot aansluiting. Sommigen spreken van een wachttijd van 4u, anderen zaten bijna heel de dag te wachten. Ze hadden hierover op voorhand ook geen informatie gekregen van de gevangenis, dus hadden die lange wachttijd niet geanticipeerd (wat zorgde voor problemen inzake eten en drinken, en medicatie die ze niet bij hadden).

Flexibiliteit qua uren

Er is veel frustratie dat er zeer rigide wordt omgesprongen met de uurroosters en dat de 'bewijslast' om bepaalde uren toegekend te krijgen (bv. voor het werk) zeer hoog ligt. Sommigen vonden het heel moeilijk om werk-gerelateerde zaken te regelen (bv. als zelfstandige) of om praktische zaken te regelen met betrekking tot het ophalen van kinderen op school (bv. in het kader van een co-ouderschap). Eén respondent geeft aan dat hij liever een langere periode een enkelband zou dragen in ruil voor iets meer flexibiliteit om bijvoorbeeld zijn kinderen te kunnen ophalen van school. Een andere respondent heeft een verlenging gekregen van 18-21 dagen omdat hij niet op tijd terug thuis was van de begrafenis van zijn vader. Een andere werkte in de bouw en kreeg een verlenging van zijn ET omdat hij soms niet tijdig terug kon zijn van een werf. Als hij in de file stond, moest hij daar foto's van nemen en de doorsturen. Hij vond dat een beetje 'machtsmisbruik' aan het VCET.

Contact met VCET

Sommigen gaven aan heel weinig contact gehad te hebben met het VCET, omdat ze liever zelf hun plan trokken ("een schone deal: ieder doet zijn ding"). Een andere persoon had enkele keren contact gehad, maar was daar mee gestopt, omdat ze altijd hetzelfde zeiden ("dat er niets aan gedaan kon worden, dat dat de uitspraak was"). Een andere justitiabele vindt dat ze zich verstopten achter 'de regels' en dat er eigenlijk niet naar hem geluisterd werd of rekening gehouden werd met zijn situatie. Een andere persoon vond het vervelend dat ze mailde naar het VCET dat ze bijvoorbeeld iets later thuis zou zijn, maar dan toch door hen werd opgebeld omdat haar communicatie intern niet was doorgegeven. Op zich vonden de meesten wel dat ze bij het VCET meestal wel heel vriendelijk waren. Eén iemand gaf aan dat de communicatie door de taalbarrière moeizaam verliep.

Documentatie doorgeven

ET vergt veel administratie van de justitiabele. Hierbij wordt soms te weinig rekening gehouden met de leefomstandigheden van de justitiabele. Zo kon één respondent zijn papieren niet tijdig opsturen per post, omwille van zijn invaliditeit, waarop hij prompt werd geseind. Ook heeft hij thuis geen internet en moest hij dus naar buiten om zijn bijlage 5 te kunnen doorsturen. Deze respondent gaf ook aan dat het VCET een enorme bewijslast vergt. Zo was het bewijs van een lening en een attest van de bankdirecteur volgens hem voor het VCET niet voldoende om zijn start als zelfstandige aan te tonen. Een andere respondent werkte met interim contracten en wist niet dat hij elke week opnieuw zijn contract moest doorsturen, maar hij heeft hiervoor wel enkel een waarschuwing gekregen.

Contact met justitieassistent

In de interviews staat weinig over eventuele contact(en) met justitieassistenten. Slechts één persoon meldt expliciet dat hij zijn justitieassistent éénmaal heeft gesproken. Twee andere vermelden expliciet dat zij nooit contact hebben gehad met hun justitieassistent.

Verderzetten drugsverslaving

Twee personen gaven aan te kampen met een verslaving, die ze gewoon verder konden zetten tijdens het ET. Eén persoon kreeg hierdoor initieel als voorwaarde een regelmatige urinecontrole, maar die

voorwaarde werd niet verlengd. Hij ziet zijn enkelband als een gunst: als hij zich houdt aan de voorwaarden, dan kan hij thuis gewoon zijn druggebruik verder zetten (hij werkt ook niet). De andere drugsverslaafde justitiabele was ook dakloos. Zijn ET kon hij bij vrienden uitzitten, maar hij was door niemand geholpen bij het vinden van een woning. Tijdens zijn ET heeft hij met behulp van Kans wel een eigen woning kunnen vinden.

4.3 Resultaten focusgroep met leden van de stuurgroep

De focusgroep was gestructureerd rond vier thema's die hieronder uitgebreid aan bod komen. Deze thema's betreffen de vraag rond eventuele criteria voor de toekenning van ET, de ervaringen met het huidige kansenbeleid inzake ET, de specifieke aanpak van intentionele degradatie van het materiaal en vermoedens van ontvluchting, en de mogelijke verbetering van de communicatie en informatie-uitwisseling.

4.3.1 Criteria voor de toekenning van ET

Eén van de kernthema's betrof de vraag of ET wel geschikt is voor iedereen, en of de criteria voor de toekenning van ET mogelijk verder moeten worden aangescherpt. De deelnemers aan de focusgroep waren echter unaniem van mening dat ET niet per definitie zou mogen worden uitgesloten voor bepaalde doelgroepen. Meermaals wordt aangehaald dat de beslissing om ET toe te kennen, of eerder welke andere straf of maatregel, 'à la tête du client' moet gebeuren. *"Eigenlijk moeten al onze beslissingen tailormade zijn. Dat is geen bandwerk. Je hebt de feiten en achter de feiten heb je de persoon"* (OR). Ze zullen zelf beslissen welke maatregel hen het meest geschikt lijkt voor de persoon die zij voor hun hebben. Dit neemt echter niet weg dat zij momenteel niet altijd een goed zicht hebben op die persoon achter de feiten. Vooral in het kader van ETVH moet men vaak werken met zeer beperkte informatie over de verdachte, maar ook bij andere ET-modaliteiten ontbreekt soms belangrijke informatie. Centraal in de discussie over de toekenning van de ET, maar overkoepelend ook bij alle andere kernthema's, is de duidelijke nood aan meer, betere, up-to-date informatie en informatie-uitwisseling (zie hierover 4.3.4).

Echte exclusiecriteria zouden er volgens de professionele actoren dus niet mogen zijn, er moet steeds naar het totaalplaatje gekeken worden. Toch houdt men wel met bepaalde criteria rekening in de beslissing om ET toe te kennen, zonder dat deze per definitie bepaalde groepen volledig uitsluit.

Ten eerste zijn er bepaalde **externe criteria** die een ET kunnen verhinderen of sterk bemoeilijken. Bijvoorbeeld, er zijn heel wat **residentiële settingen die het volgen van ET niet toelaten**, waardoor ET voor sommige personen, die nood hebben aan residentiële begeleiding, niet mogelijk is. Daarnaast kunnen verdachten of justitiabelen die **geen Belgisch verblijfsadres** hebben, kunnen niet starten met een ET. Ook als de persoon een verblijfsadres heeft, is het belangrijk dat de **medebewoners op dat adres ook akkoord zijn** dat die persoon het ET bij hen uitzit. Het KI vraagt daarom bijvoorbeeld dat advocaten stukken neerleggen waaruit blijkt dat alle meerderjarige medebewoners toestemmen in een ET, ook al is dit geen wettelijke verplichting. Want indien zij dit niet doen, zeker in het kader van ETVH, zou dit kunnen leiden tot gevaarlijke situaties: dan is het goed mogelijk dat men daar staat aan de woning om die persoon aan te sluiten onder ETVH en dat een andere medebewoner laat weten dat toch niet te willen. Dan wordt die persoon gemeld dat hij zich terug bij de gevangenis moet aanbieden, en dan kan het soms wel een tijdje duren voordat die persoon effectief terug in de gevangenis zit. *"En dan heb je een verdachte die weet dat hij de gevangenis in moet, maar nu los is. En die doet uiteraard geen gekke dingen, biedt zich af en toe aan bij de gevangenis op een uur dat de griffie gesloten is en waarbij de gevangenis laat weten dat hij nu niet ingecheckt kan worden en morgen moet terugkomen."* (OR). Ook de gevangenis zal hier deels rekening mee houden in hun beslissing. Als de gedetineerde

een eigen officieel adres heeft, dan doen ze dat niet. Maar wel als de gedetineerde zijn ET bij een vriend of familielid wil uitzetten. In dat geval zal de PSD van de gevangenis wel eerst contact opnemen met die personen. Wat betreft de groep van gedetineerden onder ET, doet het VCET ook twee vaststellingen wat betreft hun verblijfsadres. Een eerste vaststelling is dat sommige justitiabelen toch aan de controle op het verblijfsadres weten te ontsnappen, want het gebeurt dat zij een referentieadres opgeven van het OCMW. Gelukkig kent het VCET deze adressen ondertussen heel goed en kunnen zij dit meteen detecteren. Een tweede vaststelling is dat deze populatie gedetineerden onder ET zeer veel verhuist: ze hebben een adres opgegeven in de gevangenis, en nog voor ze starten willen ze alweer verhuizen. Het VCET steekt hier heel veel tijd in: *“Ja, wij steken daar toch ontzettend veel tijd in om ook officiële documenten te vragen. Waar ga je naar toe? Heb je een huurovereenkomst? Heb je meerderjarige huisgenoten? We zoeken dat adres op om te zien wie er nog op dat adres woont. En ook heel belangrijk, zeker in het kader van IFG-dossiers moeten we ons altijd bewust zijn van: deze persoon heeft een ander adres opgegeven in de gevangenis, en wil nu plotseling nog verhuizen. Dat is vreemd, welke feiten heeft hij gepleegd en waar gaat die persoon dan nu naartoe?”* (VCET).

Ten tweede dienen ook altijd de **wettelijke criteria** in acht genomen te worden. Die zijn niet hetzelfde voor elk type ET. Bij een ETVH zal men bijvoorbeeld wettelijk moeten rekening houden met het vluchtgevaar, de SURB moet dit voor een ETSURB echter niet. Wat dat risico op ontvluchting, en daarnaast ook collusie, betreft: dat is dus zeer prevalent in de modaliteit ETVH. Dat risico kan je nooit volledig uitsluiten met een modaliteit zoals ET: *““We hebben van dag één gezegd dat we ETVH niet als volwaardig alternatief voor de voorlopige hechtenis beschouwen. Want als je uw enkelband wil doorknippen, dan ben je weg en dan moeten we je gaan opsporen. (...) Recidivegevaar opvangen kan je ook niet echt doen. En collusiegevaar, daar moet ik al helemaal geen tekening bij maken”²⁸. (...) ETVH is niet hetzelfde als een voorlopige hechtenis. Het is een tool, waarvan we weten wat de beperkingen en de mogelijkheden zijn. Maar als onderzoeksrechter heb je gewoon al niet veel tools in je ‘bakje’: het is vrijlaten, vrijheid onder voorwaarden, ET of aanhouden”* (OR).

Ten derde zijn er ook enkele **situaties die het ET risicovoller maken**, en waar vaak rekening mee gehouden wordt in de beslissing om ET toe te kennen. Hierbij worden twee belangrijke aspecten aangehaald. Vooreerst is voorzichtigheid steeds aangewezen in situaties waarbij de **criminele activiteit onder ET kan verdergezet worden in de thuiscontext**. Hierbij denkt men aan iemand die drugs dealt en zijn handeltje van thuis verder kan zetten, of iemand die veroordeeld werd voor intrafamiliaal geweld die thuis opnieuw geweld kan gebruiken ten aanzien van gezinsleden. Daarnaast lijkt het **hebben van ernstige impulscontrolestoornissen** het risico op recidive ook sterk te vergroten. Dit is zeker het geval in het kader van ETVH, waar geen mogelijkheid is tot het opleggen van begeleiding of behandeling voor die problematiek: *“Omdat wij maar heel beperkt bijkomende voorwaarden kunnen koppelen aan een ET, dus je kan dat niet koppelen aan een bijkomende voorwaarde om zich bijvoorbeeld psychiatrisch of psychologisch te begeleiden. Dus als er zeer ernstige indicaties zijn dat iemand een enorme impulscontroleproblematiek heeft en je die dan in een thuissituatie plaatst of bij zijn ouders, dan gaat de druk die deze mensen ervaren sowieso verhogen en het risico op die impulsdoorbraken is dan natuurlijk veel groter”* (KI). Opnieuw wordt er benadrukt dat dit niet betekent dat iedereen die dergelijke feiten heeft gepleegd of dit soort problematiek heeft, per

²⁸ Toch kan het volgens de onderzoeksrechter in de focusgroep net ook goed zijn om sommigen ETVH op te leggen in plaats van een voorlopige hechtenis: *“(…) Ook bij drugsdealers heb je mannen waarvan je ziet dat die dat wel gaan snappen. En eigenlijk komt dat vaak goed uit, want ik ga deze naar gevangenis X sturen, de andere naar gevangenis Y, om collusiegevaar te voorkomen (...). En die derde ga ik ET geven, want die heeft toch getuigd van een aantal inzichten en is meegaand geweest in het onderzoek”* (OR).

definitie moet geweerd worden voor ET, maar dat voorzichtigheid in deze situaties wel geboden is. En dat doen de actoren wel, ook al is dit niet altijd wettelijk verplicht. Zo zal de voorzitter van de KI nooit een ETVH toestaan in de gezinswoning in die specifieke situaties, ook al is dit geen wettelijke vereiste.

De deelnemers zijn dus geen voorstanders van het inperken van de doelgroep voor ET, maar wel om andere oplossingen te zoeken voor bepaalde doelgroepen die mogelijk meer ondersteuning of opvolging nodig hebben. *“Iedereen die wij op één of andere manier terug buiten de gevangenis kunnen brengen, die gaan we buiten de gevangenis brengen. En als we dan spreken over de risico’s in beeld brengen, graag. Maar kunnen we daar dan randvoorwaarden tegenover stellen om die risico’s in te perken onder ET, of mits een andere begeleiding, buiten de gevangensmuren? Want om die terug de gevangenis in te sturen...”* (DG EPI).

Wat betreft de toekenning van ET, werden in de focusgroep ook enkele concrete suggesties ter verbetering besproken:

1. In het kader van **ETVH** zou een **risicotaxatie-instrument** om het risico op ontvluchting en recidive in te schatten een grote meerwaarde hebben. Daar waar de SURB verder kan bouwen op de grondige risico-inschatting van de PSD van de gevangenis, hebben onderzoeksrechters, Raadkamers en Kamers van Inbeschuldigingstelling zo’n tool nog niet en hebben zij ook veel minder andere informatie ter beschikking om dat risico op een stevig onderbouwde manier in te schatten. Een tool waarmee zij, op basis van de beperkte informatie en hun gesprek met de verdachte, toch op een wetenschappelijk onderbouwde manier een dergelijk risico-inschatting kunnen maken, zou hen kunnen helpen in het bepalen of ETVH al dan niet is aangewezen in een individueel dossier.
2. Ook in het kader van ETVH is men vragende partij om een **ETVH mét modaliteiten** te kunnen opleggen, zodat personen onder ET wel naar een psychiater of in therapie kunnen gaan. Momenteel zijn de voorwaarden binnen ETVH zeer strikt en mag een persoon slechts om enkele wettelijk bepaalde redenen het huis verlaten. Een persoon onder ETVH toelaten om het huis te verlaten voor het volgen van een hulpverleningstraject, is momenteel niet mogelijk. Hiervoor is dus een wetswijziging nodig.
3. Voor alle ET-modaliteiten is het van groot belang dat men kan beschikken over voldoende informatie, die volledig en up-to-date is. Een bron van informatie dat bijvoorbeeld meestal ter beschikking is van de actoren bij het beslissen over ET, is het federaal strafregister van de persoon voor hen. Echter, dit strafregister schiet momenteel te kort. Het is vaak niet up-to-date en er ontbreekt belangrijke informatie over de eerdere toekenning en het verloop van bepaalde maatregelen die onder de bevoegdheid van de Vlaamse overheid vallen (bv. werkstraffen, ET, VOV). Er wordt voorgesteld om na te gaan in welke mate het juridisch-technisch mogelijk zou zijn om, naast het federaal strafregister, ook een soort **Vlaams strafregister** te ontwikkelen, waar professionele actoren een actueel overzicht zouden kunnen krijgen van alle maatregelen die de persoon reeds toegekend werden, welke voorwaarden hieraan gekoppeld waren, en of deze maatregel succesvol is voltooid of niet (zie ook 4.3.4).

4.3.2 Het kansenbeleid tijdens ET

Over het algemeen zijn de deelnemers in de focusgroep van mening dat Justitie zeer veel kansengeeft aan justitiabelen. Dit geldt niet alleen voor de kansen die gegeven worden binnen ET, maar bij alle straffen en maatregelen. Dit kan leiden tot een soort gevoel van straffeloosheid bij justitiabelen. Deels heeft dit te maken met de niet-uitvoering van gevangenisstraffen, waarbij justitiabelen soms al meerdere malen veroordeeld zijn geweest tot een gevangenisstraf, maar vaak nog geen dag effectief in de gevangenis hebben verbleven. Zoiets kan indirect ook zijn weerslag hebben op andere

maatregelen, zoals ET of een werkstraf, waarbij men het gevoel kan krijgen dat er ook daar niet echt gevolg zal gegeven worden aan het niet-naleven van de voorwaarden. *“Ze nemen wat Justitie doet ook niet altijd serieus en schrikken dan ook als ze na zoveel straffen, of als ze door een onderzoeksrechter in voorlopige hechtenis, wel direct een straf moeten uitvoeren. Maar ook met enkelbanden kan dat het geval zijn. Want ze knippen dat door, en wat is het gevolg daarvan eigenlijk?”* (SURB).

Op zich vindt men het niet een dermate groot probleem dat personen binnen een ET-modaliteit best wat kansen krijgen. Ook hier komt naar voor dat men steeds individueel wilt beoordelen, *à la tête du client*, welke overtreding dient te leiden tot welk gevolg, en daarbij rekening wil houden met de totaliteit van omstandigheden. Tijdens de focusgroep valt echter wel op dat de verschillende professionele actoren soms een ander idee hebben van wat een overtreding is en wat daarmee gedaan moet worden. Vanuit het VCET stelt men zich regelmatig de vraag wat de andere actoren doen met al hun meldingen en verzoeken tot seining, en groeit er soms wel wat frustratie als ze moeten vaststellen dat er eigenlijk weinig reactie of gevolg aan gegeven wordt. Anderzijds wordt duidelijk dat het deels ook te maken heeft met andere factoren, die als gevolg hebben dat er niet altijd een gevolg kan gegeven worden aan dergelijke vaststellingen en meldingen van het VCET.

Een belangrijk discussiepunt tijdens de focusgroep was de vraag: *“wanneer is er een overtreding?”*. Wat het VCET meldt als een overtreding, is dit misschien niet altijd voor de andere professionele actoren. Of althans, het is misschien niet altijd een overtreding waar per se gevolg aan gegeven moet worden. In het kader van **ETVH** wordt er bijvoorbeeld zeer nauw opgevolgd door het VCET, met behulp van een GPS-systeem (een ander systeem dan wat er gebruikt wordt bij de overige ET-modaliteiten). Zelfs bij een zeer korte technische non-detectie van een persoon onder ETVH, zal het VCET dit per mail melden aan de onderzoeksrechter. De informatie die de onderzoeksrechter hierrond van het VCET ontvangt, wordt echter soms als te summier en beknopt ervaren. Dit leidt tot twee moeilijkheden.

Ten eerste kent ETVH een heel strikt regime, waarbij men enkel voor bepaalde wettelijke uitzonderingen het huis mag verlaten. Soms zijn er echter situaties waarin men **een gesignaleerde overtreding van het VCET niet echt beschouwt als een overtreding**. Een voorbeeld dat hierbij wordt aangehaald is wanneer personen onder ETVH naar de Raadkamer moeten gaan en daar te horen krijgen dat ze terug naar de gevangenis moeten. Dit kan echter niet altijd meteen, soms heeft de gevangenis wat tijd nodig om de komst van deze persoon voor te bereiden. Dan gebeurt het dat die persoon onder ET nog even gaat wandelen of snel iets gaat eten vooraleer ze naar de gevangenis gaan, hoewel ze onder ETVH eigenlijk strikt genomen meteen terug naar huis zouden moeten. *“Als het VCET dat ziet als een inbreuk, dan denken zij vast van mij: waarom doet die onderzoeksrechter daar nu niets mee, met die inbreuk. Ja, die heeft een hamburger gegeten. Als we die allemaal terug naar de gevangenis moeten sturen, dan hebben we een probleem”* (OR). In dit verband geeft het VCET wel aan dat ze hierin wel wat zijn geëvolueerd en meer pragmatischer zijn geworden. In zo’n gevallen wordt er door hen niet verwacht dat daar een reactie op komt, maar ze vinden het wel belangrijk om dit mee te geven als informatie. Toch kan dit tot wat bezorgdheid leiden bij de onderzoeksrechters, die zoveel meldingen binnenkrijgen, en niet willen dat het VCET denkt dat zij daar niet op reageren vanuit een soort laksheid. De vraag werpt zich dan op of het VCET al deze overtredingen moeten melden of dat ze daar misschien zelf al een soort van schifting in moeten maken. *“Als zoiets regelmatig gebeurt, dan doen we wel een technische interventie om te kijken of er iets mis is met het materiaal. Als daar niets mis mee is, en dat gebeurt regelmatig, dan denk ik wel dat dat belangrijk kan zijn. En dan is de vraag of die verantwoordelijkheid helemaal bij het VCET ligt om te beslissen: dit gaan we wel of niet doorgeven. Ik denk dat we daar wel kunnen gaan naar afspraken, maar we moeten ook wel opletten dat er achteraf niet wordt gezegd: ah, maar jullie hebben mij dat niet doorgegeven”* (VCET). Iedereen

in de focusgroep is het er wel over eens dat het VCET best alle inbreuken in het kader van ETVH meldt aan de onderzoeksrechter. Er wordt wel geopperd dat het interessant zou zijn om aan die meldingen al een vorm van 'ernstgraad' te koppelen, waarbij het VCET mogelijk al een eerste inschatting maakt van de ernst van de overtreding, maar waar het nog steeds de verantwoordelijkheid is van de onderzoeksrechter om daar finaal in te beslissen.

Ten tweede hangt het geven van kansen aan personen onder ET sterk samen met het feit dat de meldingen van (mogelijke) overtredingen van het VCET zeer summier zijn en vaak **niet verifieerbaar zijn of weinig bewijswaarde** hebben: *"Een overtreding is voor mij: duidelijk weten dat, los van technische onzekerheden, iemand zijn woning heeft verlaten. (...) Als je het niet kan verifiëren, dan wilt dat juridisch zeggen 'in dubio pro reo', dat je het niet weet, dan het kan of niet kan. (...) Daar kan ik niets mee"* (OR). In dit verband spelen ook de beperkingen van het GPS-systeem, en de technische moeilijkheid wat betreft technische non-detecties. Het GPS-systeem bestaat in principe uit twee onderdelen: een enkelband en een box die in huis wordt geplaatst. Als het VCET een non-detectie signaleert, betekent dit meestal dat de enkelband buiten het bereik van de box is gegaan. *"Met die GPS, daar kunnen wel echt een track & trace doen, en volgen waar hij is, op basis van zijn gsm en die box. Maar als die box in huis blijft, dan zien wij: die beweegt niet. Maar wat wij dan wel zien is dat zijn enkelband niet dicht genoeg is bij die box"* (VCET). Het VCET kan dus niet altijd met zekerheid vaststellen dat die persoon de woning heeft verlaten, want als iemand bijvoorbeeld naar de zolder of de kelder is gegaan, waar geen perimeter-test is gedaan, dan is hij nog wel technisch in de woning, maar niet detecteerbaar. Dit is voor andere professionele actoren niet altijd even duidelijk, omdat zij beschikken over te weinig technische kennis over de werking van het materiaal en omdat deze uitleg ook meestal niet gegeven wordt door het VCET wanneer zij dergelijke situaties melden. Dat is dus soms een grijze zone, maar toch acht het VCET het belangrijk om dit te melden: *We proberen daar in het directieteam wel een stuk de redelijkheid aan te halen, want je zit bijvoorbeeld maar met een minuut non-detectie. Maar soms kan er op een maar minuten wel iets gebeuren, als iemand in een appartement woont. Dus dat is altijd een afweging, zeker als het gaat over korte non-detecties"* (VCET). Het probleem bij dit soort meldingen is echter dat de onderzoeksrechter niet altijd vaststaand kan bewijzen dat de persoon effectief de woning heeft verlaten. Moest echter wel vaststaand blijken dat die persoon het huis heeft verlaten, dan zal daar wel onmiddellijk gevolg aan gegeven worden. Hierbij geven zowel de onderzoeksrechter als de voorzitter van de KI aan dat voor hen een non-detectie van een kwartier of langer beschouwd wordt als een ernstige situatie: *"Als ik daar geen rationele uitleg voor krijg waaraan dat kwartier besteed is of hoe dat komt, dan is dat voor mij een probleem"* (KI).

Bij de **andere ET-modaliteiten** wordt er gewerkt met een ander systeem op basis van radiofrequentie, waarbij het VCET alleen kan zien of iemand thuis is of niet. Deze personen onder ET worden dus niet via een GPS-systeem gevolgd. Over het algemeen zal hier men hier veel milder zijn bij overtredingen, in vergelijking met ETVH. Hieraan gekoppeld stelt het VCET bij ET als strafuitvoeringsmodaliteit wel vast dat daar vaak ontzettend veel overtredingen zijn, tot op het punt dat het VCET zelfs herberekeningen niet meer kan uitvoeren omdat er te weinig vrije uren zijn. Dit draagt volgens hen bij tot het gevoel van straffeloosheid bij deze justitiabelen: *"En dat betekent wel dat betrokkene eigenlijk het gevoel heeft van: 'ok, ik kom te laat binnen, want er gebeurt noch niets, want ze kunnen toch niet aan mijn vrije tijd zitten, omdat er bijna geen vrije tijd is'. (...) Dat ze het gevoel hebben: 'ah ja, hier gebeurt niets, of hier komt ook geen antwoord op'"* (VCET). Ook voor het VCET wordt het soms als frustrerend ervaren dat er, zelfs na zoveel overtredingen, vaak geen gevolg aan gegeven wordt.

In het kader van **ETSURB**, is het in dit verband belangrijk te weten dat de SURB steeds afhangt van het initiatiefrecht van het OM om de zaak voor haar te brengen. De SURB ontvangt wel steeds de verslagen van de justitieassistent van het Justitiehuis, waarin deze overtredingen wel opgelijst staan, maar

mogen hier wettelijk niets mee doen. Het is dus het OM die moet afwegen of zij, na kennisname van één of meerdere overtredingen, overgaat tot het instellen van een vordering bij de SURB: *“Wij kunnen niet zelf overgaan tot een schorsing, herroeping of herziening. Die mogelijkheid hebben wij wettelijk niet. Enkel als het OM een vordering bij ons instelt, kunnen wij dat doen. Dus het zou interessant zijn om te zien: brengt het OM dat bij ons en doen wij vervolgens niets? (...) Of wordt het gewoon nooit voor ons gebracht?”* (SURB). Aangezien het OM niet deelnam aan de focusgroep, kon dit gegeven niet verder worden bevraagd.

In het kader van **ETdirG en thuisdetentie** geeft DG EPI aan dat ze in dit verband inderdaad wel veel kansen geven aan hun justitiabelen onder ET, omwille van de overbevolkingsproblematiek. Er is dan ook begrip dat dit kansenbeleid tot frustraties kan leiden bij het VCET en de politie: *“Want VCET laat seinen, politie pakt op, ze komen bij ons, wij zien ze en we sturen ze terug buiten. De politie heeft daar dan heel veel werk in gestoken om er achter te zitten en dan zien ze de dag nadien dat de betrokkene terug thuis zit. (...) Anderzijds moeten we toch ook wel vaststellen dat, ook al wordt er geseind, wij dikwijls wel redenen hebben om te zeggen dat dat voor ons gerechtvaardigd is, of dat we een reden kunnen weerhouden waarom er effectief die afwezigheid is geweest, dus waar we wel een nieuwe kans geven”* (DG EPI). DG EPI stelt zich hierbij de vraag of het bijvoorbeeld wel altijd nodig is om de politie meteen hiermee te belasten, en of het niet mogelijk is om hierin de verantwoordelijkheid meer te leggen bij de justitiabele zelf, waarbij hem gevraagd wordt zich zelf aan te melden bij de gevangenis. Ook blijkt dat DG EPI bezig is met initiatieven waarbij zij voor een aantal kleine overtredingen de verlengingen zelf willen laten beoordelen door het VCET en dat zij enkel nog zelf beslissen bij grotere overtredingen.

Wat voor het VCET in het hele kansenbeleid wel heel erg moeilijk vinden is als één van hun medewerkers op het terrein geconfronteerd wordt met fysiek en/of ernstig verbaal geweld (bv. bij een aansluiting), dat zij dit melden in Siset en een apart verslag opmaken voor de opdrachtgever, en dan vaststellen dat er in dat dossier helemaal geen reactie op komt: *“En als wij dan vaststellen dat in dat dossier ook niets gebeurt, dat de betrokkene ook geen dag extra in hechtenis wordt genomen, maar in strafonderbreking terug gaat, dan is dat voor ons een moeilijke. Dan is dat choquerend.”* (VCET). In zo'n situaties wordt het VCET door andere deelnemers aan de focusgroep aangeraden om dan telkens klacht neer te leggen als werkgever (zodat de medewerker die slachtoffer werd anoniem kan blijven). Dan wordt dit beschouwd worden als een nieuw feit ten aanzien van iemand die voor Justitie werkt (bv. slagen en verwondingen met werkonbekwaamheid). In dat geval moet de justitiabele opnieuw voorgeleid worden voor nieuwe feiten, en kan er op die manier toch een gevolg aan gegeven worden.

Ook hier is een vaststelling, in het algemeen voor alle justitiële straffen en maatregelen, dat er een grote samenhang is tussen het kansenbeleid dat wordt aangehouden en de informatie die men heeft en uitwisselt bij het beoordelen van overtredingen en het geven van nieuwe kansen. *“Als je geen informatie hebt, dan worden er heel veel kansen gegeven die misschien niet zouden gegeven worden als je wel over die informatie beschikt”* (AJH). Binnen de ET-modaliteiten lijkt er echter wel best een uitgebreide informatie-uitwisseling te zijn, via de meldingen en verzoeken tot seining vanuit het VCET. Enkel kan de technische uitleg en bewijskracht van de meldingen, zeker in geval van ETVH, nog wat verbeterd worden.

Wat betreft het kansenbeleid, worden er in de focusgroep enkele suggesties ter verbetering gegeven:

1. Op zich is iedereen akkoord dat het VCET best elke overtreding binnen ET blijft melden aan de opdrachtgevers. Mogelijk kan worden nagegaan in welke mate er een mogelijkheid is om aan dat soort melding meteen ook een **inschatting van de ernst van de overtreding** gekoppeld kan

worden. Dit zou bijvoorbeeld bereikt kunnen worden met kleurencodes. Dit zou vooral in het kader van ETVH nuttig kunnen zijn. Dit zou als voordeel hebben dat opdrachtgevers gemakkelijker kunnen inschatten in welke mate het VCET met de melding vooral beoogt te informeren en in welke gevallen het VCET de specifieke context van de overtreding toch als ernstig beoordeelt en een reactie van de opdrachtgever aangewezen zou zijn. Ook kan onderzocht worden of deze kleurencodes (of een bijkomende categorisering) kunnen gekoppeld worden aan de bewijskracht van de vaststelling van de overtreding.

2. Zoals hierboven reeds vermeld, zijn de meldingen van overtredingen die het VCET stuurt naar de onderzoeksrechters in het kader van ETVH, zeer summier en hebben ze weinig bewijskracht. Het zou goed zijn dat het VCET overgaat tot **meer uitgebreide meldingen** met: a) een meer uitgebreide beschrijving geeft van de vaststellingen, b) een technische uitleg geeft bij de vaststelling (en wat dit betekent in termen van 'zekerheid' van de vaststelling), en c) fotomateriaal toevoegt (zeker in het kader van manipulatie van het materiaal, zie 4.3.3). Hierdoor zal een onderzoeksrechter beter kunnen inschatten wat de ernst van de overtreding is en in welke mate hij deze overtreding kan bewijzen ten aanzien van de verdachte onder ET.
3. In het kader van ETdirG en thuisdetentie werd vastgesteld dat er vaak veel overtredingen zijn, wat zorgt voor veel werk voor de politie om telkens die personen aan te houden en terug naar de gevangenis te gaan. Er wordt gesuggereerd door DG EPI om daarin eventueel te evolueren naar een **ander systeem, initieel zonder tussenkomst van de politie**, indien er door het VCET een overtreding (bv. meer dan 4 uur afwezig) werd vastgesteld: *"Kunnen we eventueel niet overgaan tot een systeem waarbij er in eerste instantie tegen de justitiabele zelf gezegd wordt: 'jij moet u nu binnen de 24u aanbieden aan de gevangenis'? Dat maakt dat de politie niet moet tussenkomen. (...) En als de justitiabele dat niet doet: 1) dat ze dan wel door de politie worden opgepakt en binnengebracht, en 2) dat je een reden te meer hebt om aan te nemen dat hij zich wellicht effectief aan zijn straf wilt onttrekken."* (DG EPI). Vanuit het VCET is men echter wel van mening dat dit mogelijk het gevoel van straffeloosheid kan vergroten bij justitiabelen, en dat dit voorstel ook een verhoging kan betekenen van de werklust bij het VCET.
4. Uit deze discussie bleek ook reeds dat er een gebrek is aan technische kennis bij de professionele actoren over de werking van het systeem dat wordt gebruikt bij ET, op welke manier non-detecties worden vastgesteld, en wat hieruit kan worden afgeleid (en wat niet). Alle deelnemers waren daarom van mening dat er nog sterker moet worden ingezet op **vorming en informeren van opdrachtgevers en andere professionele actoren** over het verloop van ET en voornamelijk ook de werking van het technisch materiaal (zie ook 4.3.3).

4.3.3 Intentionele manipulatie van het materiaal en ontvluchtingen tijdens ET

Er werd tijdens de focusgroep ook specifiek ingegaan op de problematiek van de intentionele manipulatie en degradatie van het materiaal tijdens het ET alsook de situatie waarbij er (vermoedelijk) sprake is van een ontvluchting. In deze context werd er voornamelijk gefocust op het ETVH en minder op de andere ET-modaliteiten.

Wat betreft ETVH, kan onder meer verwezen worden naar een moeilijkheid die reeds aangehaald werd in 4.3.2, namelijk het probleem van de **bewijskracht van een melding inzake intentionele manipulatie van het materiaal** (al dan niet met het oog op ontvluchting). Zo'n melding heeft onvoldoende bewijswaarde als er enkel vermeld wordt dat het materiaal beschadigd werd. Bij een dergelijke vaststellingen is het aangewezen dat het VCET omstandig beschrijft en visueel weergeeft (bv. met foto's) wat werd vastgesteld, hoe het materiaal werd aangetroffen, wat de manipulatie inhoudt en wat de waarschijnlijkheid is dat deze manipulatie doelbewust gebeurde. *"Als ik foto's krijg en een uitleg van: kijk, dat is het normale systeem, dat kan normaal niet open, en hier is dat wel open."*

En dan misschien de kennis die je opdoet op die andere opleidingen, en dan heb je een dossiertje. Want wat jullie meestal niet weten, is dat als ik die persoon nu uitnodig en verhoor, daar wordt over gedebatteerd. Daar wordt spel over gemaakt. (...) Dus je hebt wel documentatie nodig. En hoe beter dat die documentatie is, hoe sterker uw dossier” (OR).

Daarnaast worden inzake de intentionele manipulatie en de ontvluchting nog drie andere moeilijkheden aangekaart voor ETVH. Ten eerste gebeuren, zeker in het kader van ETVH, veel **seiningen 's nachts** (bv. omwille van een non-detectie). De mobiele eenheid van het VCET werkt 's nachts niet, dus kunnen dan niet meteen ter plaatse gaan om de eerste vaststellingen te doen, bijvoorbeeld van sabotage van het materiaal. Het is dan dus eigenlijk de politie, die de persoon onder ET gaat halen of zoeken om hem op vraag van de magistraat van wacht naar de gevangenis te brengen, die de eerste vaststellingen van mogelijke manipulatie kan doen. Maar op dit moment doen zij dat niet. Zij hebben momenteel ook niet de (technische) kennis en opleiding om de (soms subtiele) manipulatie voldoende te herkennen en de intentionaliteit daarvan in te schatten. In zo'n situatie heeft de onderzoeksrechter enkel de melding van het VCET ter beschikking: *“Ja, want de politie doen ook geen vaststellingen naar de mogelijke schending van het materiaal. Dus dan is het voor ons heel moeilijk. Dan wordt een seining gedaan, de politie gaat die man halen en brengt die naar de gevangenis. Dan zien we die man na die tijd en dan vraag ik: ‘waar staat nu ergens gedocumenteerd, buiten die mail dat het VCET naar ons stuurt in CC, wat er nu aan de hand is? En heeft die man eigenlijk al de kans gehad om dat uit te leggen?’. Meestal niet. Want dan verhoor je die man, en dan zegt die: ‘ik ben daar niet mee akkoord, want dat en dat heeft zich voorgedaan’. En dan zit je weer vast.” (OR).*

Ten tweede heeft de wetgever **onduidelijkheid gecreëerd in wie aan zet is na de vaststelling van een inbreuk in het kader van ETVH**, doordat twee mogelijke procedures werden gecreëerd in de Wet betreffende de voorlopige hechtenis²⁹. In de ene procedure (art. 24bis, par. 1) kan de onderzoeksrechter, ambtshalve of op vordering van de procureur des Konings, beslissen dat een voorlopige hechtenis onder ET ten uitvoer gelegd zal worden in de gevangenis. De onderzoeksrechter kan dus, bijvoorbeeld bij een vaststelling van sabotage van het materiaal of een (vermoedelijke) ontvluchting, zelf de nodige opdrachten geven aan de politie. In de andere procedure (art. 24bis, par. 4) kan de procureur des Konings opdracht geven aan de politie om de persoon onder ETVH naar de gevangenis te brengen, wanneer de persoon onder ETVH o.a. de voorwaarden niet naleeft of zich heeft onttrokken aan het ET. In dit geval heeft de onderzoeksrechter vervolgens vijf dagen de tijd om die persoon te verhoren en vervolgens te beslissen over het al dan niet voortzetten van de voorlopige hechtenis in de gevangenis. *“Het probleem is dus dat daar geen eenvormigheid in is en dat je dan soms als twee koeien naar een trein aan het kijken bent, van wie gaat nu wat doen?” (OR).* Dus enerzijds kan dit leiden tot een (ongewilde en ongewenste) vertraging in de reactie op de overtreding, maar anderzijds kan dit er ook toe leiden dat er twee parallelle procedures worden opgestart, één door de onderzoeksrechter en één door de procureur des Konings, zonder dat ze dit meteen van elkaar weten. Binnen sommige gerechtelijke arrondissementen zijn er daarom hierover interne afspraken gemaakt via circulaires, maar voor het VCET is het niet altijd duidelijk wie ze moeten aanspreken. Nu sturen ze meestal de melding zowel naar de parketmagistraat als naar de onderzoeksrechter. *“Als daar staat: de parketmagistraat van wacht werd daarvan in kennis gesteld, dan denk ik: ja, dan wordt die paragraaf 4 gevolgd, dus ik moet niets doen. Als ze zeggen: er is nog geen enkele magistraat in kennis gesteld, we richten ons rechtstreeks tot u, mijnheer de OR, dan weet ik: ik ben aan zet. Dan ga ik een opdracht moeten geven aan de politie.” (OR).* Op de vraag of het VCET hun manier van melden (en ten aanzien van wie ze het verzoek tot seining richten) zou moeten aanpassen aan de interne richtlijnen van de individuele gerechtelijke arrondissementen, is men over het algemeen van mening dat deze

²⁹ Wet 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, B.S. 14 augustus 1990.

verantwoordelijkheid niet ligt bij het VCET: *“Nee, moest ik op het VCET zitten, ik zou doen wat jullie nu doen: én melden de OR én aan het parket, en ze moeten zelf dan maar zien hoe ze het oplossen”* (SURB). Een bijkomend probleem is ook dat, als de procureur des Konings overgaat tot vordering (en niet de onderzoeksrechter), het niet altijd duidelijk is of die vordert volgens paragraaf 1 of paragraaf 4: *“Dus als de procureur vordert, is het dan nog handig te weten: vordert die volgens paragraaf 1 of paragraaf 4? Want in paragraaf 4 is er een hele procedure die zich op gang trekt, en in paragraaf 1 niet”* (OR).

Ten derde stelt er zich een moeilijkheid wanneer een persoon onder ETVH na een seining omtrent een vermoedelijke intentionele sabotage van het materiaal en/of ontvluchting wordt binnengebracht bij de gevangenis door de politie na beslissing van een magistraat. In de twee procedures die voorzien werden door de wetgever (cfr. supra), **kan de procureur ook mondeling bevelen aan de politie om de persoon onder ETVH terug naar de gevangenis te brengen**. Dat hoeft niet noodzakelijk met een schriftelijk bevel. *“Ja, want wij merken zelfs in de gevangenis (...) dat men soms alleen op basis van de seining bij ons staat, en dat hier geen verdere beslissing in is, noch van het parket, noch van de OR. (...) Dan wordt die dus teruggebracht bij ons, maar zonder dat daar enige beslissing aan vast hangt, noch van een herroeping, noch van een vattingsbevel, zonder eigenlijk een hechtenistitel. De politie weet dan ook niet goed wat ze met die persoon moeten doen. Die staan daar dan met die man aan het loket van de griffie. En dan is dat bij ons van: wat doen we daar nu mee? Nemen we hem aan of niet?”* (DG EPI). Het is, zeker in het kader van een vermoeden tot ontvluchting bij ETVH, uiteraard zeer belangrijk dat die persoon op dat moment effectief wordt binnen genomen bij de gevangenis. Toch beschikt DG EPI blijkbaar niet altijd over duidelijke informatie over wat van hen verwacht wordt en weet ook de politie vaak niet wat ze moeten doen. In sommige gerechtelijke arrondissementen is het wel de gewoonte dat als er mondeling gevorderd wordt, dit daags nadien schriftelijk bevestigd wordt, maar in andere gevallen moet de gevangenisdirectie zelf de dag nadien de griffie bellen om iets op papier te krijgen.

Een hieraan gekoppelde vraag die zich stelt, specifiek bij ontvluchtingen, is **wanneer DG EPI die persoon in SIDIS op ‘ontvlucht’ kan of mag zetten**. Volgens DG EPI gebeurt dat niet meteen. *“Nu denk ik niet dat we dat doen. We laten dat gewoon verder lopen. Stel dat die inderdaad zijn enkelband doorknipt en naar het buitenland vlucht, die wordt pas binnen 2 maanden opgepakt, dan loopt die uitvoering van die straf verder. Er is een seining, het VCET stuurt dat naar de onderzoeksrechter en naar het OM, maar worden wij daar als gevangenis van ingelicht? Van de seining wel, maar van de vordering ook? (...) Zelfs als er wordt gevorderd op basis van paragraaf 1 of 4, dan nog geeft ons dat geen duidelijkheid of wij die in ontvluchting moeten zetten of niet.”* (DG EPI). In principe zal een persoon onder ETVH pas effectief als voortvluchtig beschouwd worden als de magistraat dat beslist: *“Dus als ik zeg: nee, voor mij is er niets aan de hand, dan is hij niet voortvluchtig geweest. (...) Dan mag die persoon zijn termijn verder aantikken en in rekening worden gebracht van zijn strafuitvoering”* (OR). Dus, het gebeurt bij ETVH dat de straftermijn gewoon verder loopt, ook al is de persoon onder ET op dat moment ontvlucht. Het is ook niet altijd duidelijk voor DG EPI of er sprake is van een (vermoedelijk) ontvluchting, omdat men om meerdere redenen kan seinen: *“Maar dan kijk ik: waarvoor seint men? Voor een tijdelijke onbereikbaarheid, maar dat hij nadien wel terug is? Er kan geseind worden voor verschillende redenen, hé. Er kan geseind worden omdat het bandje is doorgeknipt, en je weet dat hij de piste in is, of het kan zijn om een tijdelijke onbereikbaarheid”* (DG EPI). Er wordt geopperd dat die beslissing of er effectief sprake is van een ontvluchting en de straftermijn al dan niet moet worden stopgezet, losstaat van de signalisatie van die persoon als ‘ontvlucht’ in SIDIS: *“In mijn idee is SIDIS een weergave van hoe jullie het op dat moment zien: of hij zit in de gevangenis, of hij heeft een enkelband aan, of niets meer. Maar SIDIS is geen juridische beoordeling. SIDIS heeft ook geen wettelijke waarde of iets dergelijks. Dus wat daar nadien door de gevangene of de persoon onder ET over gezegd wordt, dat zal dan nadien wel beoordeeld worden door*

of de OR of de RK of de rechter ten gronde. Maar ik denk niet dat dat een probleem is voor jullie om te zeggen: die zit niet meer onder ET, want hij is niet gedetecteerd, of hij zit niet meer in de gevangenis, want die is ontvlucht. Ook al heeft die nadien misschien een perfect wettelijke uitleg.” (SURB).

Toch blijft het een moeilijke vraag hoe het zit met de strafberekening na een seining. Bij **ET -3 jaar** is dat redelijk duidelijk: er wordt een bijlage 10 opgemaakt, de seining wordt opgestuurd, het EMS-controlesysteem wordt stopgezet, DG EPI zet die persoon in SIDIS als ‘in ontvluchting’, en de detentiedagen stoppen. Voor **ETSURB** is de procedure ook helder: er wordt dan een 17bis uitgestuurd, maar het mandaat in EMS wordt niet afgesloten. Net zoals in ETVH dossiers zal het VCET verder blijven opvolgen. Het verschil met ETVH dossiers is dat het VCET bij ETVH ook de politie verwittigt, terwijl zij bij ETSURB enkel een soort meldingsverslag opmaken. De detentiedagen blijven bij ETSURB dus wel gewoon lopen totdat het OM het initiatief neemt om te vorderen en de SURB beslist tot herroeping van het ET. Voor **ETVH** is het echter helemaal niet duidelijk wanneer ze de telling van detentiedagen moeten stopzetten: *“Is dat effectief op de dag van de seining, of op de dag van de vordering, of op de dag van terug binnen komen in de gevangenis, of op de dag van de herroeping? Die berekening is heel moeilijk en ik weet dat ze nu verschillend worden toegepast” (DG EPI).*

Daarnaast is er ook de vraag of er altijd een **gevolg gegeven wordt aan inbreuken van intentionele manipulatie van het materiaal en/of (pogingen tot) ontvluchting**. Bij **ETVH** is het voor de aanwezige onderzoeksrechter zo dat dergelijke manipulatie daadwerkelijk het einde betekent van het ETVH voor die persoon, op voorwaarde dat het opzet van de manipulatie effectief bewezen kan worden. Ook voor de voorzitter van de KI zal eender welke schending van de voorwaarden in de meeste gevallen ook leiden tot een nieuwe aanhouding. Het is echter niet geweten of dit bij andere onderzoeksrechters of KI's ook het geval is. Door DG EPI zal er in het kader van **thuisdetentie en ETdirG** niet altijd worden herroepen bij manipulatie van het materiaal: *“Dan zal dat inderdaad ook afhangen van de reden of het verhaal dat die persoon daarrond naar voor brengt. (...) Ik ga er wel vanuit, als men effectief vaststelt dat er een risico op ontvluchting is of dat er gemanipuleerd is in functie van een eventuele ontvluchting of onttrekking van de straf, dat er dan wel gevolg aan gegeven wordt” (DG EPI).* Bij **ETSURB** moet er bij de toekenning van het ET door de SURB geen rekening gehouden worden met het risico op ontvluchting. Een vordering door het OM of een herroeping van het ET door de SURB enkel omwille van manipulatie van het materiaal gebeurt dan ook weinig. Meestal zal dit pas het geval zijn indien dit in combinatie is met problemen met de naleving van andere voorwaarden. Dit kan soms wel leiden tot wat frustratie bij het VCET: *“Als er een zware overtreding is, wordt er een 17bis gestuurd. Maar inderdaad, wat wij merken bij ET +3 jaar, is dat je daar een stukje een totaalconcept hebt. Wat voor ons soms ook frustrerend kan zijn” (VCET).* Ook hier geeft de voorzitter van de SURB aan dat zij afhankelijk zijn van de vordering door het OM, en dat zij dus enkel gevolg kunnen geven aan de overtredingen als deze door het OM bij haar wordt gebracht. Er wordt het VCET daarom ook aangeraden dat, als ze het gevoel hebben dat er te weinig gereageerd wordt op dergelijke zware overtredingen, ze dit best eens bespreken met het OM.

Ook wat betreft die specifieke situaties waarin er sprake is van een intentionele manipulatie of sabotage van het materiaal, meestal gekoppeld aan een vermoeden van ontvluchten, worden in de focusgroep enkele mogelijke verbeteringen geopperd:

1. Een mogelijke oplossing voor de onduidelijkheid wanneer een (vermoedelijk) ontvluchtte persoon in SIDIS als ‘ontvlucht’ moet worden gezet en de detentiedagen (tijdelijk) worden stopgezet, is om **het vermoeden van ontvluchting explicieter te vermelden in het verzoek tot seining**. Als het VCET in het verzoek tot seining kan opnemen dat het gaat om een *vermoedelijke* ontvluchting, aangezien zij niet kunnen beslissen of het effectief een ontvluchting is (die beslissing ligt bij de magistraat), dan kan dit een bevestiging zijn voor DG EPI om de telling van de detentiedagen stop

te zetten. Als er wordt geseind in het kader van andere elementen, dan kan DG EPI de telling laten verder lopen. *“Want als hij voortvluchtig is, dan lijkt het mij evident dat we het dossier in ontvluchting zetten en de dagen stopzetten. Het probleem is dat het VCET ook seint in het kader van andere elementen die niet noodzakelijk met een ontvluchting te maken hebben. Dus misschien moeten we daar iets rond die communicatie veranderen waardoor wij het weten wanneer wij het dossier bij ons zien?”* (DG EPI). Andere actoren leken hier ook voorstander van te zijn: *“Dat lijkt me wel helder. Want als het VCET zegt: hij is weg-weg, dan is het voor DG EPI helder. Als het VCET zegt: ‘hij is thuis, maar we denken dat hij misschien weggeweest is’, dan is het wachten op de beslissing van de rechter die zegt: voor mij ben je weggeweest of niet”* (OR). Natuurlijk is het ook daar niet altijd even zwart-wit, want een persoon kan bijvoorbeeld een viertal uren weg zijn, en dan terug thuis komen, maar de seining is dan al uitgestuurd. Echter, er kan achteraf nog steeds een hertelling gebeuren, indien er uiteindelijk beslist wordt dat er wel of geen sprake is van ontvluchting.

2. De twee procedures die in de Wet op de voorlopige hechtenis worden voorzien, leiden regelmatig tot verwarring, zowel bij de onderzoeksrechter en de procureur die beiden naar elkaar kijken, als bij het VCET die niet altijd weet of, en door wie, hun verzoek tot seining verder wordt opgevolgd. Idealiter vereist dit een **wetswijziging** om te komen tot één standaard procedure. Maar zolang dit niet het geval is, zou het wenselijk zijn dat het VCET hun verzoek tot seining blijft richten aan de onderzoeksrechter én de procureur des Konings, maar hierbij ook **expliciet vraagt wie de zaak verder opneemt**: *“Kan u per kerende bevestigen of de procureur deze zaak opneemt overeenkomstig artikel 24bis, paragraaf 4, of zal een beslissing over betrokkene door de onderzoeksrechter genomen worden op grond van paragraaf 1? Dat zou voor mij al helder zijn, want dan kan ik vragen aan mijn collega wat hij gaat doen. Doet die niets, dan weet ik dat ik het moet doen”* (OR). Dit maakt ook dat het VCET sneller een duidelijker zicht heeft op wie de verdere opvolging in handen neemt.
3. Daarnaast wordt ook in dit kader de nadruk gelegd op het **belang van vorming van de professionele actoren**. Magistraten moeten goed hoe het materiaal werkt en er uit ziet, op welke manieren dat materiaal kan worden gemanipuleerd, en hoe waarschijnlijk het is dat de specifieke manipulatie intentioneel was. Daarnaast wordt ook het belang benadrukt, met name in ETVH dossiers, om politiepersoneel op te leiden om eerste vaststellingen van manipulatie te kunnen doen en te documenteren, in gevallen dat het VCET niet meteen ter plaatste kan gaan (bv. 's nachts). *“De instroom zou wel kunnen gereguleerd worden. Dat je zegt van: ‘ok, wij kiezen er voor dat na de seining de politie ter plaatse gaat, en dat die politie misschien ook iets documenteert’. Want ik denk niet dat de mensen van het VCET altijd de mogelijk hebben om daar foto's te gaan nemen dan. Als die persoon een zak rond die enkelband heeft gedaan, dat kan daar door de politie zo worden aangetroffen, hé?”* (OR). Hieraan gekoppeld is het daarnaast ook noodzakelijk dat het VCET, of desgevallend de politie, een duidelijke omschrijving van de manipulatie (met visueel materiaal) en inschatting van de mate van 'intentionaliteit' van de manipulatie, kan bezorgen aan de onderzoeksrechter, zodat die een goed onderbouwd dossier heeft om hierover te beslissen.

4.3.4 Communicatie en informatie-uitwisseling

Wat betreft de informatie-uitwisseling werden reeds een groot aantal elementen aangehaald in de voorgaande kernthema's.

Wat betreft **ETVH** is het duidelijk dat zij weinig informatie ter beschikking hebben om hun beslissingen tot toekenning of herroeping van ETVH te onderbouwen. Bij de beslissing tot toekenning van ETVH maakt de korte arrestatietermijn in België van 48u dat men vaak moet werken wat op dat moment in het dossier beschikbaar is, en men niet steeds de tijd heeft om verdere opzoekingen te vragen.

Onderzoekersrechtters en KI's zijn al blij als ze eens een verslag van een justitieassistent hebben, of als er wat in de Algemene Nationale Gegevensbank (ANG) van de politie te vinden is. Ook hebben onderzoekersrechtters in sommige gerechtelijke arrondissementen niet altijd veel tijd om een grondig gesprek te voeren met de verdachte. Dat maakt dat ze regelmatig geen goed of volledig beeld kunnen krijgen van een persoon. Ook als er eerdere vonnissen beschikbaar zijn, kan men daar niet altijd veel uit afleiden: *"Ik had vorige week nog iemand die voorgeleid werd met een heel intense (...) problematiek waarbij men schrik had dat er iets zou gebeuren. Dan heb ik vonnissen van mijn collega's om mij te leiden in mijn beslissing, die effectief schrijven in de vonnissen: 'gelet op de ...'. Daar ben je ook niets mee, want je kan die problematiek niet achterhalen uit een zin waarin staat: we kennen allemaal het dossier. Nee, wij kennen het dossier niet."* (OR). Specifiek voor de RK of de KI zijn er soms ook wat moeilijkheden bij de doorstroom van informatie vanuit de onderzoeksgerechten. Net zoals bij eerdere vonnissen zijn ook de aanhoudingsmandaten die zij ontvangen van onderzoekersrechtters niet altijd zo informatief: *"Er zijn bepaalde (lokale) rechtbanken waar ik uit een aanhoudingsmandaat niets kan opmaken, alleen dat er ernstige aanwijzingen zijn van schuld, gelet op de eerste vaststellingen van de verbalisanten zoals beschreven in een proces-verbaal, zonder dat daar iets over vermeld wordt. En dan zijn er ook gelukkig meer en meer onderzoekersrechtters die een mandaat maken waarbij je uit lezing van dat mandaat al een hele hoop informatie kan terugkoppelen naar uw dossier"* (KI). Daarnaast blijken ook niet alle onderzoekersrechtters de meldingen van het VCET te voegen aan het dossier, waardoor deze informatie niet tot bij de KI komt (en bij uitbreiding ook niet bij de gevangenis of de SURB in een latere fase): *"De onderzoeker hier aan tafel print die meldingen uit en steekt dat in het gerechtelijk dossier, maar er zijn ook veel onderzoekersrechtters die dat gewoon in hun mail laten zitten. Wij zien dat soort mails met meldingen van het VCET niet zo vaak op de KI. Als de onderzoeker ze niet heeft uitgeprint en heeft laten inscannen in zijn elektronisch dossier, dan zien wij die niet. Het VCET gaat er vanuit: het is door ons gemeld aan de OR, dus de RK of het KI zullen dat ook wel weten, maar dat is dus geen automatisme"* (KI). Dat lijkt echter toch wenselijk: *"Los van de beslissing van de onderzoeker, kunnen wij op de KI, in bepaalde gevallen, in principe beslissen om zo'n ET terug te draaien. En dan kan die informatie potentieel wel relevant zijn"* (KI).

Er wordt gesteld dat het OM wel zou moeten weten **welke voorwaarden iemand reeds opgelegd gekregen heeft** en of die werden nageleefd, maar dit blijkt niet altijd het geval. Het OM zou ook een beknopt voorlichtingsverslag kunnen vragen aan het Justitiehuis, ook in het kader van dossiers voor de RK of de KI, maar de realiteit leert dat dit moeilijk is: *"In het kader van de voorlopige hechtenisproblematiek, hebben wij niet de mogelijkheid om, als die informatie er niet is, om te zeggen: 'we stellen de zaak nog eens 2-3 dagen uit om aan het OM toe te laten om die informatie bij te voegen'. Want de harde realiteit is: er zijn 15 dagen om de zaak voor de KI te brengen. Drie vierde van de zaken wordt op dag 14 of 15 voor de KI gebracht en vastgesteld. Wat betekent dat als die informatie er dan niet is, ik zelfs niet meer de mogelijkheid heb om dat op te vragen bij het OM. Want als men vanuit de verdediging geen uitstel vraagt of men verzet zich daartegen, dan moeten wij toch beslissen op basis van die informatie die we niet hebben"* (KI).

Ingevolge de zaak Julie Van Espen heeft het College een **checklist voor het OM** opgesteld van de elementen die zij zouden moeten voorleggen aan de rechtbank. Dit is echter nog maar een relatief recente checklist en ze wordt daarom nog niet overal toegepast. Maar in de toekomst zou dit wel tot verbetering moeten leiden inzake de informatie die beschikbaar is, ook voor onderzoekersrechtters en het KI.

Als correctioneel rechter heb je de mogelijkheid om een voorlichtingsrapport aan te vragen aan het Justitiehuis alvorens te beslissen tot het toekennen van een **ET-modaliteit** (ETAS). Justitieassistenten kunnen meer tijd nemen om na te gaan wat die persoon vroeger al heeft gedaan inzake werkstraffen

of ET, en hoe dat toen verlopen is. In het verleden mochten zij die informatie niet delen, maar dat mag ondertussen wel al. Soms heeft men zo'n maatschappelijke enquête natuurlijk niet nodig en kan de rechter de geschiktheid van een ET wel zelf afleiden uit het strafregister.

Voor **ETSURB** heeft de SURB best veel informatie ter beschikking dankzij de uitgebreide rapporten van de PSD van de gevangenis. Op basis van deze informatie wordt er een sociaal reclasseringsplan opgemaakt en kan de PSD een maatschappelijk enquête aanvragen aan het Justitiehuis, die vervolgens een advies zal verlenen betreffende het opvangmilieu is van de gedetineerde. Hoe dat zal evolueren voor ET -3 jaar, waarvan de bevoegdheid nu (deels) ook bij de strafuitvoeringsrechter ligt, is nog onduidelijk. Mogelijk zal dit wel anders zijn, omdat deze personen minder lang in de gevangenis gezeten hebben vooraleer ze hun ET opstarten.

Hoewel sommige opdrachtgevers van ET dus wel wat informatie hebben, kan duidelijk worden gesteld dat er toch ook veel informatie in de doorstroming tussen actoren verloren gaat, en dat er bepaalde belangrijke informatie vaak ontbreekt in het nemen van beslissingen inzake de toekenning en/of herroepingen van ET. Een groot pijnpunt dat hier werd aangehaald (en ook eerder reeds werd vermeld; zie 4.3.1), is het **federaal strafregister**. Dat strafregister is vaak helemaal niet up-to-date: *"Bijvoorbeeld veroordelingen die nu minder dan, ik zeg maar, zes maanden eerder zijn uitgesproken, staan er heel dikwijls nog niet op"* (KI), en *"Het is al gebeurd dat ik een blanco strafregister krijg van mensen die ik al meermaals gezien heb"* (SURB). Ook staat er niet op of die persoon een opgelegde gevangenisstraf heeft uitgezeten, welke voorwaarden opgelegd werden bij een eventuele uitstel van straf, of wanneer iemand is vrijgekomen: *"Hoe dikwijls dat wij moeten vragen aan iemand: een veroordeling met grotendeels uitstel, met probatievoorwaarden en noem maar op, ... Welke voorwaarden heb je gekregen? Want dat staat niet in het strafregister. En dan zeggen die mensen meestal dat ze het niet meer weten. Dan moeten ze heel diep nadenken. En heb je dan effectief die begeleiding of cursus gevolgd? En volledig gevolgd? Dan zijn wij afhankelijk louter en alleen van hetgeen dat die mensen daar zelf over willen verklaren."* (KI). Eerdere maatregelen inzake ET en werkstraffen zouden normaliter ook vermeld moeten worden op het strafregister, maar dit is vaak ook niet up-to-date. Ook wordt niet vermeld hoe die maatregelen verliepen en of ze (volledig) werden uitgevoerd.

Die beperkte doorstroming van informatie treft trouwens niet alleen opdrachtgevers van ET, **ook voor de Justitieuhuizen** is dit soms heel frustrerend: *"Want dan krijgen we iemand die voor de 5^e keer een probatie krijgt, waar we al vier keer bij hebben vastgesteld: die doet niets, die beweegt niet, die heeft geen zin om een begeleiding te volgen, die wilt geen urinecontroles doen. Dan komen ze weer voor de rechtbank, krijgen ze weer probatie, en dan denken we: man, die is daar weer. En dan moeten we zoeken: wie wilt die nog begeleiden?"* (JH). In dit soort dossiers zou het heel nuttig zijn dat er een manier is waarop die ervaringen bij de Justitieuhuizen teruggekoppeld kunnen worden aan de opdrachtgevers: *"Ik zou heel dankbaar zijn moest ik dat soort informatie van een justitieassistent ontvangen, want dan wordt het tenminste ook een eerlijk gesprek met de verdachte die voor u zit. Want dan kan je zeggen: 'Ik hoor wel dit van uw vroegere justitieassistent'. En de advocaat zegt dan: 'ja, maar, hij heeft de perfecte situatie thuis voor ET en...'. Maar dan kan je zeggen: 'Maar je bent nooit gegaan naar uw eerder opgelegde werkstraf?'"* (OR). Op zich worden de verslagen van de justitieassistenten wel opgeladen in het Geïntegreerd Elektronisch Justitieel Opvolgingsdossier (GEJO), maar er wordt opgemerkt dat niet iedereen daar toegang tot heeft. Het Hof van Beroep heeft daar bijvoorbeeld geen toegang toe. Behalve in Brussel, zouden wel alle Vlaamse OMs toegang moeten hebben tot GEJO en moeten zij hiervoor ook geen artikel 17 meer vragen. In principe kan het OM dit dus opladen en dat gewoon neerleggen voor de RK of KI.

Om de informatiedoorstroming te faciliteren zou een oplossing kunnen zijn om de maatregelen waarvoor de Vlaamse overheid bevoegd is ook te vermelden op het federaal strafregister. Dit lost echter het probleem niet op van het niet up-to-date zijn van dat strafregister. Een andere oplossing zou zijn om een apart Vlaams strafregister aan te maken, waarin je op één blad kan zien wat die persoon in het verleden allemaal al opgelegd kreeg en (al dan niet succesvol) heeft doorlopen. Je hebt niet altijd de tijd als opdrachtgever om al die informatie zelf op te zoeken of aan te vragen. Met een Vlaams strafregister zou je heel snel en overzichtelijk kunnen aanbieden: *“Dan krijg je een heel rapport en dan kan je gewoon zien: werkstraf in 2005, uitgevoerd: 0 uur van de 50 uur. Zoiets zou daaronder kunnen staan. Voorwaarden: je kan natuurlijk niet in detail gaan, maar je zou daar wel kunnen melden of het correct uitgevoerd werd tot op het einde of herroepen werd. (...) En anders dan die uittreksels uit GEJO, wat het parket dus vaak niet doet, is het strafregister wel een automatisme dat zij voegen, omdat het in de wet voorzien is dat je geen uitstel meer kunt geven als er x aantal straffen zijn opgelegd. Dus juridisch is dat van belang. Dus het zou goed zijn moesten zij het automatisme krijgen om dat Vlaams strafregister er ook altijd bij te voegen. Ik denk dat dat een meerwaarde zou kunnen zijn, op voorwaarde dat het up-to-date is natuurlijk”* (SURB). Het is echter niet zo dat de opdrachtgevers zeggen dat ze categoriek ‘neen’ zouden zeggen tegen ET in sommige gevallen indien zij zouden beschikken over deze extra informatie. Maar het zal wel leiden tot meer weloverwogen en onderbouwde beslissingen in individuele dossiers. Toch heeft dit ook als keerzijde dat er mogelijk minder ETs of andere modaliteiten zullen worden opgelegd en dat dit ook een impact zal hebben op de gevangenispopulatie: *“De realiteit zal zijn dat als we die informatie hebben, dat dit ongetwijfeld aanleiding zal geven tot een wat kritischere reflectie, en dat dit potentieel zal leiden tot een hoger aantal gevallen waarin je geen voorwaarden geeft of geen ET toestaat. (...) Het vraagt wel heel wat professionele en menselijke moed om soms te beslissen om iemand niet naar de gevangenis te sturen. Want dat is dikwijls de gemakkelijkste oplossing, maar daarom niet altijd de beste. Hoe meer pijlers je hebt om dat aan af te toetsen, hoe gefundeerder die beslissingen kunnen zijn”* (KI).

5 Beantwoorden van de onderzoeksvragen

In dit hoofdstuk worden de resultaten kort samengevat en wordt een antwoord geboden op de verschillende onderzoeksvragen en deelvragen.

5.1 Wat zijn de verhoudingen tussen de verschillende uitkomsten van het ET?

5.1.1 Wat is de verhouding tussen het aantal annulaties bij activatie en het aantal effectief opgestarte ET-mandaten?

In de periode 2015-2021 werd **net geen 20% van alle toegekende ET-mandaten (19.4%) geannuleerd voor activatie**. Er kan echter wel een sterke dalende trend in de annulaties voor activatie worden waargenomen: in 2015 werd 25.1% van de toegekende ET-mandaten geannuleerd voor activatie, in 2021 is dit nog maar 13.7%. Dit zet zich ook verder in 2022, met een annulatie voor activatie van slechts 7.1% van alle in 2022 toegekende ET-mandaten.

Wat het aantal annulaties voor activatie per ET-modaliteit betreft, valt een duidelijke **breuklijn op tussen de ET-mandaten ETAS, ETDDB³⁰, EDirG en TD, waar het aantal annulaties relatief hoog ligt (tussen 23.4% en 29%), en de ET-mandaten TSURB, ETINT, ETVH en ETSURB, waar het aantal annulaties zeer laag ligt (tussen 0% en 5.3%)**. Dit kan grotendeels verklaard worden door het feit dat dossiers afkomstig van de rechterlijke macht steeds prioritair worden aangesloten, terwijl mandaten toegekend door het gevangeniswezen als niet-prioritair worden aangesloten. Men werkt daar met een soort slotsysteem, waarbij de enkelband binnen een bepaalde periode van enkele maanden dient te worden aangesloten. Dit is ook zichtbaar in de duur tot aansluiting binnen de verschillende ET-modaliteiten. De langste duurtijden tot aansluiting werden namelijk gevonden voor TD (114.3 dagen), ETAS (87.2 dagen) en EDirG (82.4 dagen), terwijl de duurtijden voor de andere ET-modaliteiten significant lager liggen (tussen 0.3 dagen en 5.2 dagen).

Hoewel er meerdere redenen zijn om een ET-mandaat te annuleren voor activatie, werd in dit onderzoek voornamelijk gefocust op de annulaties als reactie op disciplinaire informatie van het VCET (bv. omwille van afwezigheid op het moment van geplande aansluiting). In de periode 2015-2021 betrof **44.2% van alle annulaties voor activatie een reactie op disciplinaire informatie**. De twee ET-modaliteiten waar het vaakst geannuleerd wordt omwille van een reactie op disciplinaire informatie zijn de TD (58.5%) en EDirG (40.3%).

Omgekeerd werden dus **80.6% van de toegekende ET-mandaten in de periode 2015-2021 wel effectief aangesloten**. ET kent in deze periode een bijna constante groei. In 2015 werden 3.446 nieuwe ET-mandaten aangesloten en dit aantal stijgt, met uitzondering van een lichte daling in 2016, gradueel over de jaren heen naar 4.375 nieuwe aansluitingen in 2021 en 5.176 in 2022. In 2022 konden 92.9% van alle toegekende ET-mandaten worden aangesloten.

Over de gehele periode van 2015-2021 blijkt **TD de grootste groep, met 42% van alle aansluitingen**, gevolgd door EDirG (29.1%), ETVH (16.9%) en ETSURB (11.1%). Over de jaren heen vallen echter wel

³⁰ Het dient vermeld te worden dat het percentage annulaties voor activatie bij ETDDB over de periode 2015-2021 relatief hoog ligt (29.0%), maar dat dit voornamelijk te wijten is aan een heel hoog percentage van annulaties in 2015 (70.8% van de 24 toegekende ETDDB-mandaten). In 2016 zakte het aantal annulaties voor ETDDB naar 14.3%, in de periode 2017-2020 werd geen enkel ETDDB-mandaat geannuleerd, en ook in 2021 was dit slechts 11.1% (2 van de 18 mandaten).

enkele verschuivingen op wat betreft ET-modaliteiten. In 2015 was EDirG de meest voorkomende modaliteit met een aandeel van meer dan de helft van alle nieuwe aansluitingen (51.8%), maar dit aandeel daalt doorheen de jaren naar 18.9% in 2021. Omgekeerd zien we een sterke stijging in het aandeel van ETVH: van 5.7% van alle aangesloten mandaten in 2015 naar 25.1% in 2021. TD kent ook een lichte stijging, van 30.1% in 2015 naar 43.0% in 2021. Het aandeel van de andere ET-modaliteiten (i.e., ETSURB, ETAS, ETDDB, TBSURB en ETINT) blijft relatief stabiel over de jaren heen.

5.1.2 Hoe vaak wordt er in ET-mandaten een verzoek tot seining gedaan en om welke redenen?

In 10.1% van alle aangesloten mandaten in 2015-2021 (N = 27.006) werd er minstens één verzoek tot seining vanuit het VCET gedaan aan de opdrachtgever van het ET-mandaat. In verhouding tot mandaten zonder seining, werd significant meer geseind in de ET-modaliteiten ETSURB (18.4% van de ETSURB-mandaten) en EDirG (13.9% van de EDirG-mandaten). Er werd significant minder geseind bij ETVH (8.4% van de ETVH-mandaten) en TD (5.9% van de TD-mandaten).

Er werd het **meest verzocht tot een seining omwille van een situatie waarin de persoon onder ET 'meer dan 4 uur onbereikbaar' is** (39.7% van alle verzoeken tot seining). Hierna volgen de redenen 'intentionele degradatie van het materiaal (33.7%) en 'de duidelijke wil om zich te onttrekken aan het toezicht van het VCET' (15.9%). Slechts in 3.2% van de verzoeken tot seining betreft het een 'vermoeden van ontvluchting' en deze reden wordt ook enkel opgegeven in het kader van ETVH. Aangezien het risico op ontvluchting bij ET als strafuitvoeringsmodaliteit niet echt een toetsingscriterium is, zal hier mogelijk vaker gekozen worden voor 'meer dan 4 uur onbereikbaar' of 'duidelijke wil om zich te onttrekken' als reden voor het verzoek tot seining.

5.1.3 Wat is de verhouding tussen het aantal succesvolle beëindigingen en het aantal herroepingen van ET-mandaten, en in welke mate leidt een verzoek tot seining effectief tot een herroeping?

In de periode 2015-2021 werden in totaal 26.623 ET-mandaten afgesloten³¹. Van al deze mandaten eindigde 86.2% in een positieve afsluiting. 13.7% eindigde in een herroeping³². **Ongeveer 1 op 7 mandaten eindigt dus in een herroeping.**

Het percentage herroepingen ligt significant hoger bij de ET-modaliteiten ETAS (27.4%), ETSURB (22.2%) en EDirG (21.2%), waar iets meer dan 1 op 5 mandaten van ETSURB en EDirG eindigen in een herroeping en iets meer dan 1 op 4 mandaten bij ETAS. Er wordt significant minder vaak herroepen bij ET-mandaten van TD (7.1%) en ETVH (9.9%): minder dan 1 op 10 van deze mandaten leidt tot een herroeping.

Een significante voorspeller voor een herroeping van een ET-mandaat is overduidelijk wanneer er een verzoek tot seining gebeurde door het VCET tijdens het mandaat. In de mandaten waar er geen verzoek tot seining werd gedaan, eindigt 92.9% in een uiteindelijke positieve afsluiting. Toch leidt dus ook 7.1% tot een herroeping. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer er nieuwe feiten gepleegd werden tijdens het ET. **Bij mandaten waarin een verzoek tot seining gebeurde, eindigde 71.2% in een herroeping.** Hierbij is het echter **niet mogelijk om na te gaan of deze herroeping effectief steeds het directe gevolg was van het verzoek tot seining**, of dat ook andere redenen (bv. nieuwe feiten) ten grondslag lagen aan de uiteindelijke herroeping.

³¹ Het gaat hier enkel om effectief opgestarte ET-mandaten, de mandaten die geannuleerd werden voor activatie worden hier niet meegeteld.

³² 26 mandaten werden afgesloten omwille van het overlijden van de justitiabele (0.1%).

De kans op een herroeping in een mandaat waarin er een verzoek tot seining gebeurde is significant kleiner bij ETVH (41.2%) dan bij de andere ET-modaliteiten. Dit heeft mogelijk te maken met het feit dat men bij ETVH gebruik maakt van een ander systeem (met GPS-tracking) en zeer snel een verzoek tot seining uitstuurt bij een korte afwezigheid. Het is dan uiteindelijk aan de onderzoeksgerechten om te bepalen of het gaat om een zwaarwichtige overtreding én of er voldoende bewijslast is dat de persoon onder ETVH effectief de voorwaarden van het ET heeft geschonden. Dit is niet altijd het geval, waardoor men vaak geen gevolg geeft of kan geven aan dergelijke verzoeken tot seining (zie ook 5.3). **De kans op een herroeping in mandaten waarin een verzoek tot seining gebeurde is het grootst bij EDirG (81.9%).**

De kans dat mandaten zonder verzoek tot seining alsnog in een herroeping uitmonden, is het grootst bij ETSURB (12.7%) en EDirG (11.7%), en het kleinst bij TD (2.9%). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat mandaten van TD een relatief korte duurtijd hebben (gemiddeld 45.7 dagen), in vergelijking met EDirG (107.2 dagen) en zeker in vergelijking met ETSURB (gemiddeld 275.9 dagen). Tijdens een dergelijk lange duurtijd van het ET, is de kans groter dat er ook andere redenen meespelen die kunnen leiden tot een herroeping.

5.2 Wat is het profiel van personen onder ET die in de periode 2015-2021 werden aangesloten?

5.2.1 Wat is het algemeen profiel van personen onder ET?

De gemiddelde leeftijd van een persoon onder ET is 37 jaar. De meesten vallen in de leeftijdscategorie 25-34 jaar (32.8%), gevolgd door de leeftijdscategorie 35-44 jaar (28.3%). Slechts een beperkt percentage van de personen onder ET is ouder dan 55 jaar (9.5%). Personen onder ETVH (gemiddeld 33 jaar) zijn significant jonger dan personen uit de andere modaliteiten, en personen onder ETDDB (gemiddeld 44 jaar) en TBSURB (gemiddelde 46 jaar) zijn significant ouder dan personen uit de andere modaliteiten.

De meeste personen onder ET zijn man (89%). Het percentage vrouwen is significant groter dan verwacht (in vergelijking met de totale populatie) bij TD (13.8%), en significant kleiner bij ETSURB (4%), TBSURB (0%) en ETVH (7.8%).

De meeste personen onder ET wonen in de provincie Antwerpen (38.5%), gevolgd door Oost-Vlaanderen (21.9%) en West-Vlaanderen (15.9%). Slechts een beperkte groep van de personen onder ET aangesloten bij het VCET is woonachtig in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (1.6%). Er zijn ook enkele verschillen te vinden voor wat betreft woonplaats tussen de ET-modaliteiten, maar deze zijn zeer klein.

Meer dan drie vierde van de personen onder ET heeft de Belgische nationaliteit (78.7%). Daarnaast heeft 11.4% een andere Europese nationaliteit, 9.6% een niet-Europese nationaliteit, en 0.3% een vluchtelingenstatuut. Het percentage personen met een niet-Belgische nationaliteit is significant hoger dan verwacht (in vergelijking met de totale populatie) bij ETVH (31.3%), en significant kleiner bij ETSURB (19.3%), TBSURB (7.8%), en TD (18.7%), maar de verschillen zijn extreem klein.

Meer dan de helft van alle personen onder ET werd correctioneel veroordeeld tot 1 tot 3 jaar (30.3%) of correctioneel veroordeeld tot 6 maanden tot een jaar (26.1%). Over het algemeen heeft 85.3% van de populatie onder ET een correctionele veroordeling.

5.2.2 Wat is het profiel van personen onder ET waarbij er een verzoek tot seining gebeurde?

5.2.2.1 *Vergelijking tussen ET-mandaten met of zonder verzoek tot seining*

De gemiddelde leeftijd van personen onder ET waarbij een verzoek tot seining gebeurde, is 35 jaar. **Personen die geseind werden tijdens het ET zijn significant jonger dan de personen die niet geseind werden.** De kans op een verzoek tot seining is significant groter bij de leeftijdsgroep 18-44 jaar, en significant lager bij de leeftijdsgroep boven de 45 jaar. Men kan dus stellen dat leeftijd een invloed heeft op de kans op seining, maar daarbij moet worden aangetekend dat het effect zeer gering is.

90.6% van de personen onder ET die werden geseind is man. **Mannen worden significant vaker geseind dan vrouwen: 10.2% van de mannen onder ET werd geseind tegenover 9% van de vrouwen.** Ook hier is de voorspellende waarde echter zeer klein.

Net zoals in de algemene populatie zijn de meeste personen die geseind werden woonachtig in de provincies Antwerpen (37.9%), Oost-Vlaanderen (22.1%) en West-Vlaanderen (17.7%). **Er zijn significante verschillen wat betreft woonplaats tussen geseinde en niet-geseinde personen onder ET, maar daarvan gaat evenmin veel voorspellende waarde uit.** Personen uit West-Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben iets meer kans om geseind te worden (resp. 11.2% en 13.2% met seining), personen uit Limburg iets minder kans (8.5% met seining).

Van alle personen onder ET waarbij een verzoek tot seining gebeurde, heeft 78.2% de Belgische nationaliteit. **Nationaliteit is geen algemene voorspeller voor een verzoek tot seining.** Toch zien we hier wel dat personen met een niet-Belgische nationaliteit significant vaker geseind worden in mandaten van ETVH (35.3%) en significant minder vaak in mandaten van ETdirG (20%), al is de effectgrootte voor deze verschillen ook zeer klein.

De verhouding tussen wel of geen verzoek tot seining in mandaten hangt in kleine mate significant samen met de wettelijke status van de persoon onder ET. De proportie van dossiers met seining is significant groter dan verwacht bij correctioneel veroordeelden tot 1-3 jaar (13.8%), 3 tot 5 jaar (15.7%), 5-7 jaar (20.5%), 7-10 jaar (24.9%) en 10-15 jaar (20.8%). De kans op seining is dan weer kleiner bij correctioneel veroordeelden tot 1-3 maand (1.3%), 3 tot 6 maand (3.6%) en 6 maand tot 1 jaar (7.1%). Kortgestraften lijken dus een kleinere kans op seining te hebben, hoewel de effectgrootte ook weer beperkt is. Mogelijk houdt dit ook verband met de kortere duurtijd van bijvoorbeeld een TD in vergelijking met een ETdirG of een ETSURB. Ook valt op dat beklaagden onder bevel tot aanhouding of uitlevering, de voornaamste groep binnen ETVH, een significant kleinere kans hebben op een seining (8.1%).

Concluderend kan daarmee worden vastgesteld dat op basis van de analyse van de beschikbare achtergrondkenmerken van de personen die al dan niet werden geseind, er kleine verschillen kunnen worden vastgesteld. Daaraan kunnen echter geen beleidsmatige consequenties worden verbonden, aangezien de voorspellende waarde van alleen de onderzochte factoren zeer beperkt is.

5.2.2.2 *Profiel van personen onder ET met seining omwille van een intentionele degradatie van het materiaal of een vermoeden tot ontvluchting*

In alle dossiers (n = 112) waarin een seining gebeurde omwille van een **vermoeden tot ontvluchting**, gaat het om een ETVH. Deze groep is nagenoeg volledig mannelijk (slechts één vrouw werd geseind omwille van een vermoeden tot ontvluchting). Personen bij wie een vermoeden van ontvluchting bestaat, behoren significant vaker tot de leeftijdscategorie 18-24 jaar (39.3%) en zijn significant vaker personen met een niet-Belgische nationaliteit (38.4%).

Verzoeken tot seining omwille van **intentionele degradatie van het materiaal** (n = 1.191) gebeurden het vaakst in de ET-modaliteiten EDirG (37.2%), gevolgd door TD (23.4%) en ETVH (22.3%). In deze groep is 11.1% vrouw. Een analyse van een representatieve steekproef (n = 271) uit alle dossiers van seining omwille van intentionele degradatie van het materiaal, toont dat het geïdentificeerde hoofdmisdrijf binnen deze groep het vaakst een misdrijf ten aanzien van goederen betreft (34.3%), gevolgd door misdrijven ten aanzien van personen (24%) en drugsmisdrijven (23.6%). De kans op een seining omwille van intentionele degradatie van het materiaal is significant groter voor personen uit de leeftijdsgroep 18-24 jaar (15.8%) en personen met een niet-Belgische nationaliteit (24.4%).

In vergelijking met mandaten zonder seining valt op dat **bij alle mandaten met een seining omwille van degradatie van het materiaal of een vermoeden van ontvluchting, het geïdentificeerde 'hoofdmisdrijf' significant vaker een misdrijf ten aanzien van goederen betreft, en significant minder vaak een misdrijf tegen de openbare orde of een drugsmisdrijf**. De effectgrootte hiervan is echter klein. Specifiek bij TD en ETVH zien we ook nog een significant ander 'hoofdmisdrijf' vaker terugkomen bij de seiningen: binnen ETVH bevinden zich significant vaker dan verwacht misdrijven tegen goederen én misdrijven ten aanzien van personen bij de geseinde mandaten in vergelijking met mandaten zonder seining, bij TD vinden we net significant minder vaak misdrijven tegen personen of goederen terug bij de geseinde mandaten. Voor de overige misdrijfcategorieën (i.e., misdrijven t.a.v. personen, verkeersmisdrijven en seksuele misdrijven) worden geen significante verschillen waargenomen. Er werden evenmin significante verschillen gevonden tussen de subtypes binnen deze bredere misdrijfcategorieën. Ook kan vastgesteld worden dat **personen die geseind werden omwille van bovenstaande twee redenen een significant hogere 'multiproblematiek' hebben (i.e., feiten gepleegd uit meerdere misdrijfcategorieën) dan personen die niet werden geseind**. Dit is een significant verschil met een matige effectgrootte.

Personen die geseind werden omwille van een vermoeden van ontvluchting of een intentionele degradatie van het materiaal, lijken dus vaker dan bij de andere redenen tot seining te behoren tot de leeftijdscategorie 18-24 jaar en een niet-Belgische nationaliteit te hebben. Echter, deze verschillen zijn te klein om hier beleidsmatige gevolgen aan te koppelen. Daarentegen blijkt wel dat de aanwezigheid van meerdere gepleegde feiten uit meerdere misdrijfcategorieën een redelijke voorspellende waarde heeft. Het kan dus aangewezen zijn om meer uitgebreid na te gaan welke feiten een persoon heeft gepleegd: als personen veroordeeld werden voor, of verdacht worden van, een breed scala aan types delicten, lijkt het risico op mogelijke ontvluchting of intentionele degradatie van het materiaal verhoogd te zijn.

5.2.3 Wat is het profiel van personen onder ET t.a.v. wie de opdrachtgever besliste tot herroeping van het ET?

De gemiddelde leeftijd van personen wiens ET werd herroepen is 36 jaar. De meesten (68%) zijn tussen de 25 en 44 jaar oud. 91% van deze groep personen is man en 79% heeft de Belgische nationaliteit. Ook hier woont de grootste groep in de provincie Antwerpen (38.2%), gevolgd door Oost-Vlaanderen (21.8%) en West-Vlaanderen (17.4%). De meesten (44.3%) zijn correctioneel veroordeelden tot 1 tot 3 jaar, gevolgd door correctioneel veroordeelden tot 6 maand tot 1 jaar (15.3%) en beklagden onder bevel tot aanhouding of uitlevering (12.4%).

Personen wiens ET herroepen wordt, komen significant vaker uit de leeftijdsgroep 25-44 jaar dan personen wiens ET eindigde in een positieve afsluiting, en significant minder vaak uit de leeftijdsgroep +45 jaar. Ook zien we dat personen woonachtig in West-Vlaanderen iets meer kans hebben om hun ET herroepen te zien, en personen woonachtig in Limburg iets minder kans. Er is geen verschil wat nationaliteit betreft tussen personen wiens ET herroepen wordt en personen wiens ET eindigt in een

invrijheidstelling. De kans dat een ET herroepen wordt, is wel groter voor mannen dan voor vrouwen. De effectgroottes tonen echter dat deze verschillen nagenoeg verwaarloosbaar zijn.

Eerder werd beschreven dat een verzoek tot seining een significante voorspeller is voor een herroeping van het ET. Er werd daarnaast ook nagegaan of de kans op een herroeping na een verzoek tot seining groter was voor personen met bepaalde demografische kenmerken. Hierbij werd geen verschil gevonden wat betreft leeftijd, nationaliteit en geslacht. Dit betekent dat die beslissing niet afhankelijk is van dergelijke persoonskenmerken, hetgeen positief kan worden geïnterpreteerd. Wel zien we dat er personen die wonen in Antwerpen een significant kleinere kans maken op een herroeping na een verzoek tot seining (66%), in vergelijking met personen uit Limburg en West-Vlaanderen, die een grotere kans hebben op een herroeping na een verzoek tot seining (resp. 77.2% en 76.3%) dan op een positieve afsluiting. Inzake de personen die geseind werden en woonachtig zijn in Limburg, is dit wel een frappante vaststelling: in het algemeen hebben personen uit Limburg iets minder kans op een herroeping dan op een positieve afsluiting, maar indien er tijdens hun mandaat een verzoek tot seining gebeurde, hebben ze juist een iets grotere kans op een herroeping. Hoe dat verschil moet worden verklaard, valt uit de beschikbare informatie helaas niet op te maken.

5.3 Welke verbeteringen kunnen worden geïmplementeerd om het aantal seiningen, zowel bij installatie als tijdens het ET, verder te doen dalen en de opvolging van personen onder ET verder te stroomlijnen?

Tijdens de interviews met professionals werd duidelijk dat er best wel wat verontwaardiging leeft over de huidige situatie, vooral in het kader van ET -3 jaar, wat betreft de leefvergoeding. Personen onder ET ontvangen geen werkloosheidsuitkering of mogen hun leefloon niet behouden en vallen dan financieel terug op een leefvergoeding. Die leefvergoeding is in de optiek van geïnterviewden veel te laag en is ook niet mee geïndexeerd, waardoor dit vaak tot financiële problemen leidt en men in de armoede terecht komt.

Concrete aanbeveling:

- Nagaan in welke mate het mogelijk is om de leefvergoeding omhoog te trekken dan wel om toch toe te staan dat personen onder ET een leefloon kunnen ontvangen.

Zowel in de interviews als tijdens de focusgroep werd gewezen op diverse problemen rondom de woonsituatie van de persoon onder ET. Een eerste punt is dat ET uitzitten in de gezinswoning door een persoon die feiten van intrafamiliaal geweld heeft gepleegd niet wenselijk is, maar dat dit geen wettelijke voorwaarde is (bv. in het kader van een ETVH). De verregerende vrijheidsbeperkingen maken ET extra conflictaanwakkerend en kunnen relationele conflicten en escalaties in de hand werken. Ten tweede geven respondenten aan dat personen onder ET regelmatig lijken te verhuizen en dat het hierdoor niet altijd meteen duidelijk is waar, en vooral bij wie, zij verblijven. Met name de groep justitiabelen onder ET +3 jaar lijkt zeer vaak te verhuizen. Zeker bij personen die seksuele misdrijven ten aanzien van minderjarigen hebben gepleegd, is het niettemin belangrijk om zeker te zijn dat zij hun ET niet ondergaan in een woning waar kinderen aanwezig zijn (bv. wanneer ze gaan inwonen bij een nieuwe partner die kinderen heeft, of wanneer een nieuwe partner met kinderen bij hen komt wonen).

Concrete aanbevelingen:

- Het wettelijk verbieden om een ET toe te laten in de gezinswoning wanneer er sprake is van feiten van intrafamiliaal geweld (of intrafamiliale seksuele misdrijven).
- Verplichten dat er een schriftelijk akkoord is van alle medebewoners op het door de justitiabele voorgestelde adres alvorens een ET-modaliteit toe te kennen.
- Het kunnen opleggen van de woonplaats en de samenstelling van inwoners in de woonst als een voorwaarde, zodat er steeds eerst een verzoekschrift moet worden ingediend bij de rechtbank en een nieuwe maatschappelijke enquête moet worden uitgevoerd. Op de naleving hiervan kan eventueel mee worden toegezien door de wijkagent, door middel van regelmatige huisbezoeken.

Bij de strafuitvoeringsrechtbanken wordt vaak gekozen voor de ‘weg der geleidelijkheid’, wat betekent dat justitiabelen stapsgewijs een strafuitvoeringsmodaliteit met meer vrijheid wordt toegekend, vaak startend met een toekenning van een beperkte detentie (BD), daarna een ET, en pas daarna een voorwaardelijke invrijheidstelling (VI). Hoewel dit traject voor een deel van de justitiabelen een goede manier is om, onder voldoende controle en met een opgelegde structuur, gaandeweg te re-integreren in de maatschappij, lijkt die weg der geleidelijkheid niet voor elke justitiabele even zinvol of aangewezen. Sommige mensen hebben bijvoorbeeld niet echt nood aan de controle en structuur binnen een ET en zouden mogelijk meteen kunnen overgaan naar een VI, waardoor er extra middelen vrij kunnen komen voor mensen bij wie deze controle door ET wel positief bijdraagt aan hun re-integratie.

Concrete aanbeveling:

- Ontwikkelen van een taxatie-instrument om te bepalen welke strafmaatregel (of volgorde van strafmaatregelen) het meest geschikt is voor een specifieke justitiabele. Dit vereist nader onderzoek naar welk type personen het meeste gebaat zijn bij de weg der geleidelijkheid en voor welke personen een specifieke maatregel minder zinvol is. Dit onderzoek is hiervoor alvast een eerste aanzet.

De kwantitatieve analyse in dit onderzoek toont aan dat ETVH een sterke opmars heeft gekend de voorbije jaren. Momenteel vertegenwoordigt ETVH ongeveer een kwart van alle ET-mandaten, en is dit op dit moment de tweede grootste ET-modaliteit. Ook kent ETVH in vergelijking met de andere grote ET-modaliteiten een relatief klein aantal mandaten waarin er een verzoek tot seining gebeurde (in 8.4% van alle ETVH-mandaten). Over het algemeen lopen ETVH-mandaten dus relatief naar wens. De vrijheidsbeperkingen zijn echter zeer streng, waardoor de betrokken professionele actoren in de interviews en de focusgroep vinden dat zij te weinig al toekomstgericht kunnen werken met deze personen. Zo is het niet mogelijk voor personen onder ETVH om zich administratief in orde te stellen (bv. naar afspraken gaan bij een OCMW of een gemeentehuis) of om reeds een begeleiding of behandeling (bv. bij een therapeut of een ambulante hulpverleningscentrum) op te starten. Men is van mening dat dit de integratie van deze personen in de maatschappij verder kan bevorderen en kan helpen om het risico op recidive te verminderen. Bij een VOV is het wel mogelijk om een dergelijk hulpverleningstraject op te starten, maar hier kunnen veel minder strenge vrijheidsbeperkingen worden opgelegd.

Concrete aanbeveling:

- Via een wetswijziging het mogelijk maken om ook binnen een ETVH specifieke modaliteiten te kunnen opleggen waarbij het verlaten van de woning op bepaalde vastgelegde tijdstippen en bepaalde handelingen kan worden toegestaan, zoals voor afspraken met gemeentelijke instanties of in het kader van een hulpverleningstraject. Zo kan een tussenkader gecreëerd worden tussen de strikte ETVH en de coulantere VOV.

Een belangrijk aspect waar ruimte blijkt tot verbetering is de informatiedeling en -uitwisseling tussen de verschillende actoren zodat een meer onderbouwde beslissing genomen kan worden in het kader van de toekenning van een ET. Hiervoor is al geconcludeerd dat betrekkelijke algemene achtergrondkenmerken van personen vrijwel geen aanknopingspunten bieden voor generieke beslissingen omtrent ET. Ook in dat licht is het punt van informatiedeling en -uitwisseling derhalve van groot belang. Vooral bij de modaliteit ETVH moet men op basis van zeer beperkte informatie een beslissing nemen over het al dan niet toekennen van een ET. Binnen de korte arrestatietermijn van 48 uur is het vaak niet mogelijk om verdere opzoekingen te vragen, en moet men het vaak doen met de beperkte documenten (bv. een aanhoudingsmandaat, een eerder vonnis) die in het dossier beschikbaar zijn, maar die ook niet altijd even informatief blijken. Maar ook bij de andere modaliteiten zijn respondenten van mening dat belangrijke informatie vaak ontbreekt. Ingevolge de zaak Julie Van Espen heeft het College een checklist voor het OM opgesteld van de elementen die zij zouden moeten voorleggen aan de rechtbank, maar deze wordt nog niet overal toegepast. Een grote bron van frustratie is ook het federaal strafregister, dat vaak niet volledig en up-to-date is en waarin relevante informatie ontbreekt omtrent de toekenning en het verloop van bepaalde maatregelen (bv. werkstraffen, ET, VOV) die onder de bevoegdheid van de Vlaamse overheid vallen. Vaak moet men dit dan navragen bij de justitiabele zelf en is men afhankelijk van wat die persoon zelf wenst verklaren, waarbij tevens moet worden aangenomen dat deze informatie waarheidsgetrouw is.

Concrete aanbeveling:

- Het opstarten van een apart Vlaams 'strafregister', of een infofiche betreffende de reeds toegekende maatregelen, met daarin beknopte informatie over de hierbij opgelegde voorwaarden en het (al dan niet succesvolle) verloop van deze maatregelen, dat automatisch gevoegd wordt aan het dossier door het OM, ook in het kader van een ETVH. Indien het niet mogelijk is om hiervoor een apart register te voorzien op Vlaams niveau, kan het ook aangewezen zijn om deze informatie standaard te voegen aan het federaal strafregister.
- Een mogelijk alternatief voor een Vlaams strafregister is het verder uitbouwen van bestaande systemen, zoals GEJO, en deze voor alle professionele actoren betrokken bij ET toegankelijk te maken.

De ET-modaliteit ETVH kent enkele unieke moeilijkheden die regelmatig ter sprake kwamen tijdens de interviews en de focusgroep. Een eerste issue betreft de vele meldingen die de onderzoeksgerechten ontvangen van het VCET in het kader van een ETVH. Bij ETVH werkt het VCET met een ander toezichtstelsel dan bij de andere ET-modaliteiten (i.e., een GPS-systeem), waarbij elke technische non-detectie per e-mail gemeld dient te worden aan de onderzoeksrechter en de procureur. Op zich wordt het wel als positief ervaren dat alles gemeld wordt en dat het VCET streng toeziet op de naleving

van de voorwaarden bij ETVH. Echter, dit zorgt voor een grote toestroom van meldingen bij de onderzoeksgerechten waar vaak geen gevolg aan gegeven kan worden. De reden hiervoor is ten eerste dat niet al deze meldingen van overtredingen als even zwaarwichtige overtredingen worden beschouwd door de onderzoeksrechter (of de procureur) (bv. als iemand even een hamburger gaat eten na een Raadkamer-zitting alvorens zich te gaan aanmelden bij de gevangenis). Men is van mening dat het VCET hierin echter niet zelf een selectie moet maken van welke inbreuken voldoende ernstig zijn om gemeld te worden en welke niet (het VCET heeft namelijk onvoldoende zicht op het specifieke dossier en mogelijke locaties die relevant zijn in het kader van het dossier), maar misschien kan het wel nuttig zijn dat het VCET al een eerste inschatting maakt van de ernst van de overtreding.

Concrete aanbeveling:

- Nagaan wat de mogelijkheid is om bij meldingen van overtredingen in het kader van ETVH meteen ook een inschatting te maken van de ernst van de overtreding (volgens het VCET). Dit kan bijvoorbeeld aan de hand van kleurencodes (bv. geel – oranje – rood) of cijfers (bv. categorie A – B – C). Dit heeft als voordeel dat de onderzoeksrechter of de procureur sneller kan inschatten of het noodzakelijk is om een direct gevolg te geven aan de melding en maakt ook duidelijker of het VCET met de specifieke melding vooral beoogt te informeren (in het kader van de volledigheid voor het dossier) of de overtreding toch voldoende ernstig vindt dat een reactie van de onderzoeksrechter aangewezen is. Dit vereist wel een verdere grondige discussie en afbakening van de verschillende categorieën, en een akkoord over welk type overtredingen tot welke categorie behoren. Bij uitbreiding zou een dergelijke categorisering van de ernst van de overtreding ook interessant kunnen zijn voor de andere ET-modaliteiten.

Ten tweede speelt er in het kader van ETVH ook een extra moeilijkheid mee, namelijk het belang van de bewijswaarde van de melding of het verslag van het VCET. Indien het VCET een non-detectie vaststelt of een (poging tot) manipulatie van het materiaal, in welke mate kan er met voldoende zekerheid gesteld worden dat die persoon effectief het huis heeft verlaten of het materiaal heeft proberen te manipuleren? Als men de overtreding niet kan verifiëren, dan is het voor een onderzoeksrechter zeer moeilijk om hier gevolg aan te geven. De meldingen door het VCET zijn regelmatig te summier voor een onderzoeksrechter om voldoende bewijskracht te hebben, hoewel men aangeeft dat dit de laatste tijd al veel verbeterd is. Toch kunnen ook hier enkele aanbevelingen worden gedaan, zowel wat betreft de verslaggeving van het VCET en de vorming van professionele actoren inzake de technische werking van het materiaal dat gebruikt wordt bij het ET.

Concrete aanbevelingen:

- Uitwerken van meer uitgebreide verslaggeving van het VCET in het kader van ETVH, met a) een meer omstandige beschrijving van de vaststellingen, b) een technische uitleg bij de vaststellingen (bv. hoe ziet de enkelband er normaal uit, wat stelt men vast, hoe moeilijk is het om dergelijke schade 'onbewust' aan te brengen aan een enkelband), c) een indicatie van de zekerheid waarmee men de overtreding kan vaststellen (dit is deels ook gekoppeld aan bv. een technische uitleg over hoe technische non-detecties werken en wat dat concreet betekent), en d) voldoende fotomateriaal (zeker in het kader van manipulatie van het materiaal).
- Inzetten op meer (frequente) vorming en informering van opdrachtgevers en andere professionele actoren over het verloop van ET, maar vooral ook over de werking van het

technisch materiaal. Dit is niet alleen van belang in het kader van ETVH, maar ook in het kader van andere ET-modaliteiten. Hierbij kan ook gedacht worden aan de politie, aangezien zij soms 's nachts worden opgeroepen om een persoon onder ET die een overtreding heeft begaan aan te houden, en hierbij mogelijk relevante eerste vaststellingen kunnen doen en documenteren.

- Verder onderzoek lijkt ook aangewezen over hoe men de bewijskracht van technische non-detecties sterker kan maken. Bijvoorbeeld, of het wenselijk en mogelijk is om de zolder en kelder van een woning (of een deeltje van de tuin) mee op te nemen in de perimeter dat gedetecteerd wordt? Of welke materialen (bv. zink) leiden tot inferenties bij het technisch materiaal en in welke mate dit kan leiden tot een technische non-detectie? Hoe meer onzekerheden men kan uitsluiten, hoe sterker de bewijswaarde wordt van een non-detectie. Dit is niet alleen nuttig voor ETVH, maar ook voor de andere ET-modaliteiten.

Een derde moeilijkheid die werd aangehaald in het kader van ETVH is de onduidelijkheid die werd gecreëerd door de wetgever wat betreft de persoon die aan zet is na de vaststelling van een inbreuk tijdens het ETVH. Hier zijn namelijk twee procedures die kunnen worden gevolgd. In de ene procedure (art. 24bis, par. 1 Wet betreffende de voorlopige hechtenis) kan een onderzoeksrechter, ambtshalve of op vordering van de procureur des Konings, beslissen dat een voorlopige hechtenis onder ET ten uitvoer gelegd zal worden in de gevangenis. De onderzoeksrechter kan hier dus zelf de nodige opdrachten geven aan de politie. In de andere procedure (art. 24bis, par. 4 Wet betreffende de voorlopige hechtenis) is het de procureur des Konings die het initiatief neemt en opdracht geeft aan de politie om de persoon onder ETVH naar de gevangenis over te brengen, waarna de onderzoeksrechter vijf dagen heeft om die persoon te verhoren en te beslissen over het al dan niet voortzetten van de voorlopige hechtenis in de gevangenis. Deze twee procedures maken dat er twee personen het initiatief kunnen nemen na een inbreuk, en dat dit soms leidt tot vertraging omdat geen van beide initiatief neemt, of tot het opstarten van parallelle procedures. Hoewel er binnen verschillende gerechtelijke arrondissementen al specifieke interne afspraken zijn gemaakt via circulaires, is het voor het VCET niet altijd duidelijk wie moet worden aangesproken en wie gevolg zal geven aan de melding.

Concrete aanbeveling:

- Het lijkt wenselijk om via een wetswijziging eenvormigheid te creëren in de te volgen procedure bij een inbreuk in het kader van een ETVH. Hierbij geven de respondenten uit dit onderzoek aan dat het meest logische zou zijn om art. 24bis, par. 1 te behouden, en de procedure in art. 24bis, par. 4, te schrappen.
- Zolang een wetswijziging van de Wet betreffende de voorlopige hechtenis niet mogelijk is, is het wenselijk dat het VCET hun verzoek tot seining blijft richten tot zowel de onderzoeksrechter als de procureur des Konings, met de expliciete vraag dat zij het VCET onverwijld meedelen wie de zaak verder zal opnemen.

Wat betreft de specifieke problematiek van het 'vermoeden van ontvluchting', dat zich ook voornamelijk situeert binnen het kader van ETVH, is een pertinente vraag, waarop de deelnemers van de focusgroep geen eensluidend antwoord hadden, wanneer DG EPI een persoon in SIDIS op 'ontvlucht' kan of mag zetten nadat er een verzoek tot seining werd gedaan omwille van een vermoeden van ontvluchting. In principe wordt zo'n persoon door DG EPI pas op 'ontvlucht' gezet als de magistraat beslist dat er effectief sprake was van een ontvluchting. Maar dat betekent ook dat de

uitvoering van de straf mogelijk verder loopt zolang die persoon op de vlucht is. Echter, anderen opperen dat SIDIS enkel een weergave is van hoe DG EPI het op dat moment zien, en dat SIDIS geen wettelijke waarde heeft. Een bijkomende moeilijkheid is hier ook dat DG EPI niet altijd de concrete reden van het verzoek tot seining kent.

Concrete aanbeveling:

- Het is aanbevolen dat het VCET in haar verzoek tot seining explicieter vermeldt wanneer het gaat om een vermoedelijke ontvluchting in het kader van een ETVH (i.e., de persoon is niet meer aanwezig op het opgegeven adres). In deze gevallen zet DG EPI het dossier meteen in ontvluchting en wordt de straftermijn tijdelijk stopgezet. Na de beslissing van een rechter of het al dan niet gaat om een effectieve ontvluchting, kan er nog een eventuele hertelling gebeuren in de straftermijn.

6 Besluit

Uit dit onderzoek blijkt dat het Elektronisch Toezicht doorheen de jaren steeds vaker wordt toegekend en dat ET-mandaten ook steeds vaker effectief worden aangesloten. Het aantal annulaties voor activatie is, in vergelijking met 2015, zeer sterk gedaald. Hierbij blijft de voornaamste reden voor deze annulaties wel een reactie op disciplinaire informatie van het VCET (bv. wegens afwezigheid van de justitiabele bij de geplande aansluiting), vooral binnen de mandaten EDirG en TD.

Bij de aangesloten mandaten vallen vooral de daling in aantal mandaten van EDirG (van 51.8% van alle mandaten in 2015 naar 21.7% in 2022) en de opmars van ETVH (van 5.7% van alle mandaten in 2015 naar 24.6% in 2022) op. Ook valt op dat ETAS tot op heden relatief weinig wordt opgelegd. De algemene duur tussen toekenning van het ET en aansluiting van het ET is sinds 2017, toen de duurtijd het hoogst was (gemiddeld 108 dagen), meer dan gehalveerd tot een gemiddelde van 49 dagen in 2021. Dit lijkt te wijzen op een doorgedreven professionalisering bij het VCET in de afgelopen jaren.

In ongeveer 1 op 10 aangesloten mandaten gebeurt er een verzoek tot seining. Daarbij valt op dat de kans op seining groter is bij EDirG en ETSURB, en kleiner bij TD en ETVH. Specifiek in het kader van ETVH toont dit o.i. aan dat ET als alternatief voor de voorlopige hechtenis zeker een meerwaarde is. De meest voorkomende reden om over te gaan tot een verzoek tot seining is het meer dan vier uur onbereikbaar zijn van de persoon onder ET (39.7%). Ook de intentionele degradatie van het materiaal is een veel voorkomende reden (33.7%). Hoewel er enkele verschillen werden gevonden in de achtergrondkenmerken tussen personen die geseind werden en personen die niet geseind werden tijdens hun ET, zijn de verschillen zeer klein en niet voorspellend genoeg om er beleidsconsequenties aan te koppelen. Ook kan niet gesteld worden dat personen die bepaalde specifieke types delicten plegen, bij voorbaat zouden moeten worden uitgesloten omwille van een sterk verhoogde kans op problemen tijdens het ET. Wel lijkt het plegen van verschillende types delicten, een soort multi-criminaliteit, een matige voorspellende waarde te hebben wat betreft de kans om geseind te worden omwille van intentionele degradatie van het materiaal en/of vermoeden van ontvluchting.

Uit de kwalitatieve data (interviews en focusgroepen) blijkt duidelijk dat men geen voorstander is om *a priori* al bepaalde doelgroepen uit te sluiten voor ET. Men vindt het cruciaal dat er *à la tête du client* beslist kan worden of ET een geschikte maatregel zou kunnen zijn. Hierbij geeft men wel aan dat er uiteraard enkele situaties zijn waarin men voorzichtiger moet zijn in de beslissing tot toekenning van een ET, bijvoorbeeld bij personen met ernstige impulscontrolestoornissen, personen die hun criminele activiteiten van thuis uit verder kunnen zetten, of in situaties van intrafamiliaal geweld of zedendelicten ten aanzien van minderjarigen. Hierin zijn de professionele actoren voornamelijk vragende partij voor een verdere optimalisering van de informatie-uitwisseling tussen actoren. Om betere beslissingen 'op maat' te kunnen nemen, is het noodzakelijk dat de actoren snel een volledig up-to-date overzicht krijgen, niet alleen van eerdere veroordelingen, maar ook van eerder opgelegde maatregelen (bv. eerdere ETs of werkstraffen), de voorwaarden die hierbij werden opgelegd, en de mate waarin de maatregel al dan niet succesvol is doorlopen. Eventueel is de ontwikkeling van een Vlaams strafregister hier een mogelijkheid, alsook de verdere uitbreiding en beschikbaarstelling van GEJO.

Wat betreft de werking van het VCET, is men over het algemeen zeer positief. De verbeterpunten situeren zich voornamelijk in een meer gedetailleerde verslaggeving, en dan met name in het kader van ETVH (waar een vermoedelijke overtreding vaststaand bewezen moet worden). Hierbij wordt voornamelijk gedacht aan het verschaffen van meer concrete technische informatie over een eventuele manipulatie van het materiaal, het toevoegen van foto's van de vastgestelde overtreding,

het werken met kleurcodes om een eerste inschatting te maken van de ernst van de overtreding (en desgevallend ook de bewijskracht), en een duidelijkere vermelding indien het gaat om een vermoeden van ontvluchting.

Tot slot lijkt het cruciaal om verder in te zetten op de vorming van professionele actoren inzake ET, en dan voornamelijk over de technische werking van het materiaal dat wordt gebruikt en wat een non-detectie net betekent. De focusgroep toonde ook aan dat het een grote meerwaarde is voor alle betrokken professionele actoren om af en toe eens samen aan tafel te gaan zitten. ET is een ketenverhaal, waarin samenwerking en het maken van structurele en operationele afspraken van uitermate groot belang is.

7 Referenties

Juridische bronnen

Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, *BS* 15 juni 2006.

Wet 27 december 2012 houdende diverse bepalingen inzake justitie, *BS* 31 januari 2013.

Wet 7 februari 2014 tot invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf, *BS* 28 februari 2014, gewijzigd door de Wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *BS* 19 februari 2019.

Wet 5 mei 2019 tot wijziging van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten tot aanpassing van de procedure voor de strafuitvoeringsrechter voor de vrijheidsstraffen van drie jaar of minder. *BS* 14 juni 2019.

Wet 29 juni 2021 tot operationalisering van de procedure voor de uitvoering van vrijheidsstraffen van drie jaar of minder, *BS* 14 juli 2021.

Wet 18 mei 2022 tot uitstel van de inwerkingtreding van de bepalingen inzake de uitvoering van vrijheidsstraffen van drie jaar of minder, *BS* 25 mei 2022.

Wet 21 maart 2022 houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht, *BS* 30 maart 2022.

Ministeriële omzendbrief nr.º: ET/SE-2 van 17 juli 2013 betreffende de reglementering inzake het elektronisch toezicht als uitvoeringsmodaliteit voor gevangenisstraffen waarvan het totaal in uitvoering zijnde gevangenisstraffen drie jaar niet overschrijdt.

Sociaalwetenschappelijke bronnen

Beyens, K. (1996). Elektronisch toezicht. Een oplossing voor de Belgische strafrechtsbedeling?. *Panopticon*, 17(5), 473.

Beyens, K., & Devresse, M. S. (2009). Elektronisch toezicht in België tussen 2000 en 2005. Een terugblik op de toekomst? In T. Daems, S. De Decker, L. Robert, & F. Verbruggen (Eds.), *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?* (pp. 61-74). Leuven: Universitaire Pers Leuven.

Beyens, K., & Kaminski, D. (2013). Is the sky the limit? Eagerness for electronic monitoring in Belgium. In M. Nellis, K. Beyens, & D. Kaminsky (Eds.), *Electronically Monitored Punishment* (pp. 162-183). Oxon: Routledge.

Beyens, K. & Roosen, M. (2013). Electronic monitoring in Belgium: a penological analysis of current and future orientations. *European Journal of Probation*, 5(3), 56-70.

Beyens, K., & Roosen, M. (2016). Suspects being watched in real time: Introducing GPS tracking in Belgium. *Journal of technology in human services*, 34(1), 102-116.

- Bonta, J., Wallace-Capretta, S. en Rooney, J. (2000). Can Electronic Monitoring make a difference? An evaluation of three Canadian programs. *Crime & Delinquency*, 46(1), 61-75.
- Daems, T. (2020). *Electronic Monitoring. Tagging offenders in a culture of surveillance*. Palgrave macmillan.
- Daems, T., De Decker, S., Robert, L. en Verbruggen, F. (eds.) (2009). *Elektronisch toezicht. De virtuele gevangenis als reële oplossing?* Leuven: Unversitaire Pers Leuven.
- Hucklesby, A., Beyens, K., Boone, M., Dunkel, F., Mclvor, G., & Graham, H. (2016). Creativity and effectiveness in the use of electronic monitoring: A case study of five jurisdictions. <https://dspace.stir.ac.uk/bitstream/1893/23603/1/Electronic%20Monitoring%20Comparative%20Synthesis%20Report.pdf>
- Maes, E., Van Brakel, R., De Man, C., & Mine, B. (2010). Toepassingsmogelijkheden van het elektronisch toezicht in het kader van de voorlopige hechtenis. [https://nicc.fgov.be/upload/files/ODcriminologie/prononceetapplicationdespeinesetmesures/condamnationspenales/EINDRAPPORT_ET_VH_def\(rapport\).pdf](https://nicc.fgov.be/upload/files/ODcriminologie/prononceetapplicationdespeinesetmesures/condamnationspenales/EINDRAPPORT_ET_VH_def(rapport).pdf)
- Raes, A., & Snacken, S. (2004). The future of remand custody and its alternatives in Belgium. *The Howard Journal of Criminal Justice*, 43(5), 506-517.
- Renzema, M., & Mayo-Wilson, E. (2005). Can electronic monitoring reduce crime for moderate to high-risk offenders? *Journal of Experimental Criminology*, 1, 215-237.
- Van Cauwenberghe, K. (2013). Voorlopige hechtenis nieuwe stijl: detentie onder elektronisch toezicht. *Panopticon*, 34(1), 58-60.
- Vander Beken, T. (2013). Van vette vis tot dieetpil. Vijftien jaar elektronisch toezicht in België. In: T. Daems, T. Vander Beken en D. Vanhaelemeesch (Eds.), *De machines van Justitie: Vijftien jaar elektronisch toezicht in België* (pp. 11-41). Antwerpen: Maklu.
- Vanhaelemeesch, D. (2015). *De beleving van het elektronisch toezicht in vergelijking met de gevangenisstraf*. Ghent University.